

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Olli Kestilä

Omaisuuslajien verokohtelu yhteisöjen elinkeinoverotuksessa

Laskentatoimen ja rahoituksen
akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu -tutkielma
Kauppatieteiden maisteriohjelma

Vaasa 2023

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Olli Kestilä		
Tutkielman nimi:	Omaisuuksilajien verokohtelu yhteisöjen elinkeinoverotuksessa		
Tutkinto:	Kauppatieteiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Juha Lindgren		
Valmistumisvuosi:	2023	Sivumäärä:	107

TIIVISTELMÄ:

Suomessa tuloverotuksen perusrakenteena toimii tulolähdejako, joka perustuu TVL:n, EVL:n ja MVL:n soveltamiseen tuloksenlaskennassa. Tutkielmassa käsitellään EVL-tulolähteen omaisuuslajien verokohtelua yhteisöistä osakeyhtiön ja osuuskunnan osalta. Keskeistä on se, että niiltä on poistunut vuoden 2020 alusta TVL-tulolähde silloin, kun niitä pidetään EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamina muina yhteisöinä. Niillä voi kuitenkin edelleen olla MVL-tulolähde, jolloin tutkielmassa on ollut oleellista selvittää EVL:n ja MVL:n soveltamisen välistä rajanvetoa. EVL kuitenkin on sovellettava tuloverolaki osakeyhtiön ja osuuskunnan osalta pelkästään yhteisömuodon perusteella, MVL:n osalta näin ei kuitenkaan ole. Siten tuloverotuksen lähtökohtana on se, että osakeyhtiö ja osuuskunta tulevat EVL:n ja siinä määriteltyjen omaisuuslajien verotuksen soveltamisen piiriin silloin, kun toimintaa ei katsota MVL:n mukaan verotettavaksi. Tutkielman tutkimusmenetelmä on oikeusdogmaattinen ja lähdeaineisto muodostuu oikeuslähteistä, oikeuskirjallisuudesta ja artikkeleista.

Omaisuuksilaji määritellään hyödykkeille pääasiallisen käytön perusteella, eli käytännössä samanlainen hyödyke voi eri tilanteissa kuulua eri omaisuuslajiin. Hyödykkeen on mahdollista kuulua ainoastaan yhteen omaisuuslajiin yhdellä kertaa, mutta hyödykkeen omaisuuslaji voi muuttua esimerkiksi EVL 51 §:n tarkoittamien omaisuuslajisiirtojen myötä. Toisaalta lainsäädännön tasolla ei kuitenkaan ole yksiselitteistä, milloin omaisuuslaji muuttuu, mutta omaisuuslajin hyödykkeen siirtäminen toiseen omaisuuslajiin hyödykkeeksi on siirtyvän määrän osalta määritelty. Omaisuuslajin muuttumisella voi olla kuitenkin merkittävä vaikutus verokohteluun, koska omaisuuslajien verokohtelussa on eroavaisuuksia. Omaisuuslajeja ovat rahoitusomaisuus, vaihto-omaisuus, sijoitusomaisuus, käyttöomaisuus ja vuoden 2020 alusta lähtien elinkeinoverolakiin on tullut sovellettavaksi kokonaan uusi muun omaisuuden omaisuuslaji. EVL 12 a §:n mukaista muuta omaisuutta voi olla vain EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamilla yhteisöillä. Muun omaisuuden säätäminen EVL:n pohjautuu hallituksen esitykseen eduskunnalle 257/2018 vp. Muuhun omaisuuteen kuuluu sellainen omaisuus, joka ei kuulu mihinkään EVL:n neljään muuhun omaisuuslajiin.

Luovutusvoittotilanteissa erityisesti käyttöomaisuusosakkeiden ja muun omaisuuden osakkeiden välinen rajanveto on tuloverotuksen näkökulmasta keskeinen, koska käyttöomaisuusosakkeisiin liittyvät luovutukset ovat tiettyjen ehtojen täytyessä ainoa EVL:n sääntelyn mahdollistama verovapaa luovutuskohderyhmä. Jotta osakkeet voisivat kuulua käyttöomaisuuteen, niiden tulee olla elinkeinotoiminnan pysyvään käyttöön tarkoitettuja. Elinkeinotoiminnan käsite ei kuitenkaan ole yksiselitteinen. Myös kirjanpidon keskeisten asioiden käsittely on huomioitu tutkielmassa, koska kirjanpito toimii pohjana verotettavan tuloksen laskennassa. EVL:n 54 §:n sääntely luo lisäksi erittäin keskeisen sidonnaisuuden kirjanpidon ja EVL:n välille. Omaisuuslajien tuloverokohteluun liittyy lisäksi omat omaisuuslajikohtaiset erityispiirteensä. Lähtökohtaisesti kaikki EVL:n tulot ovat kuitenkin veronalaisia ja menot vähennyskelpoisia tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta.

AVAINSANAT: elinkeinoverolaki, kirjanpitolaki, meno, omaisuuslaji, tulo, yhteisö

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tutkielman tausta ja tutkimuksen rajaus	6
1.2	Tutkimusongelma ja kysymyksen asettelu	10
1.3	Tutkimusmenetelmä ja lähdeaineisto	11
1.4	Tutkielman rakenne	14
1.5	Tutkielmassa tarkastelun kohteena olevat verovelvolliset	14
2	Tulolähdejako	17
2.1	Elinkeinotoiminnan tulolähde	17
2.2	Maatalouden tulolähde	22
2.3	Yhteisöjen tulolähdejaon poistamisen keskeiset vaikutukset	25
2.3.1	Elinkeinoverolaki	25
2.3.2	Konserniavustus	27
2.3.3	Tappiontasaus ja luovutustappio	29
2.3.4	Asuintalovaraus	31
3	Elinkeinoverolaista yleisesti	32
3.1	Veronalainen tulo	32
3.2	Ei-veronalainen tulo	35
3.3	Menot ja menetykset	37
3.4	Jaksottaminen	41
4	Kirjanpitosidonnaisuus verotuksessa	44
4.1	Yhteisön kirjanpitovelvollisuus	44
4.2	Kirjanpidon vaikutus elinkeinoverotukseen	45
4.3	Omaisuuslajien määrittely kirjanpitolaissa	49
4.4	Laajuus ja kirjanpitolain mukainen jaksottaminen	51
5	Elinkeinoverolain omaisuuslajit	55
5.1	Rahoitusomaisuus	55
5.2	Vaihto-omaisuus	57
5.3	Sijoitusomaisuus	60

5.4	Käyttöomaisuus	61
5.5	Muu omaisuus	64
6	Omaisuuksien erityiskysymyksiä elinkeinotulon verotuksessa	67
6.1	Omaisuuksien tulon veronalaisuus sekä menon vähennyskelpoisuus	67
6.2	Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteet	71
6.3	Omaisuuksien hankintamenon jaksottaminen verotuksessa	76
6.4	Käyttöomaisuuden ja muun omaisuuden poistot verotuksessa	82
6.5	Omaisuuksiin liittyvät varaukset verotuksessa	88
6.6	Omaisuuksien siirrot	92
7	Tutkimustulokset	95
	Lähteet	102
	Oikeustapaustuettelo	107

Kuviot

Kuvio 1. Elinkeinotoiminnan tavalliset tunnusmerkit.

s. 19

Taulukot

Taulukko 1. Omaisuuslajien veronalaisuus ja hankintamenon vähennyskelpoisuus. s. 70

Lyhenteet

EVL	laki elinkeinotulon verottamisesta (24.6.1968/360)
HaO	hallinto-oikeus
HE	hallituksen esitys
IFRS	International Financial Reporting Standards
KHO	korkein hallinto-oikeus
KILA	kirjanpitolautakunta
KonsAvL	laki konserniavustuksesta verotuksessa (21.11.1986/825)
KPL	kirjanpitolaki (30.12.1997/1336)
KVL	keskusverolautakunta
MVL	maatilatalouden tuloverolaki (15.12.1967/543)
OYL	osakeyhtiölaki (21.7.2006/624)
T	taltio
TVL	tuloverolaki (30.12.1992/1535)
VaVM	valtiovarainvaliokunnan mietintö
VML	laki verotusmenettelystä (18.12.1995/1558)
vp	valtiopäivät

1 Johdanto

1.1 Tutkielman tausta ja tutkimuksen rajaus

Pro gradu -tutkielma käsittelee pääasiassa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) määrittelemien omaisuuslajien tulovero kohtelua ja siihen liittyviä keskeisiä asioita. EVL:n sääntelyn tarkoituksena on tuloksen laskentatehtävä verovuositain¹. Tulovero kohdistuu verovelvolliselle kertyviin tuloihin². Tulovero voi puolestaan kohdistua meneillään olevaan tilikauteen, aikaisempiin tilikausiin tai myös tuleviin tilikausiin³. Tulojen hankkimiseen liittyy tyypillisesti myös menoja, jotka ovat lähtökohtaisesti kokonaan vähennyskelpoisia silloin, kun ne ovat syntyneet tulonhankkimistarkoituksessa. Tutkielma keskittyy selvittämään EVL:n ajantasaisen kotimaisiin tilanteisiin kohdistuvan tulovero kohtelun omaisuuslajien osalta. Tutkielmassa tarkasteltavat verovelvolliset yhteisöistä ovat osakeyhtiö ja osuuskunta. Tutkielma ei keskity erityisesti yritysjärjestelyihin sekä vakuutus- ja eläkelaitosten verokohteluun.

Verovuoden 2020 alusta alkaen sovellettavassa verotuksessa EVL 1 §:n 2 momentin määrittämällä yhteisöillä on poistunut henkilökohtainen tulolähde⁴. Tuloverolain (1535/1992) sääntely kuitenkin vaikuttaa EVL:n mukaisessa tuloksen laskennassa tietyiltä osin. Tulolähdejako uudistus pohjautuu hallituksen esitykseen 257/2018 vp. Tulolähdejaon poistaminen on kasvattanut erityisesti omaisuuslajien merkitystä verotuksessa, koska EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamien muiden yhteisöjen täytyy luokitella omaisuushyödykkeensä juuri tiettyihin EVL:ssä määriteltyihin omaisuuslajeihin, kun kyseessä ei ole maatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan verotettava

---

¹ Torckel, 2023a, s. 114

² Nuotio, 2021, s. 533

³ Torckel, 2011, s. 586

⁴ Henkilökohtainen tulolähde eli TVL-tulolähde.

toiminta. Omaisuuslajien verokohtelu poikkeaa toisistaan, minkä vuoksi omaisuuslajihyödykkeet tulee kohdentaa oikein, jotta verotus toteutuu oikein.

Verolainsäädäntö Suomessa ei määrittele tulokäsitettä tyhjentävästi. Tuloverolait⁵ sisältävät käytännössä joukon säännöksiä siitä, mitä tulona pidetään verotuksessa, mutta yksityiskohtainen tulon määrittely puuttuu lainsäädännöstä. Verotuksessa tulon laskennassa on erotettava toisistaan käsitteet veronalainen tulo ja verotettava tulo sekä verovapaa tulo.⁶ Jokaisen eri tulolähteen oma tulolähdekohtainen puhdas tulo selvitetään siten, että veronalaisesta tulosta tehdään luonnolliset vähennykset tulolähteittäin. Luonnollisia vähennyksiä ovat veronalaisen tulon hankkimisesta sekä säilyttämisestä aiheutuneet menot, mutta on kuitenkin syytä ottaa huomioon se, että puhdas tulo ja verotettava tulo ovat eri asioita. Puhtaasta tulosta vielä oikaistaan verotettava tulo.⁷ Osakeyhtiöillä sekä osuuskunnilla on mahdollista olla verotuksessa ainoastaan elinkeinotoiminnan tulolähde sekä maatalouden tulolähde⁸. Tarkemmin osakeyhtiöön ja osuuskuntaan sovelletaan EVL:a silloin, kun niitä pidetään EVL 1 §:n 2 momentin mukaisina muina yhteisinä, kuin mitä kyseisessä lainkohdassa on lueteltu. Lähtökohtana on se, että normaaleilla osakeyhtiöillä ja osuuskunnilla voi olla ainoastaan EVL-tulolähde tai MVL-tulolähde taikka myös molemmat yhtäaikaaisesti.

Osakeyhtiön ja osuuskunnan tulosta laskettaessa sovelletaan nykyisellä voimassa olevalla lainsäädännöllä lähtökohtaisesti EVL:a. MVL tulos lasketaan erikseen. Tuloverolakien soveltamisalat määräytyvät kaikilla muilla toimijoilla, kuin EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamilla muilla yhteisöillä, harjoitetun tulonhankkimistoiminnan luonteen perusteella. Kirjanpito ei kuitenkaan tunne verotuksen rakenteena olevaa tulolähdejakoja, minkä vuoksi kirjanpidosta täytyy pystyä selvittämään eri tulolähteiden tulot sekä menot kunkin tulolähteen verotettavan tulon tarkkaa laskentaa varten.⁹

---

⁵ Tuloverolait eli TVL, EVL ja MVL.

⁶ Myrsky & Svensk, 2016, s. 42

⁷ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 32

⁸ Tomperi, 2022a, s. 26

⁹ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 85

Maatalouden tulos lasketaan erikseen silloin, kun osuuskunnalla ja osakeyhtiöllä on MVL-tulolähde, eli käytännössä silloin, kun MVL:n mukainen tulonhankkimistoiminnan luonne on olemassa harjoitetussa toiminnassa. Tutkielmassa on siten oleellista selvittää, mitä MVL:n mukaisella luonteella tarkoitetaan verotuksessa, mutta tutkielma ei keskity MVL:n tuloverotukseen syvällisemmin, koska tutkielman tarkoitus on selvittää EVL:n mukainen tuloverokohtelu omaisuuslajeille.

Tulolähdejaon yleissäännöksillä saadaan lähtökohtaisesti määriteltyä omaisuuden luovutustilanteissa tulolähde. EVL:n ja MVL:n omaisuudesta saatavaan tuloon ei voida soveltaa TVL:n luovutusvoiton laskentaan liittyviä säännöksiä, lukuun ottamatta MVL 21 §:n erityissäännöstä. MVL 21 §:n mukaan maatilan tai siihen liittyvän osan luovutukseen sovelletaan TVL:a. Omaisuus ja luovutus käsitteinä ovat TVL:n mukaan tulkinnallisia, koska niitä ei ole tarkasti yksityiskohtaisesti tyhjentävästi määritelty TVL:n säännöksissä.¹⁰

EVL:ssa omaisuuslajit on määritelty säännöksissä ja tiettyyn omaisuuslajiin kuuluvan omaisuuden tulee olla juuri sellaista omaisuutta, joka kuuluu juuri tietyn omaisuuslajin määritelmään laissa¹¹. MVL:ssa ei ole määritelty omaisuuden käsitettä, mutta omaisuuden käsitettä käytetään MVL:n säännöksissä. EVL poikkeaa siten kahdesta muusta tuloverolaista, koska siinä omaisuuden tai hyödykkeiden tulee kuulua juuri tiettyyn omaisuuslajiin. Omaisuuslajijaottelu ei pohjaudu omistusajan pituuden varaan, sillä hyödykkeen käyttötarkoitus on ratkaiseva¹². Toisaalta omistusajallakin on merkitystä erityisesti käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksissa verovapauden saavuttamisessa.

Tulolähdejaon tarkoituksena on erottaa taloudelliset toiminnot omiksi erillisiksi laskentayksiköiksi¹³. Siten tutkielmassa keskitytään selvittämään kuinka EVL:a yhtenä kolmesta laskentayksiköstä kohdellaan tutkielman rajauksen kohteena olevien

---

¹⁰ Nykänen, 2018, s. 2

¹¹ HE 257/2018 vp, s. 10

¹² Penttilä, 2010, s. 254

¹³ Tomperi, 2022a, s. 26

omaisuuslajien tuloverotuksessa. EVL:n ja TVL:n soveltamisen välinen rajanveto on aiemmin tuottanut ongelmia erityisesti yhteisömuodossa harjoitetun vuokraustoiminnan, arvopaperikaupan ja holdingyhtiöiden tulolähteen määrittämisessä. Nykyisin kyseisiä rajanveto-ongelmatilanteita ei lähtökohtaisesti pitäisi muodostua, koska EVL:n soveltamisala on laajentunut.¹⁴ EVL toisin sanoen toimii laskentayksikkönä verotuksessa tavalliselle osakeyhtiölle ja osuuskunnalle, jolloin rajanvetoa ei tarvitse pohtia TVL:n ja EVL:n välillä.

Verovuoden 2019 loppuun asti EVL:n soveltamiseen on vaadittu sitä, että harjoitetaan EVL:n mukaista elinkeinotoimintaa, mutta vuodesta 2020 lähtien eräitä yhteisöjä verotetaan elinkeinoverolain sääntelyn mukaisesti, vaikka toiminta ei olisi EVL 1 §:n mukaista ammatti- ja liiketoimintaa¹⁵. Toisin sanoen elinkeinoverolain soveltamisala on laajentunut verovuoden 2020 alusta, koska eräitä yhteisöjä verotetaan EVL:n mukaan, vaikka ne eivät harjoittaisi ammatti- ja liiketoimintaa. Lainsäädännössä ei määritellä tarkasti elinkeinotoiminnan yksittäisiä tunnusmerkkejä, minkä vuoksi oikeuskäytännöllä on suuri merkitys siihen, minkälaista liike- ja ammattitoimintaa voidaan pitää elinkeinotoimintana¹⁶. Elinkeinotoiminnan määrittelyyn voidaan katsoa siis liittyvän tilannekohtainen arviointi siitä, pidetäänkö harjoitettua toimintaa elinkeinotoimintana. Tilannekohtainen arviointi luonnollisesti aiheuttaa verokohtelun ennustettavuuteen tulkinnanvaraisuutta. Siten verolainsäädännön tulkinnanvaraisuus aiheuttaa epävarmuutta joiltain osin lopullisen verokohtelun toteutumisessa, koska EVL:n mukaisessa verotuksessa keskeistä elinkeinotoiminnan käsitettä ei ole tyhjentävästi määritelty lainsäädännön tasolla. Elinkeinotoiminnan käsitteellä on merkitystä esimerkiksi silloin, kun osakeyhtiön ja osuuskunnan omaisuushyödykkeitä kohdistetaan omaisuuslajeihin. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä 29/2018 vp on todettu, että muu omaisuus koostuisi niistä hyödykkeistä, joita ei lueta varsinaiseen elinkeinotoimintaan sisältyviksi¹⁷. Muu omaisuus on uusi EVL:n omaisuuslaji, jota sovelletaan verotuksessa

---

¹⁴ Kukkonen & Walden, 2020, s. 65

¹⁵ Verohallinto, 2022a, kohta 1

¹⁶ HE 257/2018 vp, s. 5

¹⁷ VaVM 29/2018 vp, s. 6

2020 alusta lähtien. Se koostuu tyypillisesti sellaisista hyödykkeistä, jotka ovat yhteisön muussa kuin elinkeinotoiminnan käytössä¹⁸.

Tulkinnanvaraisuus sääntelyssä voi aiheuttaa verokohteluun epävarmuustekijöitä ja sitä kautta voi muodostua veroriskejä. Veroriskillä tarkoitetaan tässä tutkielmassa tulkinnanvaraisesta sääntelystä aiheutuvaa epävarmuutta verokohteluun. Epävarmuus johtuu pääasiassa siitä, että lakeja säädettäessä ei voida yksityiskohtaisesti huomioida jokaista verotustilannetta. Verokohtelun tulkintaongelmien on mahdollista edetä KHO:n ratkaistaviksi.¹⁹ Mikäli jokin verotusasia päättyy KHO:n ratkaistavaksi, luo KHO:n ratkaisu mahdollisesti uutta oikeuskäytäntöä ja ratkaisee lain tulkintaongelmatilanteita vastaavanlaisissa tilanteissa. Myös KVL:n ratkaisut ovat keskeisiä tulkintaongelmakysymyksiä ratkaisussa silloin, kun ne saavat lainvoiman. KHO:n ratkaisut ylimpänä lainsoveltajana luonnollisesti menevät alemmalla tasolla toimivan KVL:n ratkaisujen edelle. Tutkielmassa on tarkoitus ottaa huomioon myös keskeisimmät tulkintaongelmatilanteet ja niihin liittyvä oikeuskäytäntö erityisesti omaisuuslajien verotukseen liittyen. Tulkintaongelmatilanteita syntyy erityisesti siten, että verovelvollisen ja Verohallinnon näkemykset jostain verotuksellisesta asiasta ovat verokohtelun osalta ristiriidassa.

1.2 Tutkimusongelma ja kysymyksen asettelu

Pro gradu -tutkielman tutkimusongelmana on selvittää EVL:n omaisuuslajien tuloverotuksen nykytila. Tutkimusongelman tarkastelun kohteena olevat verovelvolliset ovat osakeyhtiö ja osuuskunta. Tilanteiden tarkastelu keskittyy kotimaisiin verokohtelutilanteisiin. Tutkimusongelman selvittämisessä käytetään apuna tutkimuskysymyksiä. Tutkimuskysymykset on jaettu tutkielmassa seuraavasti:

---

¹⁸ Verohallinto, 2022a, kohta 3.1

¹⁹ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 20

- Miten EVL:n ja MVL:n välinen rajanveto määräytyy verotuksessa?
- Mikä on kirjanpidon vaikutus EVL:n tulovero kohtelussa?
- Mitä ovat EVL:n omaisuuslajit ja miten niitä kohdellaan yhteisöjen tuloverotuksessa?
- Milloin omaisuuslajin tulo on veronalaista tai ei-veronalaista ja milloin omaisuuslajin meno tai menetys on vähennyskelpoista?

EVL:ssa omaisuuslajien keskeinen tehtävä on erotella omaisuuserät omiin omaisuuslajeihinsa. Omaisuuslajijaottelulla on verotuksessa merkitystä, koska erilaisilla omaisuuslajeihin kuuluvilla hyödykkeillä on toisistaan poikkeavia vero kohtelutilanteita. Keskeisiä kysymyksiä vero kohtelutilanteissa ovat hankintamenon jaksottaminen, vähennyskelpoisuus menetysten sekä arvonalennusten osalta ja kolmantena asiana luovutushintojen veronalaisuus.²⁰ Omaisuuslajeista voi syntyä myös tuloa muuten, kuin arvonnousuun tai arvonalaskuun pohjautuvan luovutuksen kautta, esimerkiksi juoksevana tulona osinkoina tai vuokrasaamisina. Kaiken lisäksi omaisuuslajien arvostaminen ei toteudu täysin yhtenevällä tavalla, kun lasketaan nettovarallisuutta. Hyödykkeiden ryhmittely oikeisiin omaisuuslajeihin ei ole ainoa verotuksessa huomioon otettava asia, koska hyödykkeille on määritettävä myös aloitus- ja loppuajankohdat jokaisen omaisuuslajin kohdalta erikseen.²¹ Myös omaisuuslajisiirrot eli omaisuuslajin hyödykkeiden siirtäminen johonkin toiseen omaisuuslajiin hyödykkeiksi voi tulla elinkeinotulolähteessä kysymykseen²². Toisaalta omaisuutta on mahdollista siirtää myös toiseen tulolähteeseen, jolloin kyseessä on tulolähdesiirto.

1.3 Tutkimusmenetelmä ja lähdeaineisto

Tutkimus on lainopillinen, mitä voidaan myös kutsua oikeusdogmaattisena tutkimuksena. Lainopin, toisin sanoen oikeusdogmatiikan, tarkoituksena on ensi sijassa selvittää, mikä

---

²⁰ HE 257/2018 vp, s. 22

²¹ Ossa, 2020, s. 135

²² Ossa, 2020, s. 148

on ajantasainen oikeuden määrittämä tilanne ja sen lisäksi lainopilla on myös systematisointitehtävä²³. Verotuksessa oikeuslähteinä toimivat lait sekä muut säädökset, Verohallinnon päätökset ja ohjeet, lainvalmisteluaineisto, ennakkopäätökset ja Eurooppavero-oikeus. Lisäksi oikeustieteellä on merkitystä tosiasiallisena oikeuslähteenä vero-oikeudessa, mutta oikeustiede ei ole virallisessa asemassa muiden oikeuslähteiden joukossa.²⁴ Tutkielman lähdeaineistona toimivat verotuksessa käytettävät oikeuslähteet sekä vero-oikeudellinen kirjallisuus ja asiantuntija-artikkelit.

Perinteisesti oikeuslähdeoppi keskittyy selvittämään lähteitä, joista lakia käyttävät saavat oikeudellisen perustan ratkaisuilleen. Oikeuslähteellä tarkoitetaan lähtökohtaisesti aineistoa, joiden varaan tuomionormit lainkäyttäjällä pohjautuvat. Oikeuslähteiden kautta voidaan tunnistaa, mitä pidetään oikeutena.²⁵ Tosin sanoen oikeuslähteet toimivat normitiedon antajina sen suhteen, mikä on ajantasaisen oikeusjärjestyksen sisältö²⁶. Perinteinen oikeuslähdeopillinen jako oikeuslähteisiin on etusijajärjestyksessä kirjoitettu laki, jota seuraa toisena tavanomainen oikeus, sekä kolmantena oikeuskäytäntö ja neljäntenä oikeustiede. Laki sekä tavanomainen oikeus ovat juridisesti sitovia.²⁷ Oikeusjärjestyksen määrittely on yleisesti ilmaistuna jossakin valtiossa ajantasaisten oikeusnormien kautta muodostunut kokonaisuus. Oikeusjärjestykseen liittyy pakollisuus, eli kaikkien on noudatettava sitä, jolloin tärkeäksi korostuu oikeusjärjestyksen sisäinen selkeys sekä ristiriidattomuus.²⁸ Toisaalta oikeusnormeihin voi liittyä tulkinnanvaraisuutta myös verotuksessa, jolloin tuomioistuinratkaisujen merkitys korostuu. Verolakeja ei ole mahdollista sanamuotojen osalta muotoilla täydellisiksi, jolloin uusien tulkintaongelmien syntyminen on väistämätöntä²⁹.

---

²³ Myrsky & Svensk, 2016, s. 16

²⁴ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 18–21

²⁵ Myrsky, 2011, s. 17–18

²⁶ Husa & Pohjolainen, 2014, s. 15

²⁷ Myrsky, 2011, s. 21

²⁸ Husa & Pohjolainen, 2014, s. 19–20

²⁹ Torkkel, 2023a, s. 35

Verotus on julkisen vallan käyttöä ja sen tulee pohjautua lakiin. Lain voidaan katsoa tarkoittavan ajantasaista oikeutta sekä oikeusjärjestystä yleensä. Lainsäädännöllä tarkoitetaan ajan tasalla olevaa oikeussääntöjärjestelmää, joka muodostuu laeista sekä muista säädöksistä.³⁰ Tavanomaisen oikeuden voidaan katsoa tarkoittavan pitkään jatkunutta ja vakaata oikeuskäytäntöä sekä verotuskäytäntöä. Toisaalta, koska verosta tulee säätää lailla, niin verotuksen oikeuslähteenä tavanomaisen oikeuden merkitys on vähäinen.³¹ Verotus ei kuitenkaan käytännössä toteudu vain kirjoitettuun lainsäädäntöön pohjautuen, minkä vuoksi verotusympäristössä myös muilla oikeuslähteillä, erityisesti ennakkopäätöksillä, on merkitystä.

Vero-ongelmia ei ole mahdollista poistaa kokonaan yksityiskohtaisella sääntelyllä, jolloin ennakkopäätökset ovat keskeisessä asemassa. Oikeuskäytäntö Suomen verotuksessa korostuu osaltaan siksi, että asetuksia vältetään antamasta koskien aineellisia kysymyksiä.³² Aineellinen vero-oikeus, jossa tehtävänä on selvittää verolainsäädännön normeista, miten vero määräytyy, kuka on verovelvollinen ja miten vero lasketaan, eroaa muodollisesta vero-oikeudesta. Muodollisessa vero-oikeudessa on kysymys puolestaan normeista, jotka käsittelevät Verohallinnon organisaatiota sekä verotuksen toimittamista ja muutoksenhakua ja lisäksi verovelvollisiin sekä veronsaajiin kohdistuvia oikeuksia, kuitenkin velvollisuuksia unohtamatta.³³ Veron määräytymisessä, verovelvollisuudessa sekä veron määrän laskemisessa ei ole mahdollista huomioida jokaista tilannetta yksityiskohtaisella tasolla, minkä vuoksi on perusteltua, että lainsäädäntö ei rajaa aineellisia verotuskysymyksiä koskevaa sääntelyä liian yksityiskohtaiselle tasolle. Verotuksen toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti, minkä vuoksi erityisesti uusia aineellisia kysymyksiä nousee jatkuvasti ratkaistaviksi ja siten syntyy uutta oikeuskäytäntöä. Prejudikaateilla on verotuksen oikeuslähteinä korostettu merkitys³⁴. Ennakkopäätökset eli prejudikaatit korostuvat aineellisessa vero-oikeudessa osaltaan

---

³⁰ Myrsky, 2011, s. 38

³¹ Myrsky, 2011, s. 46

³² Linnakangas, 2010, s. 245

³³ Myrsky & Svensk, 2016, s. 13–14

³⁴ Myrsky, 2011, s. 53

siitä syystä, että lainsäädäntö ei ole tyhjentävä kaikkia lainsoveltamistilanteita huomioon ottava ja siten syntyy uusia tulkintaongelmia käytännön verotustilanteissa ratkaistavaksi.

1.4 Tutkielman rakenne

Tutkielman rakenne koostuu seitsemästä pääluvusta alalukuineen. Luvussa yksi on johdanto ja siinä käsitellään tutkielman etenemisen kannalta keskeiset asiat. Luku kaksi käsittelee tulolähdejakoja vuoden 2020 alusta sovellettavan tulolähdejako uudistuksen näkökulmasta ja sen keskeisiä vaikutuksia. Koska TVL-tulolähde on poistunut tutkielmassa käsiteltäviltä verovelvollisilta, sitä ei erikseen tarkastella. Hyvä on kuitenkin ottaa huomioon se, että TVL-tulolähde on poistunut vain EVL 1 §:n 2 momentin mukaisilta yhteisöiltä, kuten osakeyhtiöltä ja osuuskunnalta, mutta ei muilta toimijoilta. Luku kolme käsittelee EVL:n yleisiä asioita, jotka on hyvä tietää omaisuuslajien tuloverokohteluun liittyen. Luvussa neljä käsitellään kirjanpidon ja EVL-tuloverotuksen sidonnaisuutta sekä kirjanpitovelvollisuutta yleisesti. Luvussa viisi asioiden käsittely keskittyy EVL:n omaisuuslajeihin. Luku kuusi käsittelee EVL:n tuloverotusta keskittyen erityisesti siihen osaan aineellista vero-oikeutta, kuinka vero määräytyy ja miten vero lasketaan. Luvussa seitsemän käsitellään tutkimustuloksia ja tehdään johtopäätökset sekä jatkotutkimusehdotukset.

1.5 Tutkielmassa tarkastelun kohteena olevat verovelvolliset

Tutkielmassa keskitytään tarkastelemaan osakeyhtiöiden ja osuuskuntien verotusta. Tutkielmassa ei tarkastella Ahvenanmaan elinkeinotoiminnan mukaista verotusta tarkemmin, koska elinkeinotoiminnan tulos ja sen laskeminen määräytyy pääosin vastaavasti kuin koko Suomessa³⁵. Yhteisön tuloveroprosentti TVL 124 §:n mukaisesti on 20 prosenttia. Verontilityslain (532/1998) 12 §:n mukaan valtion jako-osuus

---

³⁵ Verohallinto, 2023a, kohta 3

yhteisöverosta on tällä hetkellä 76,60 prosenttia sekä kuntien jako-osuudeksi jää jäljelle loput 23,40 prosenttia. Tulovero on välitön vero, jonka verorasitus kohdistuu verovelvolliseen³⁶. Siten tuloveroa ei voi vähentää verotuksessa.

TVL 3 §:n mukaan osakeyhtiö on yhteisö. Osakeyhtiö voi olla noteerattu tai noteeraamaton ja sen voi perustaa myös esimerkiksi toinen osakeyhtiö. Osakeyhtiölain (624/2006) 1 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan osakeyhtiö on oikeushenkilö ja se syntyy, kun se rekisteröidään. Lisäksi kyseisessä momentissa on säädetty siitä, että osakeyhtiö on erillinen oikeushenkilö sen osakkeenomistajiin nähden. OYL:n lähtökohtana on se, että yhtiö tuottaa voittoa, mutta voitontuottamistarkoitus ei edellytä sitä, että voitto täytyisi jakaa täysimääräisesti osingon muodossa osakkeenomistajille³⁷. Osakeyhtiöön on mahdollista jättää kertyneitä voittovaroja sisään 20 %:n suhteellisen verokannan veroseuraamuksin. Osingonjaosta päätetään tilikausittain osakeyhtiön yhtiökokouksessa OYL:n sallimalla tavalla. Voittovaroista osakkaille jaettavaan osingon määrään voidaan siten vaikuttaa verotuksessa, koska voitonjaon määrä ratkaistaan erikseen.³⁸ Mikäli voittoa jaetaan, se tulee verotetuksi siinä määrin kahteen kertaan, kun osinko on sen saajalle veronalaisena pidettävää tuloa³⁹. Osinko ei kuitenkaan aina ole osittain tai kokonaan veronalaista tuloa riippuen esimerkiksi siitä, kuka on osingonsaaja.

Osakeyhtiön toiminnastaan saama tulo on yhtiön tuloa ja se ei vaikuta suoraan osakkaan verotukseen. Osakeyhtiön omistajiin kohdistuu yhtiön jakaessa osinkoa osittain kahdenkertaisena pidettävä verotus, koska yhtiö maksaa aina yhteisöveroa siitä tulosta, joka on sen verotettava tulo⁴⁰. Lisäksi on mahdollista, että yhtiö joutuu maksamaan yleisradioveroa 140–3000 euroa yhden verovuoden aikana, jos sillä on riittävästi verotettavaa tuloa.⁴¹ Yhteisön ei tule maksaa yleisradioveroa, mikäli sen verotettavana

---

³⁶ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 13

³⁷ Blomqvist & Malmivaara, 2016, s. 17

³⁸ Kukkonen & Walden, 2020, s. 43

³⁹ Tomperi, 2022a, s. 62

⁴⁰ Käytännössä tämä kahdenkertainen verotus tarkoittaa sitä, että yhtiö maksaa voitollisesta tuloksestaan yhteisöveroa ja lisäksi mikäli voittoa jaetaan tämän jälkeen osinkona, niin osinkoa verotetaan myös osingonsaajalla tietyissä tilanteissa.

⁴¹ Koponen, 2023, s. 19

pidettävä tulo on vähemmän kuin 50 000 euroa⁴². Osakeyhtiöitä sekä osuuskuntia, joita ei pidetä yleishyödyllisinä, koskee EVL:n soveltaminen silloin, kun toiminta ei ole MVL:n mukaista toimintaa. Mikäli yhteisön toimintaa ei pidetä EVL:n mukaisena elinkeinotoimintana, vaan toiminta on täysin muuta EVL:n soveltamisalan toimintaa, yleisradioveron suorittamisvelvollisuutta näissä tilanteissa ei ole.⁴³ EVL 8 §:n 1 momentin 19 kohdan mukaan yhteisön yleisradiovero on kuitenkin vähennyskelpoinen meno, jos sitä on velvollinen suorittamaan.

TVL 3 §:n mukaan osuuskunta on yhteisö. Osuuskuntalain (421/2013) 1 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan myös osuuskunta on oikeushenkilö ja se syntyy, kun se rekisteröidään. Osuuskunta on erillinen oikeushenkilö sen jäseniin nähden. Osuuskunnan jäsenmäärä sekä pääoma eivät ole ennalta määrättyjä. Osuuskunnan tarkoituksena voi olla pääasiassa jonkin yhteisen päämäärän toteutus, toisin sanoen sosiaalisen yhteistoiminnan toteuttaminen.⁴⁴ Osuuskunta on mahdollista perustaa yhden luonnollisen henkilön sekä useamman kuin yhden luonnollisen henkilön toimesta, mutta myös oikeushenkilö voi olla perustajana⁴⁵. Osuuskunnan omistavat sen jäsenet, kun taas osakeyhtiön omistavat puolestaan sen osakkeenomistajat. Osuuskunnan toiminnassaan tuottamaa voittoa eli ylijäämää ei voida jakaa toiminnan aikana, mikäli sääntömääräyksiä asiasta ei ole määritelty. Osuuskunta eroaa osakeyhtiöstä siinä, että voiton tuottamisen lähtökohta ei ole toiminnan oletuksena vastaavasti kuten osakeyhtiöllä.⁴⁶ Lähtökohtaisesti osuuskunnan toiminnan päämääränä on tuottaa sen jäsenille palveluita käytettäväksi, mutta toiminnan tarkoituksen on mahdollista olla myös voiton tuottaminen, jos osuuskunnan säännöissä niin määrätään⁴⁷.

---

⁴² Verohallinto, 2022b, kohta 1

⁴³ Verohallinto, 2022b, kohta 3.1

⁴⁴ Kukkonen & Walden, 2020, s. 40

⁴⁵ Holopainen, 2022, s. 36

⁴⁶ Immonen, Ossa & Villa, 2015, s. 16

⁴⁷ Verohallinto, 2022c, kohta 1.1

2 Tulolähdejako

2.1 Elinkeinotoiminnan tulolähde

Tulolähdejaon osalta on oleellista selvittää EVL:n ja MVL:n välinen raja tavallisten osuuskuntien ja osakeyhtiöiden osalta. Elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan EVL 1 §:n 1 momentin mukaan sekä liiketoimintaa että ammattitoimintaa. Elinkeinotoiminnan käsitettä ei ole tarkemmin määritelty EVL:ssa. Elinkeinotoiminnan eli liike- ja ammattitoiminnan tavallisina pidetyt tunnusmerkit liittyvät voiton tavoittelemiseen, aktiivisuuteen harjoitetussa toiminnassa, toiminnan suunnitelmallisuuteen sekä itsenäisyyteen, harjoitetun toiminnan laajuuteen ja lisäksi jatkuvuuteen sekä siihen, minkälainen taloudellinen riski toimintaan kohdistuu⁴⁸. On otettava huomioon se, että myös ammatti- ja liiketoiminta eroavat toisistaan, vaikka molemmat ovat elinkeinotoimintaa. Tavallisen osakeyhtiön ja osuuskunnan osalta ammatti- ja liiketoiminnan määrittäminen ei ole erityisen relevanttia 2020 tulolähdejakouudistuksen jälkeen sovellettavan verolain näkökulmasta, koska jos toiminta ei ole MVL:n mukaista verotettavaa toimintaa, niin toimintaa verotetaan aina EVL:n mukaan. Tulolähdejakouudistuksen seurauksena osakeyhtiö ja osuuskunta ovat siten eriarvoisessa asemassa verrattuna muihin toimijoihin, joilla ammatti- ja liiketoiminnan kriteerien täyttymisen määrittäminen on edelleen olennaista sovellettavan tuloverolain määrittämisessä.

Voiton tavoittelu liittyy läheisesti liiketoimintarisktiin, koska investointeja sekä pääomaa enemmän sisältävä toiminta on helpommin luettavissa elinkeinotoiminnaksi. Taloudellinen riski on sitä, että toimintaan liittyy voiton ja tappion mahdollisuus. Toiminnan itsenäisyys puolestaan tarkoittaa sitä, että toimintaa toteutetaan omalla vastuulla sekä omissa nimissä. Toiminnan laajuus taas liittyy siihen, että toiminta ei ole vähäistä. Lisäksi laajuus voi liittyä siihen, että toiminta on näkyvää. Suunnitelmallisuus

---

⁴⁸ HE 257/2018 vp, s. 5

näyttäytyy esimerkiksi siten, että minkälainen strategia ja kehittämisspyrkimykset toimintaan liittyvät. Jatkuvuus liittyy siihen, että harjoitettu toiminta kestää määrätyn ajan tai puolestaan määräämättömän ajan. Passiivisuus tehdyissä toimenpiteissä tarkoittaa sitä, että harjoitettu toiminta ei ole lähtökohtaisesti elinkeinotoimintaa. Elinkeinotoiminnan määrittäminen on rajanvetotilanteissa tapauskohtaista ja harjoitettu toiminta voi kuitenkin olla elinkeinotoimintaa, vaikka jokin elinkeinotoiminnan tunnusmerkki ei täytyisi.⁴⁹ Elinkeinotoiminnan käsitteeseen liittyvää tulkinnanvaraisuutta lainsäädännössä voidaan pitää eräänlaisena veroriskinä, koska se lisää epävarmuutta verokohtelussa tietyiltä osin myös omaisuuslajien osalta tapauskohtaisella arvioinnillaan. Keskeinen veroriski kohdistuu rajanvetotilanteissa erityisesti siihen, milloin toimintaa pidetään elinkeinotoimintana ja milloin osakkeet ovat verovapaasti luovutettavia elinkeinotoiminnan pysyvässä käytössä olevia käyttöomaisuusosakkeita. Verokohteluun voi kuitenkin hakea tuloverotuksen osalta maksullista ennakkoratkaisua, jolloin verokohtelu ei tule täysin yllätyksenä. Elinkeinotoiminnan käsitteen niin sanottu alaraja tai rajanveto määräytyy kuitenkin lähinnä oikeuskäytännössä⁵⁰.

Tavallisesti tavaroiden sekä palvelujen tuottaminen omaan lukuun merkittävässä laajuudessa täyttää liiketoiminnan rajat. Ammattitoiminta ei sisällä yhtä merkittävää riskisyyttä kuin liiketoiminta ja se on lähtökohtaisesti pienimuotoisempaa. Ammattitoiminnassa riskin osalta keskeistä on oikeastaan se, että tuottojen on mahdollista jäädä syntymättä. Lisäksi syytä on ottaa huomioon se, että ammattitoiminnassa pääomaa ei ole sitoutunut varsinaiseen toimintaan suuresti. Verotuksen kannalta olennaista ei kuitenkaan ole se, harjoittaako verovelvollinen ammattitoimintaa vai liiketoimintaa.⁵¹ EVL:a sovelletaan sekä ammattitoimintaan että liiketoimintaan. Tutkielmassa tarkasteltavien verovelvollisten osalta niiden tietyn toiminnan pitäminen elinkeinotoimintana voi kuitenkin olla tärkeää erityisesti

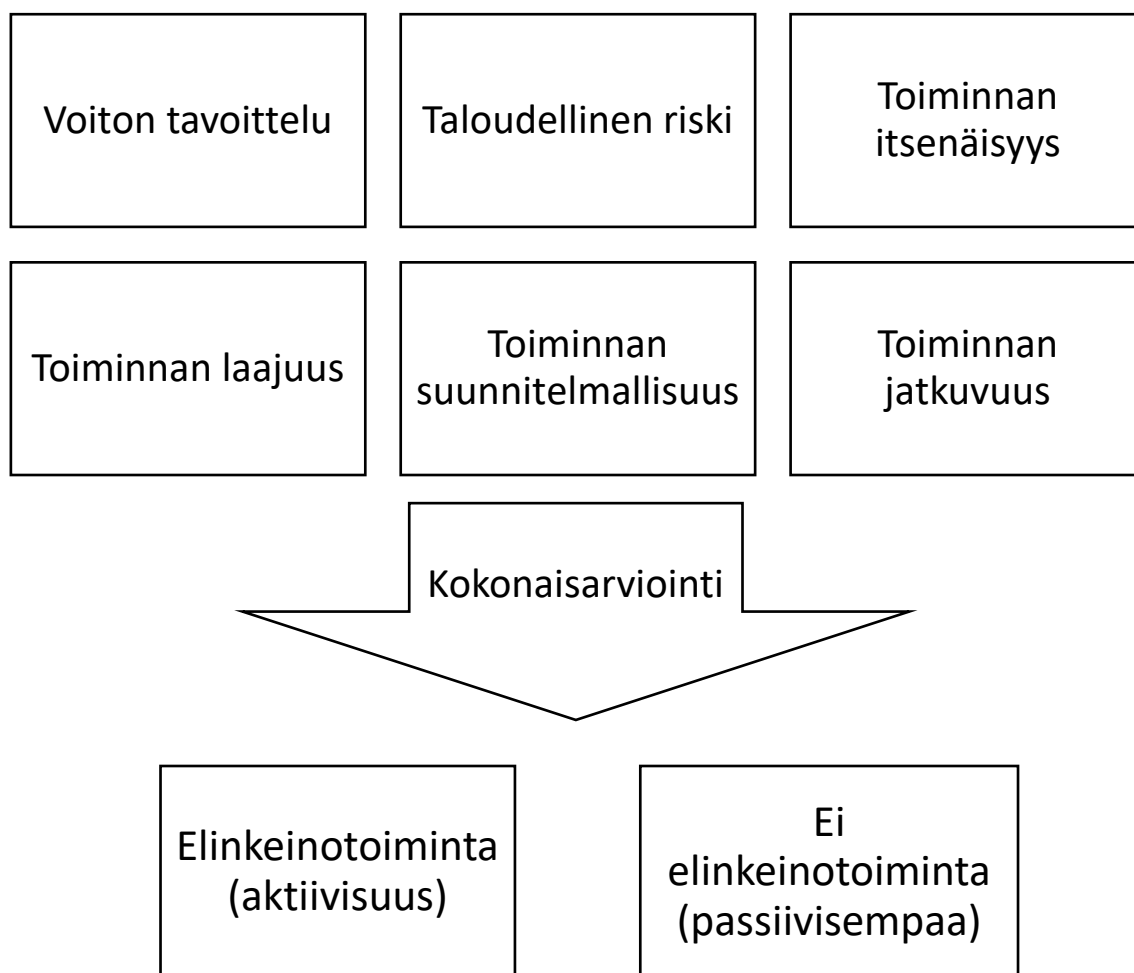
---

⁴⁹ Verohallinto, 2019, kohta 2.1

⁵⁰ Andersson & Penttilä, 2014, s. 23

⁵¹ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 74

käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteisiin kohdistuen, koska verovapaus käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteissa on mahdollista saavuttaa ainoastaan elinkeinotoiminnan pysyvässä käytössä oleville osakkeille. Seuraavassa kuviossa on esitetty elinkeinotoiminnan tavallisten tunnusmerkkien kokonaisarvioinnin prosessia.

Kuvio 1. Elinkeinotoiminnan tavalliset tunnusmerkit.

Lainvoiman saaneessa ratkaisussa KVL 2020/16 kyseessä oli pääasiassa se, oliko A Oy:n toiminta elinkeinotoimintaa. A Oy:n perustaja B omisti yhtiön 100 prosenttisesti. A Oy omisti enemmän kuin 10 prosenttia noteeratusta yhtiöstä C ja omistus noteeratun yhtiön osakkeisiin oli ollut voimassa enemmän kuin kymmenen vuotta. Lisäksi A Oy sijoitti varojaan muihinkin yhtiöihin. A Oy:ltä kuitenkin puuttui kokonaan palkattu henkilöstö ja yhtiö ei myöskään myynyt mitään palveluita. A Oy:n toiminnan tuotot muodostuivat pääasiassa niistä osingoista, jotka yhtiö C sille maksoi. C-yhtiöön kohdistuva A Oy:n osakehankinta oli toteutettu B:n varoilla sekä pankkirahoituksella. C-yhtiön osakehankinnan myötä B työskenteli päätoimisesti sen ylimmässä johdossa. A Oy:n tarkoituksena katsottiin olevan lähinnä B:n oman henkilökohtaiseen

sijoitusvarallisuuteen liittyvän pääoman hallinnointi ja kyseessä ei ollut elinkeinotoiminta näissä olosuhteissa. Siten kyseeseen ei tullut käyttöomaisuusosakkeiden verovapaa luovutus. Ratkaisussa on mainittu se, että toiminta ei ollut hakemusasiasiakirjoissa kuvatussa tilanteessa elinkeinotoimintaa eli käytännössä toiminta voi myöhemmin kuitenkin muuttua elinkeinotoiminnaksi. Sille ei ole asetettu tarkkoja kriteereitä, milloin toiminta täyttää elinkeinotoiminnan harjoittamisen. Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteiden arvioinnissa on lähtökohtaisesti järkevää hakea tuloverotusta koskeva ennakkoratkaisua, koska elinkeinotoimintaa ei ole määritelty tyhjentävästi lainsäädännössä. Elinkeinotoiminnan käsitteen tulkinnanvaraisuus ei lisää ennustettavuutta verokohtelussa.

Verotuksen näkökulmasta EVL:n pääasiallinen tehtävä on vastata tulojen verotuksesta, vähennyskelpoisista menoista sekä säädellä niiden jaksottamisesta⁵². Yhteisöä verotetaan suoraan sen saamasta tulosta. Yhteisön omistajia puolestaan verotetaan joitakin rajoituksia lukuun ottamatta yhteisöjen kautta omistajille kertyvistä tuloista. Henkilöyhtiöitä verotetaan suoraan yhtiömiesten tuloina. Toiminimeä eli yksityisliikettä verotetaan suoraan sen liikkeenharjoittajan tulona.⁵³ Yksityisliikettä ei pidetä erillisenä verovelvollisena⁵⁴. Verokohtelussa erilaisten toimintamuotojen välillä on siten keskeisiä eroja, mutta oleellista tutkielman aiheen osalta on tiedostaa se, että osakeyhtiön ja osuuskunnan ollessa yhteisöjä, niitä verotetaan suoraan niiden saamista tuloista.

Vuodesta 2020 lähtien yritysmuoto voi määrittää, tapahtuuko verotus EVL:n mukaan. Osakeyhtiöiden ja osuuskuntien verotuksen lähtökohta on tulolähdejako uudistuksen jälkeen pelkästään oikeudellisen muodon perusteella EVL:n soveltamisala. Sekä kiinteistö- ja holdingyhtiöihin sovelletaan EVL:a vuoden 2020 alusta lähtien. Huomattava on kuitenkin se, että tulolähdejaon uudistus 2020 alusta lähtien ei koske keskinäistä kiinteistöosakeyhtiötä. Uudistuksen piirissä on tavallinen kiinteistöosakeyhtiö.⁵⁵ Osuuskunnalla ja osakeyhtiöllä on siis soveltamisalana EVL, vaikka näiden yhteisöjen harjoittama toiminta ei olisikaan elinkeinotoimintaa. EVL:n soveltamisalaan on tullut muutoksia, mutta elinkeinotoiminta on edelleen samaa toimintaa, kuin aiemminkin. Yrityksen oikeudellinen muoto ei määritä sitä, että yritys harjoittaisi elinkeinotoimintaa.

---

⁵² Kukkonen & Walden, 2020, s. 17

⁵³ Kukkonen & Walden, 2020, s. 29

⁵⁴ HE 176/2016 vp, s. 3

⁵⁵ Kukkonen & Walden, 2020, s. 62–63

Siten EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamien yhteisöjen osalta, kuten osakeyhtiön ja osuuskunnan osalta, täytyy aina erikseen selvittää, harjoittavatko ne elinkeinotoimintaa osittain tai kokonaan. Esimerkiksi EVL 12 §:n mukaisen käyttöomaisuuden tulee olla elinkeinotoiminnan käytössä olevia hyödykkeitä ja siten täytyy tietää, onko kyseessä elinkeinotoiminnan harjoittaminen.

Liiketoiminnan ja ammattitoiminnan eroavaisuuksia voidaan pitää aste-eroina toiminnassa. Rajanvedolla ammatti- ja liiketoiminnan välillä ei ole juurikaan merkitystä, koska EVL:a sovelletaan kumpaankin toimintaan. Ammatinharjoittaja voi kuitenkin käyttää toiminnassaan maksuperusteista kirjanpitoa ja siihen liittyvää jaksottamista elinkeinotoimintansa tulojen sekä menojen osalta EVL 27 a §:n mukaisesti. Tässä yhteydessä on olennaista tietää, että ammattitoiminta on liiketoiminnan kaltaista, mutta se eroaa liiketoiminnasta siinä, että se on suppeampaa kuin liiketoiminta ja ammatinharjoittajan oma ammattitaito on tärkeässä roolissa toiminnan osalta.⁵⁶ EVL:n mukaan maksuperusteinen jaksottaminen koskee ainoastaan lain sanamuodon mukaan ammatinharjoittajaa. Liikkeenharjoittajan EVL-tulolähteen verotuksessa puolestaan sovelletaan kaikkien liikkeenharjoittajien osalta aina suoriteperustetta⁵⁷, mutta myös ammatinharjoittajan tulee käyttää kirjanpidossaan suoriteperustetta tilinpäätöksessä, mikäli tilikausi ei ole kalenterivuosi⁵⁸. Tärkeää on ottaa huomioon se, että kirjanpitolaissa ja verolaissa on eroavaisuuksia toisiinsa nähden tiettyjen asioiden kohdalla. Se mikä on EVL:n mukaan mahdollista ei ole välttämättä mahdollista kirjanpitolaissa ja toisinpäin. Kirjanpitovelvollisuus sekä verovelvollisuus ovat eri asioita. Kirjanpitovelvollisen tulee laatia tilinpäätös, mutta verovelvollisen tulee laatia veroilmoitus. Verovelvollisuus määräytyy verolain perusteella, kun taas kirjanpitovelvolliselle keskeinen laki on kirjanpitolaki.⁵⁹ Verolainsäädäntö mahdollistaa ammatinharjoittajalle maksuperusteisen kirjanpidon jaksottamisen verotuksessa, mutta liikkeenharjoittajan tulee noudattaa

---

⁵⁶ Andersson & Penttilä, 2014, s. 20

⁵⁷ Tähän huomautuksena, että suoriteperuste on aina lähtökohtana, ellei erikseen tästä ole säädetty poikkeuksia. Valmistusasteen mukainen tulouttaminen on keskeinen esimerkki poikkeustilanteesta.

⁵⁸ Salin, 2022, s. 9–10

⁵⁹ Torkkel, 2023a, s. 38

verolainsäädännön perusteella pääsäännön mukaan suoriteperusteen mukaista jaksottamista.

2.2 Maatalouden tulolähde

Maatilatalouden tuloverolaki 2 §:

”Maataloudella tarkoitetaan varsinaista maataloutta sekä sellaista erikoismaataloutta taikka maa- tai metsätalouteen liittyvää muuta toimintaa, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä.

Maatilalla tarkoitetaan tässä laissa itsenäistä taloudellista yksikköä, jolla harjoitetaan maa- tai metsätaloutta.”

Maatalous ei ole EVL:n mukaista elinkeinotoimintaa ja siten maatalouteen sovelletaan MVL:a. Lisäksi EVL:n 1 §:n 2 momentin määrittelemien eräiden yhteisöjen osalta on tärkeää ottaa huomioon se, että niiden maatalouden tulosta laskettaessa ei sovelleta EVL:a. Toisaalta mikäli MVL:n 2 §:n 1 momentin mukaisesti verotuksessa on kysymys erillisestä liikkeestä, kyseeseen ei tule MVL:n soveltaminen tulolähteen tuloa laskettaessa.⁶⁰ MVL:n 1 §:n nojalla voidaan tehdä kaksi rajausta koskien lain soveltamisalaa. Tulolajijaon piirissä olevien luonnollisten henkilöiden sekä kuolinpesien MVL-tulolähteen nojalla muodostuva MVL:n mukaisesti laskettu tulos verotetaan TVL:n mukaisesti ansio- ja pääomatulona. Lisäksi mahdollisen MVL-tulolähteen tappion vähentäminen määräytyy TVL:n sääntelyn mukaisesti. MVL 1 §:n mukaisesti puista saatuja myyntituloja verotetaan TVL:n sääntelyn mukaisesti.⁶¹ TVL 32 §:n mukaan metsätaloudesta saatavaa tuloa pidetään pääomatulona. Kuitenkin on huomattava, että pääomatuloa ja ansiotuloa voivat saada vain luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät. Verovuoden 2020 alusta voimaan tullut lakimuutos tulolähdejaon poistamiseen liittyen voittoa tavoittelevien eräiden yhteisöjen osalta ei ole vaikuttanut MVL:n soveltamisalaan⁶².

---

⁶⁰ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 87

⁶¹ Määttä, 2017, s. 377

⁶² Walden & Leppiniemi, 2020, s. 42

Varsinaista maatalouden käsitettä ei määritellä lainsäädännössä. Maatalouden harjoittamista on verotuksessa maataloustuotteiden tuottaminen eteenpäin myytäväksi sillä edellytyksellä, että kyseessä on vakaa tulonhankkimistarkoitus. Lisäksi se on oleellista, että maataloutta on mahdollista harjoittaa ainoastaan maatilalla. Mikäli maataloudelle tyypillinen tuotanto tapahtuu toisessa paikassa kuin maatilalla, kyseessä on pääsääntöisesti elinkeinotoiminta. Maatalouteen voi liittyä myös liitännäiselinkeinoja, kuten oman tilan hyödykkeiden jatkojalostamista, metsätalouden sivutulot ja maatilamatkailua. Liitännäiselinkeinoissa hyödynnetään tilalle tyypillisiä luontaisia asioita, kuten rakennuksia, koneita ja maatalouden tuotteita elinkeinotoimintaa alemmassa laajuudessa. Liitännäiselinkeinon on siten mahdollista laajentua elinkeinotoiminnaksi. Maatilalta voidaan saada myös esimerkiksi MVL:n mukaan verotettavia vuokratuloja, vaikka toiminta ei itsessään olisi varsinaista maataloutta.⁶³ MVL eroaa siten EVL:n mukaisesta verotuksesta erityisesti siinä, että tulon täytyy kertyä maatilalta. On kuitenkin otettava huomioon se, että MVL 1 §:n 3 momentin mukaan puun myyntitulojen osalta verotuksesta puolestaan säädetään tuloverolaissa. Koska osakeyhtiöltä ja osuuskunnalta on poistunut TVL-tulolähde 2020 alusta alkaen, niin niiden mahdollinen TVL:n mukainen puun myyntitulo tulee verottaa EVL-tulolähteen tulona. TVL 29 §:n 2 momentin mukaisesti yhteisön muuhun tuloon noudatetaan TVL:n pääomatulon laskemisen sääntelyä soveltuvin osin silloin, kun tulo ei ole elinkeinotuloa tai maatalouden tuloa.

Metsätilaa pidetään maatilana myös silloin, kun metsätilaan ei kuulu ollenkaan peltoaluetta tai viljelysmaata. Toisaalta pientä tilaa, jolla ei ole mahdollista kokonsa puolesta harjoittaa maataloutta, ei pidetä maatilana. MVL 3 §:n 2 momentin mukaan maatalouden sekä metsätalouden puhtaat tulot lasketaan erikseen. Maatila voi käytännössä muodostua yhdestä tilasta tai määräalasta tai sitten useammasta tilasta ja määräalasta yhdessä. Vaatimuksena tilojen sekä osien kuulumisena samaan kokonaiseen laskentayksikkönä pidettävään maatalaan pidetään sitä, että tilat ja osat ovat yhdysviljelyksessä sekä sitä, että tilat ja osat muodostavat taloudellisen yksikön, jota

---

⁶³ Verohallinto, 2019, kohta 2.2

voidaan pitää itsenäisenä. Mikäli maatala koostuu useammasta kuin yhden tilan maista ja nämä useamman kuin yhden tilan maat kuuluvat yhdysviljelyn piiriin eli tiloilla on käytännössä yhteinen talouskeskus sekä yhteisessä käytössä olevia talousrakennuksia sekä koneita, voidaan maatalaa pitää itsenäisenä yksikkönä. Lisäksi lähekkäin toisiaan sijaitsevat tilat, jotka ovat intressiyhteyksissä toisiinsa taloudellisen johdon osalta sekä joilla on vähintään osittaista yhdysviljelyä⁶⁴, täyttävät itsenäisen taloudellisen entiteetin kriteerit.⁶⁵

Toisinaan maatalouden harjoittajan maatalouden tulolähteen ja eri liikkeen eli elinkeinotulolähteen välinen rajanveto ei ole helppoa. Esimerkiksi oman tilan hyödykkeiden jalostaminen sekä myyminen normaalissa maatilalle olevissa olosuhteissa ja mittakaavassa kuuluu MVL:n soveltamisalan verotuksen piiriin. Puolestaan mikäli toiminta poikkeaa laajuudeltaan suuremmaksi verrattuna normaalin tavanomaisen maatalouden toiminnan laajuuteen, voi kyseessä olla elinkeinotoimintana pidettävä eri liike. Jotta toiminta voisi muodostaa eri liikkeen, sen tulee olla laajaa sekä toimintaan tulee olla käytettävissä erillistä työvoimaa sekä erillistä maatalouteen kuulumatonta varallisuutta huomattavasti.⁶⁶ Jotta verovelvollisella olisi MVL-tulolähde, harjoitetun toiminnan luonteen tulee olla sellaista, että tulo kertyy maatilalta. Lisäksi vaatimuksena on se, että tulo kertyy maatilalle tyypillisestä toiminnan laajuudesta maataloudesta tai metsätaloudesta tai näiden yhdistelmänä. Osakeyhtiön ja osuuskunnan osalta on mahdollista, että tulolähteenä on pelkkä MVL, jos tulolähdejaon muutoksen piirissä olevalla osakeyhtiöllä tai osuuskunnalla ei ole entistä TVL-tuloa tai nykyistä EVL-tuloa.

---

⁶⁴ Osittaisessa yhdysviljelyssä maatilalla on käytössä yhteistä työvoimaa sekä kalustoa ainakin osittain.

⁶⁵ Myrsky & Svensk, 2016, s. 255

⁶⁶ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 86

2.3 Yhteisöjen tulolähdejaon poistamisen keskeiset vaikutukset

2.3.1 Elinkeinoverolaki

Keskeisin vaikutus 2020 voimaan tulleella eräiden yhteisöjen tulolähdejaon poistumisella on se, että muun toiminnan tulo on siirtynyt osaksi EVL-tulolähdeksi. Tämä on poistanut vaikeimmat osakeyhtiöitä ja osuuskuntia koskevat rajanvetotilanteet siitä, milloin tuloverotus tapahtuu TVL:n ja milloin EVL:n mukaan. Lähtökohtana on nykyisin, että elinkeinoverolakia sovelletaan tuloksenlaskentanormistona, vaikka osakeyhtiö ja osuuskunta eivät harjoitakaan elinkeinotoimintaa.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 1 §:n 2 momentti:

”Muun yhteisön kuin julkisyhteisön tai muun tuloverolain (1535/1992) 21, 21 a ja 21 b §:ssä tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön, ulkomaisen kuolinpesän, tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön sekä asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetun asunto-osakeyhtiön, 28 luvun 2 §:ssä tarkoitetun keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön sekä sellaisen osuuskunnan, joka on verrattavissa asunto-osakeyhtiöön, harjoittaman muun toiminnan kuin maatalouden tulosta laskettaessa sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään elinkeinotoiminnasta.”

EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittaman muun yhteisön toiminnan ollessa ei-elinkeinotoimintaa, ei tarkoita sitä, että EVL:a ei sovellettaisi verotuksessa. EVL:n soveltamisalan piirissä olevalla yhteisöllä voi kuitenkin olla sekä elinkeinotoimintaa, että sen ulkopuolelle jäävää muuta toimintaa. Toisaalta toiminta voi koostua kokonaan muusta toiminnasta. Yhteisön toiminnan luonteella elinkeinotoiminnan ja muun toiminnan välillä on merkitystä omaisuuslajijaottelussa ja sitä kautta myös verokohtelussa. Tulon veronalaisuus ja menon vähennyskelpoisuus sekä jaksottaminen poikkeavat omaisuuslajien kesken.⁶⁷ Tulolähdejaon poistuminen eräiltä yhteisöiltä on tuonut EVL:n uuden omaisuuslajin, muun omaisuuden. Tältä osin yhteisöjen osalta omaisuuslajiluokittelun merkitys on kasvanut, koska omaisuushyödykkeet tulee kohdentaa omaisuuslajeihin pääasiassa niiden toiminnassa olevan luonteen ja EVL:ssa

---

⁶⁷ Penttilä, 2019, s. 135

määriteltyjen omaisuuslajien tunnusmerkkien perusteella. Myös toimintamuodolla tai harjoitetulla toimialalla voi olla vaikutusta. On kuitenkin hyvä ottaa huomioon se, että rahoitusomaisuus, vaihto-omaisuus sekä käyttöomaisuus muodostavat sellaisen omaisuuslajijoukon, joita voi käytännössä olla kaikilla EVL:n soveltamisalan toimijoilla⁶⁸.

Ratkaisussa KVL 2023/3 kyseessä on osakeyhtiön omaisuuslajin käyttötarkoituksen muuttumisen arviointi. Tapauksessa on haettu ennakkoratkaisua KVL:ta tuloverotusta koskevaan asiaan. Ratkaisusta on valitettu, joten lopullinen verokohtelu ei ole täysin selvillä. Ratkaisussa on kuitenkin todettu, että omaisuuslaji määritetään tapauskohtaisesti kokonaisarviointina. KVL:n mukaan siitä ei ole olemassa selkeää lainsäädäntöä ja verotuskäytäntöä, milloin omaisuuslajin jonkun hyödykkeen käyttötarkoitus muuttuu. Tarkemmin KVL:n tekemässä ratkaisussa vaikuttaa olevan pääasiassa kysymys siitä, voiko aiemmin käyttöomaisuusosakkeina pidettyjä osakkeita muuttaa toiseen omaisuuslajiin kuuluviksi heti käyttötarkoituksen muutoksen ilmettyä, jolloin verokohtelu muuttuu olennaisesti kyseisessä tapauksessa. Käyttöomaisuusosakkeiden luovutus on EVL 6 b §:n mukaan edellytyksien täytyessä verovapaa voiton osalta ja tappio puolestaan vähennyskelvoton. Lisäksi EVL 42 §:n nojalla käyttöomaisuusosakkeista ei voi tehdä arvonalennuspoistoa. Lopullisella lainvoimaisella ratkaisulla tulee olemaan merkittävä vaikutus siihen, kuinka käyttöomaisuusosakkeiden verokohtelu määräytyy vastaavanlaisissa tilanteissa. Lopullinen ratkaisu voi mahdollisesti antaa rajausta myös siihen, milloin omaisuuslaji voi muuttua ja milloin se ei voi muuttua. Lähtökohtaisesti voisi katsoa, että omaisuuslaji voi muuttua jonkun hyödykkeen osalta, mikäli sille on tosiasialliset liiketaloudelliset perusteet⁶⁹, eikä vain tappion vähentämismahdollisuuden aikaansaaminen. Toisin sanoen omaisuuslajin siirron arvioinnissa voidaan käyttää verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 28 §:n sääntelyn lähtökohtaa siitä, että mikäli toimenpiteen oikeudellinen muoto ei vastaa todellista asian luonnetta, niin verotus tulee toimittaa niin sanotusti keinotekoinen oikeudellinen muoto sivuuttaen. Omaisuuslajisiirroista säädetään EVL:n 51 §:ssä ja tarkemmin ei ole säännelty kuin määrästä, mikä siirtyy omaisuuslajisiirron yhteydessä. Omaisuuslajisiirtoihin liittyy siten tulkinnanvaraisuutta, jota voidaan pitää veroriskinä. Keskeinen kysymys veroriskin osalta on se, että milloin omaisuuslajisiirto on verotuksessa hyväksyttävissä, koska verokohtelu voi muuttua omaisuuslajisiirron myötä. Lainsäädännössä ei ole omaisuuslajisiirron hyväksyttävyydelle tarkkoja kriteerejä.

Pääosalla osakeyhtiöistä sekä osuuskunnista vuoden 2020 alusta voimaan tullut tulolähdejakuudistus sai aikaan TVL-tulolähteen korvaajaksi muun omaisuuden, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että esimerkiksi osakeyhtiön osakkeiden verokohtelu toteutuu uudistuksen myötä EVL:n omaisuuslajitasolla eikä tulolähdetasolla⁷⁰.

---

⁶⁸ Verohallinto, 2022a, kohta 3.1

⁶⁹ Toisin sanoen omaisuushyödykkeen käyttötarkoitus todella on muuttunut, eikä omaisuus palvele enää siinä käytössä, missä se on aiemmin palvellut.

⁷⁰ Kukkonen & Torkkeli, 2021, s. 284

Tulolähdejako uudistuksella ja muun omaisuuden säätämällä ei ole tarkoitettu muuttaa EVL:n vakiintuneita tulkintoja koskien omaisuuslajeja⁷¹. Siten muu omaisuus ei siis muuta aiempia tulkintoja neljästä muusta omaisuuslajista. Toisaalta muu omaisuus lisää omaisuuslajijoukkoa yhdellä omaisuuslajilla, mikä osaltaan hankaloittaa hyödykkeiden kohdistamista omaisuuslajeihin yhteisöjen osalta. Muuta omaisuutta voi olla vain tietyillä yhteisöillä EVL 12 a §:n mukaisesti.

2.3.2 Konserniavustus

Konserniavustuksilla voidaan vaikuttaa yhtiön tuloksen muodostumiseen verotuksessa⁷². Konserniavustuksen soveltamisala laajentui yhteisöjen tulolähdejako uudistuksen myötä siten, että yhteisöistä osakeyhtiö sekä osuuskunta voivat EVL-tulolähteen mukaan toimitettavassa verotuksessa käyttää konserniavustusta riippumatta niiden toiminnan luonteesta. Kuitenkin niiden toimijoiden osalta, joita tulolähdejako uudistus ei kosketa ja elinkeinotoiminnan harjoittamisen kriteerit eivät täyty⁷³, eivät kuulu konserniavustuksen soveltamisalan piiriin.⁷⁴ Laki konserniavustuksesta verotuksessa (825/1986) mahdollistaa konsernissa toimintaa harjoittavien osakeyhtiöiden sekä osuuskuntien välillä niiden tulojen tasaamisen, mikäli edellytykset sille täyttyvät. Jokainen konsernin yhtiö on verotuksessa itsenäinen verovelvollinen eli jokaisen konserniin kuuluvan yhtiön tulos tulee laskea sekä verottaa erikseen.⁷⁵ Konserniavustuksen antamista varten konsernisuhteen pitää olla aktiivinen koko verovuoden⁷⁶. Konserniavustuksen käyttämiselle on edellytyksenä se, että sen antajaan sekä saajaan kohdistuva kaksiasianosaissuhde täyttää KonsAvL:n määrittämät edellytykset⁷⁷. Sinänsä konserniavustus ei suoraan liity varsinaisesti omaisuuslajeihin, vaan

---

⁷¹ HE 257/2018 vp, s. 25

⁷² Engblom, Grüssner, Holla, Höglund, Järvinen, Kokko, Lepistö, Nieminen, Paronen, Sandelin & Äimä, 2022, s. 423

⁷³ Esimerkiksi yleishyödyllinen yhteisö ei kuulu konserniavustuksen soveltamisalaan.

⁷⁴ Verohallinto, 2022a, kohta 5.2

⁷⁵ Verohallinto, 2023b, kohta 1

⁷⁶ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 501

⁷⁷ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 661

tuloksentasaamiseen konsernin sisällä. Sen avulla voidaan tasata konsernin sisällä esimerkiksi omaisuuslajien kautta kertynyttä tuloa. Konserniavustuksesta ei voi muodostua sen antajalle verotuksessa tappiollista tulosta ja tulolähteen tappiota myöhemmin vähennettäväksi⁷⁸.

KonsAvL:n 4 §:n mukaan annettu konserniavustus on antajalleen kulua kohdistuen siihen verovuoteen, kun konserniavustus on suoritettu. Vastaavasti konserniavustus on saajansa tuottoa kohdistuen verovuoteen, jolloin konserniavustus on suoritettu. KonsAvL:n 5 §:n mukaan konserniavustuksen kuluna vähentämisen edellytyksenä on lisäksi se, että kirjanpidossa tehdään tarvittavat kirjaukset sekä antajan, että saajan kirjanpidossa. KonsAvL:n 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan konserniavustuksen antajan ja saajan tilikausien tulee päättyä samanaikaisesti, mutta KILA:n myöntämä poikkeus voidaan huomioida. Konserniavustukselle ei kuitenkaan ole edellytyksenä se, että tilikausien täytyisi alkaa samanaikaisesti⁷⁹.

Mikäli varojensiirto ei täytä KonsAvL:n määrittämiä edellytyksiä, niin se ei ole konserniavustus. Tällainen konserniavustuksen ulkopuolelle jäävän varojensiirron verokohtelu riippuu siitä, minkälainen luonne tilanteeseen kohdistuu. Tavallisesti KonsAvL:n ulkopuolelle jäävä varojensiirto on verotuksessa vähennyskelvotonta konsernitukea sen antajalle. Toisaalta varojensiirto voi joissakin tilanteissa olla pääomansijoitus, jolloin hankintameno vähennetään vasta esimerkiksi silloin, kun osakkeita luovutetaan⁸⁰. Ainoastaan erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa KonsAvL:n ulkopuolelle jäävä varojensiirto voi olla EVL 7 §:n tarkoittamaa vähennyskelpoista menoa. Menon tulisi olla antajan elinkeinotoimintaa jollain tapaa välillisesti edistävää, jotta se olisi vähennyskelpoinen varojensiirron jäädessä KonsAvL:n soveltamisalan ulkopuolelle. Saajalleen varojensiirto aiheuttaa lähtökohtaisesti verokohtelun osalta veronalaisen tulon, mikäli kysymyksessä ei kuitenkaan ole esimerkiksi verovapaa pääomansijoitus.⁸¹

---

⁷⁸ Kukkonen & Walden, 2020, s. 225

⁷⁹ Verohallinto, 2023b, kohta 3.4

⁸⁰ Hankintameno on mahdollista jäädä vähentämättä käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteissa.

⁸¹ Verohallinto, 2023b, kohta 5

Huomattava on se, että konserniavustus on mahdollista ohjata takaisin sen antaneelle yhtiölle tehtävänä pääomansijoituksena⁸².

2.3.3 Tappiontasaus ja luovutustappio

TVL 120 §:n 3 momentin mukaan muusta toiminnasta aiheutunut tappio vähennetään tulolähdejakoedistuksen piirissä olevien yhteisöjen osalta EVL-tulolähteessä niiden tulosta. Siten tulolähdejakoedistuksen myötä aiemmin TVL-tulolähteessä syntynyt tappio on vähennyskelpoinen EVL-tulolähteessä. Aiemman TVL-tulolähteessä syntyneen tappion vähennysoikeus EVL-tulolähteessä koskee ainoastaan tappioita, jotka ovat syntyneet 2019 tai aiemmin⁸³. Syytä on erottaa toisistaan TVL-tulolähteessä syntynyt tappio ja TVL 50 §:n mukainen luovutustappio, joiden vähentäminen poikkeaa toisistaan. Tappiot ovat vähennettävissä vain laissa säädetyn määräajan.

Ratkaisussa KHO 2007:54 ratkaistavana oikeuskysymyksenä oli, missä järjestyksessä luovutustappiot vähennetään. Ratkaisun mukaan luovutustappio vähennetään vanhimmasta luovutustappiosta lähtien järjestyksessä kohti uusinta luovutustappiota, mikä on myös verovelvolliselle edullisempää.

EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamilla yhteisöillä TVL-tulolähteessä muodostunut tappio vähennetään tulolähdejakoedistuksen seurauksena EVL-tulolähteessä TVL 120 §:n mukaisesti tappiovuotta seuraavien tulevan kymmenen verovuoden kuluessa. TVL 50 §:n mukainen luovutustappio, joka on vähentämättä TVL-tulolähteessä, vähennetään tulolähdejakoedistuksen kohteena olevilla yhteisöillä lähtökohtaisesti EVL-tulolähteessä uudesta muuhun omaisuuteen kohdistuvasta voitosta. Tulolähdejakoedistusta koskeva lain voimantulosäännös mahdollistaa TVL-tulolähteessä syntyneen luovutustappion vähentämisen kaikista muun omaisuuden hyödykkeiden luovutusvoitoista. Aiemmassa TVL-tulolähteessä syntynyt luovutustappio

---

⁸² Engblom & muut, 2022, s. 149

⁸³ Verohallinto, 2022a, kohta 4.1

vähennetään käyttöomaisuuden luovutusvoitoista⁸⁴ silloin, kun muusta omaisuudesta ei voida verotuksessa vähentää luovutustappiota.⁸⁵ TVL-tulolähteestä EVL-tulolähteeseen siirtyvä luovutustappio vähennetään heti silloin, kun luovutusvoittoa kertyy. Luovutustappio on vähennyskelpoinen luovutusvoitosta verovuonna, jolloin tappio on aiheutunut ja viitenä seuraavana vuotena.

Luovutustappion vähentämisen määräaika ei kasva yhteisöjen tulolähdejakoedistuksen myötä. Myöskään muun toiminnan tappion vähentämisen määräaika ei lisäännny, mikäli yhteisöön sovelletaan EVL:a aiemman TVL-tulolähteen toiminnan osalta. Muun toiminnan tuloksen tappion ja luovutustappion vähennyskelpoisuus kuitenkin on siirtynyt yli tulolähderajan. Muun toiminnan tappio on laajemmin vähennyskelpoinen kuin luovutustappio. Mikäli tuloksesta johtuvaa tappiota tai luovutustappiota ei voida vähentää määräaikojen sisällä, ne jäävät kokonaan hyödyntämättä.

Vuodesta 2020 alkaen yhteisöiltä, joilta on poistunut TVL-tulolähde, tappion laskeminen noudattaa jatkossa TVL 119 §:n mukaista EVL-tulolähteen tappion laskentaa aina silloin, kun kyseessä ei ole MVL:n mukainen toiminta. Lisäksi TVL 119 §:n 2 momentin mukaan elinkeinotoiminnan tappion laskemisen osalta yhteisöillä otetaan huomioon TVL 57 §:n mukainen lahjoitusvähennys. Lahjoitusvähennyksen on katsottu olevan perusteltua olla vähennettävissä myös EVL-tulolähteessä, kun yhteisöillä ei pääsääntöisesti ole tulolähdejakoedistuksen myötä TVL-tulolähdettä⁸⁶. Lahjoitusvähennyksen perusteella on mahdollista syntyä EVL-tulolähteessä tulolähteen tappio⁸⁷.

---

⁸⁴ Luovutustappiota ei vähennetä verovapauden piirissä olevien käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitoista eikä kiinteistöjen luovutusvoitoista.

⁸⁵ Penttilä, 2019, s. 142

⁸⁶ HE 257/2018 vp, s. 26

⁸⁷ Nykänen & Nieminen, 2021, s. 748

2.3.4 Asuintalovaraus

Asuintalovarauksen tekeminen on mahdollista EVL-tulolähteessä, jos yhteisöön sovelletaan tulolähdejako muutoksen seurauksena yhteisömuodon vuoksi EVL:a. Esimerkiksi tavallisena pidettävä kiinteistöosakeyhtiö, joka kuitenkin ei harjoita EVL:n mukaista elinkeinotoimintaa, mutta johon sovelletaan EVL:a yhteisömuodon perusteella, voi tehdä toiminnassaan asuintalovarauksen. Ehtona on kuitenkin, että kaikki muut asuintalovaraukseen kohdistuvat edellytykset täyttyvät.⁸⁸

Laki asuintalovarauksesta verotuksessa (846/1986) mahdollistaa kyseisen lain 1 §:n 1 momentin mukaisesti veronalaisesta tulosta tehtävän, yksinkertaisesti sanottuna asuinrakennukseen sekä sen tonttiin liittyvän, tuloa vähentävän varauksen muodostamisen. Käytännössä varauksen ansiosta voidaan välttää verotettavan tulon muodostuminen tehtävän varauksen kautta varauksentekohetkellä. Asuintalovarauksella voidaan ottaa huomioon asuinrakennuksesta aiheutuvia menoja⁸⁹. Asuintalovaraus mahdollistaa menojen huomioimisen ennakkoon, jolloin myöhemmin asuintalovarauksesta katetut menot eivät ole toiseen kertaan verotuksessa vähennyskelpoisia. Huomionarvoista on se, että asuintalovarauslaissa on kirjanpitosidonnaisuuden vaatimus⁹⁰.

---

⁸⁸ Verohallinto, 2022a, kohta 5.3

⁸⁹ HE 257/2018 vp, s. 40

⁹⁰ Torkkel, 2023a, s. 210

3 Elinkeinoverolaista yleisesti

3.1 Veronalainen tulo

Laki elinkeinotulon verottamisesta 4 §:n 1 momentti:

”Veronalaisia elinkeinotuloja ovat elinkeinotoiminnassa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot.”

Omaisuuslajeista kertyy tuloja, jolloin on olennaista tietää, mitä tulolla tarkoitetaan ja tällöin tulee kyseeseen erityisesti EVL 4 §:n 1 momentin säännös. Säännös ei määritä sitä, milloin etuutta pidetään rahanarvoisena ja milloin ei pidetä rahanarvoisena⁹¹. EVL 4 § on yleissäännös, ja sitä täydentää EVL 5 §:n esimerkinomainen luettelo tavallisina pidetyistä elinkeinotuloista⁹². Siinä vaiheessa, kun yritys saa tuloa, yritys ei lähtökohtaisesti joudu vastavuoroisesti suorittamaan saadusta tulosta korvauksia tai muita vastikkeita eli tulon voidaan katsoa olevan lopullista sekä tavallaan ehdotonta⁹³.

Jokaiselle verovelvolliselle täytyy pystyä kohdistamaan tulot siten, että verovelvollista verotetaan vain niistä tuloista, jotka kuuluvat verovelvolliselle itselleen. Käytännössä kysymys on siitä, että tulot kohdistetaan oikealle verovelvolliselle. Myös menot tulee pystyä kohdentamaan oikein. Toisaalta myös laajuusongelma, eli mitä pidetään veronalaisena tulona ja mitä vähennyskelpoisena menona, on keskeinen⁹⁴. Tulot sekä menot täytyy ottaa huomioon myös oikean arvoisina. EVL:ssa arvostusongelma ei aiheuta yleensä haasteita, koska tuloverotuksessa arvostustasoina toimivat yleensä poistamatta oleva hankintameno, alkuperäinen hankintameno tai käypä arvo⁹⁵. Käypä arvo tarkoittaa verotuksessa todennäköistä luovutushintaa. Se ei ole käsitteenä

---

⁹¹ Nuotio, 2022, s. 534

⁹² HE 172/1967 vp, s. 5

⁹³ Andersson & Penttilä, 2014, s. 89

⁹⁴ Walden & Leppiniemi, 2020, s. 323

⁹⁵ Engblom & muut, 2022, s. 5

yksiselitteinen, koska eri konteksteissa luovutushintoihin vaikuttavat useat eri tekijät. Siten käypä arvo voi vaihdella eri ajanjaksoina.

Yrityksen tulos on ilmaistava rahana. Tuotannon tekijän hankinnasta yrityksen suorittama vastike tarkoittaa menoa. Suoritteen luovutuksen kautta saatu vastike puolestaan on tuloa.⁹⁶ Yhteisöön kohdistetut pääomansijoitukset eivät ole veronalaista tuloa⁹⁷. Pääomansiirto ei aiheuta veroseuraamuksia, mikä erottaa sen tulosta⁹⁸. Tulolle on ominaista, että siihen ei liity palautusvelvollisuutta. Pääomansijoituksia koskee kuitenkin takaisinmaksuvelvollisuus.⁹⁹ Lainan ottaminen sekä takaisinmaksaminen eivät synnytä veronalaisuuden piiriin kuuluvaa tuloa¹⁰⁰. EVL tulon määrittelyn osalta voidaan sanoa, että tulon käsitteen määrittely on monimutkainen¹⁰¹. Lähtökohtana on kuitenkin se, että veronalainen tulo kertyy varsinaisen tulonhankkimistoiminnan kautta, jolloin pääomansijoitukset sekä pääoman hankkiminen eivät pääsääntöisesti aiheuta veronalaista tuloa.

Omaisuuslajeihin liittyvien hyödykkeiden hankintaan saattaa liittyä erilaisia rahoitusmuotoja, kuten esimerkiksi oman pääoman ja vieraan pääoman yhdistelmärahoitus. Lainamäärän pääoma on tavallisesti maksettava takaisin eli siihen liittyy palautusvelvollisuus, mutta esimerkiksi pääoman lainaamisesta saatu voitollinen tulo kuuluu verottaa EVL 4 §:n sääntelyyn pohjautuen, koska lainalle maksettua korkoon ei lähtökohtaisesti liity palautusvelvollisuutta sen ollessa lopullista ja ehdotonta vastiketta tai korvausta lainaajalle lainan myöntämisestä. EVL 5 §:n esimerkinomainen luettelo veronalaisista elinkeinotuloista ei ole tyhjentävä. Toisaalta kaikki verovelvollisen tulot on katsottava veronalaisiksi johtuen EVL 4 §:stä, vaikka tuloja ei olisi mainittu tarkemmin EVL 5 §:n sääntelyssä.¹⁰² EVL 4 §:n yleissäännös mahdollistaa siis käytännössä

---

⁹⁶ HE 172/1967 vp, s. 3

⁹⁷ Andersson & Penttilä, 2014, s. 126

⁹⁸ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 30

⁹⁹ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 174

¹⁰⁰ Andersson & Penttilä, 2014, s. 158

¹⁰¹ Nuotio, 2022, s. 546

¹⁰² Andersson & Penttilä, 2014, s. 123

kaiken EVL:n tulon verottamisen, kuitenkin niin, että tuloa ei veroteta, jos se on ei-veronalaisena pidettävää tuloa tai verovapaata tuloa. Omaisuuslajien osalta on tärkeää tiedostaa se, että lähtökohtaisesti kaikki niistä suoraan saatava tulo on veronalaisuuden piirissä. Poikkeuksena voidaan mainita oikeastaan vain verovapaat käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteet. Toisaalta omaisuuslajien kautta voi kertyä välillisesti muita EVL:ssa säädettyjä verovapaita tuloja.

Tulon lopullisuuteen voi liittyä epävarmuustekijöitä, kuten esimerkiksi tulevaisuuteen määritelty, saadun tulon purkava ehto. Purkava ehto ei kuitenkaan vaikuta tulon veronalaisuuteen sitä lykkäävästi. Jos purkava ehto tulevaisuudessa toteutuu jo aiemmin saadun tulon osalta, niin peruuntumishetken ajanjaksoon kohdistetaan oikaisu. Toisaalta purkavan ehdon lisäksi saatavaan tuloon voi liittyä myös ehdollinen sopimusehto, joka lykkää tulon saamista. Tulon saamista lykkäävä ehdollinen sopimusehto aiheuttaa tilanteen, jossa tulo realisoituu vasta silloin, kun lykkäävä ehto ei ole enää voimassa¹⁰³. Ehdollisuuden on mahdollista perustua tulevaisuuden olosuhteiden täyttymiseen, kuten esimerkiksi viranomaishyväksynnän täyttymiseen tai hallinnan jonkun määritellyn siirtymisehdon täyttymiseen.¹⁰⁴ Lähtökohtana voidaan siis pitää sitä, että tulo realisoituu, jos lykkäviä ehtoja ei tulon realisoitumiselle ole määriteltyä.

Tulon käsitteessä otetaan huomioon sekä välilliset, että välittömät vastikkeet, jotka saadaan luovutetuista suoritteista. Laajan tuloteorian taustalla on se, että tuloa voivat käytännössä olla kaikki taloudelliset edut, kuten erilaiset korvaukset, omaisuserien arvonmuutokset sekä saadut avustukset. Tulon on mahdollista olla realisoitunutta, eli tuloon on syntynyt saantioikeus suoritteen luovutuksen myötä. Tulon on mahdollista olla myös realisoitumatonta, eli lopulliseksi vahvistamatonta tuloa tai sellaista tuloa, johon ei kuitenkaan vielä ole syntynyt oikeutta, mutta kuitenkin sellaista, joka on laskennallisesti havaittavissa määrältään.¹⁰⁵

---

¹⁰³ Ehdollisuuden täytyy olla taloudellisesti arvioiden merkityksellinen. Pelkkä muodollinen ehdollisuus voidaan sivuuttaa tulon realisoitumistilanteisiin liittyen.

¹⁰⁴ Kukkonen & Walden, 2020, s. 201

¹⁰⁵ Kukkonen & Walden, 2020, s. 182–183

3.2 Ei-veronalainen tulo

Veronalaisia elinkeinotuloja eivät ole arvottomat etuudet¹⁰⁶. EVL 6 §:ssä säädetään luettelomaisesti niistä tuloista, jotka eivät ole veronalaisia. Luettelo ei määrittele tyhjentävästi ei-veronalaisia tuloja¹⁰⁷. EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohta viittaa käyttöomaisuusosakkeiden luovutushintojen olevan ei-veronalaista tuloa EVL 6 b §:n mukaisesti. Tarkemmin käyttöomaisuusosakkeiden luovutus on verovapauden piirissä, mikäli verovapaan luovutuksen edellytykset täyttyvät. EVL 6 §:n mukaan yhteisön saamat pääomansijoitukset sekä osakeyhtiön saamat vastikkeet, jotka kertyvät omien osakkeiden luovutustilanteiden kautta eivät ole veronalaista tuloa. Pääomansijoitusten ei-veronalaisuus sekä omien osakkeiden luovutuksen kautta hankittu ei-veronalainen tulo on perusteltua, koska yritystoiminta vaatii rahoitusta, jonka kautta tehdään esimerkiksi uusia investointeja ja investointien kautta saadaan hankittua verotettavaa tuloa, sillä edellytyksellä, että harjoitettu toiminta on taloudellisesti voitollista toimintaa. Mikäli yritystoimintaan kohdistuva varojen hankinta olisi jo veronalaista tuloa, niin tämä ei lisäisi halukkuutta aloittaa yritystoimintaa tai investoida siihen. Siten on myös perusteltua, että vieraan pääoman lainaamisestakaan ei pääsääntöisesti aiheudu verotettavaa tuloa, vaikka sen ei-veronalaisuudesta ei olekaan erikseen säädetty.

Velallisena olevalle ei synny rahanarvoista etuutta, mikäli velanperijäyhtiö muuttaa velkasaatavansa pääomansijoitukseksi velallisen yhtiön suhteen. Muissa tapauksissa, kuin velan muuttamisessa pääomansijoituksiksi, velalliselle yhtiölle muodostuu velasta tuloa, jos velkaa ei makseta osittain tai kokonaan takaisin. Tuloa ei kuitenkaan muodostu yhtiölle, jos arvottomasta velasta akordi- sekä konfuusiotilanteissa¹⁰⁸ vapaudutaan.

---

¹⁰⁶ Määttä, 2017, s. 286–287

¹⁰⁷ HE 172/1967 vp, s. 6

¹⁰⁸ Saarnilehto, Annola, Hemmo, Karhu, Kartio, Tammi-Salminen, Tolonen, Tuomisto & Viljanen, 2004, II Velvoite, luku 11. Velkasuhteen päättymisen ilman asianmukaista suoritusta: Akordissa velallisen velkojat käytännössä luopuvat osasta tietyistä saamisistaan, kun velallinen sitoutuu täyttämään omat velvoitteensa anteeksiantamattoman velan osalta. Konfuusio tarkoittaa puolestaan saamisoikeuden sekä velvoitteen yhtymistä, jolloin velkoja sekä velallinen ovat samassa asemassa. Velvoite lakkaa lähtökohtaisesti konfuusiossa heti, koska käytännössä velkasuhteessa on oltava ainakin kaksi henkilöä. Velkaa ei voi käytännössä olla itselleen. Konfuusiossa velvoite lakkaa ilman suoritusta.

Yhtiö ei saa lisäksi tuloa silloin, kun vanhentuminen kohdistuu sellaiseen oikeuteen, jota tosiasiaassa ei vielä kuitenkaan pidetä varsinaisena saamisoikeutena. Verotuksessa tilanne tulee vastaan silloin, kun verovelvollisen vahingoksi tehtävä jälkikäteinen mahdollisuus oikaisuun on vanhentunut verolain nojalla. Siten verotuksen oikaisuun kohdistuvaa maksuunpanoa ei käytännössä ole toimitettu verolain mahdollistamassa määräajassa.¹⁰⁹ Ratkaisussa KHO 2015:157 on todettu, että mahdollisesti aiheettomasti vähennetty arvonnlisävero ei ole EVL:n tuloverotuksessa tuloa. Siten arvonnlisäverotuksesta perusteettomasti saatua rahanarvoista hyötyä ei voi kuitata takaisin tuloverotuksen kautta saatuna tulona.

Keskeisimmät verovapaat tulot, joita osakeyhtiö ja osuuskunta voivat saada, kertyvät tietyistä verovapaista ylijäämänjako- tai osingonjakotilanteista ja käyttöomaisuusosakkeiden verovapaista luovutuksista. Koska EVL:n tulokäsite on laaja, niin myös veronalainen tulo ja verotuksessa vähennyskelpoinen meno syntyvät pääsääntöisesti kaikesta harjoitetusta toiminnasta. EVL 6 a §:n mukaan osakeyhtiöiden ja osuuskuntien saamat osinkotulot kuuluvat pääsääntöisesti verovapauden piiriin¹¹⁰. Tuloverokohtelu ei realisoidu osakeyhtiölle tai osuuskunnalle ollenkaan siinä vaiheessa, jos tulo tai meno on kokonaan verovapaata. Mikäli tulo on osittain verovapaata, tuloverokohtelu realisoituu kohdistuen vain siihen osaan tulosta, joka ei kuulu verovapauden piiriin.

EVL 6 b §:n 1 momentin mukaan osakeyhtiötä sekä osuuskuntaa, mitkä eivät harjoita pääomasijoitustoimintaa, kohdellaan käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteissa ilman veroseuraamuksia eli tuloa pidetään verovapaana ja vastaavasti hankintamenoa vähennyskeltottomana. Ehtona on kuitenkin se, että muut EVL 6 b §:n ehdot täyttyvät. EVL 6 b §:n mukaiset käyttöomaisuusosakkeiden luovutukset ovat EVL:n ainoa luovutusvoittojen verovapauteen liittyvä sääntelykohta nykyhetkellä¹¹¹. Toisaalta

---

¹⁰⁹ Nuotio, 2022, s. 535–537

¹¹⁰ Tomperi, 2022a, s. 75

¹¹¹ Nuotio, 2022, s. 537–538

verovapaata tuloa voi kertyä myös ilman luovutusta muissa tilanteissa kuin käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksissa. Verovapaata tuloa voi kertyä esimerkiksi juoksevana tulona osinkona EVL 6 a §:n mukaisesti. Ilman verovapautta osinkoihin kohdistuisi käytännössä moninkertainen ketjuverotus yhteisömuotoisiin toimijoihin kohdistuen¹¹². Huomattava on se, että osingot voivat kertyä eri omaisuuslajien kautta ja verokohtelu ei ole omaisuuslajeilla identtinen.

3.3 Menot ja menetykset

EVL 7 §:n 1 momentin mukaan EVL:n tulon hankkimisesta sekä säilyttämisestä aiheutuneet menot sekä menetykset ovat vähennyskelpoisia. Meno syntyy silloin, kun hankitaan tuotannontekijöitä. Menojen vähentäminen ajoittuu joko menon syntyhetkelle kokonaan tai käyttöajankohdalle jaksotettuna. Menetyks puolestaan tarkoittaa arvonalentumista, joka on poikkeuksellinen. Esimerkiksi lopullinen luottotappio tai rikoksen seurauksena aiheutunut tappio voi olla menetys. Käsitteenä menetys ei kuitenkaan tarkoita yrityksen vastaanottaman tuotannontekijään liittyvän käyttöarvon alentumista tai tuhoutumista tai tuotannontekijän vahingoittumista. Kyseiset käyttöarvon alentumiset, tuhoutumiset sekä vahingoittumiset liittyvät menon normaaliin yleiseen vähennyskelpoisuuteen.¹¹³ Verovelvollinen saa pyrkiä tuloksen saavuttamiseen itse parhaaksi katsomin keinoin, eikä se vaikuta menon vähentämiseen, onko toiminnassa aiheutunut meno saanut aikaan lopulta tuloa. Menetykset puolestaan kohdistuvat tavallisesti rahoitusomaisuuteen. Menon on tavallisesti oltava kuitenkin todellinen.¹¹⁴ Menon on tavallisesti siis oltava realisoitunut, että se on vähennyskelpoinen. Omaisuuslajien osalta menot kohdistuvat hankintavaiheessa pääsääntöisesti hankintamenoon. Vaikka meno olisi realisoitunut, se ei tarkoita aina sitä, että sen saisi vähentää verotuksessa heti.

---

¹¹² Kukkonen & Walden, 2020, s. 187

¹¹³ Kukkonen & Walden, 2020, s. 95–96

¹¹⁴ Myrsky & Svensk, 2016, s. 184

Menoa pidetään lähtökohtaisesti täysin vähennyskelpoisena, kun tarkoituksena on todella ollut tulonhankinta tai tulon säilyttäminen, eli esimerkiksi varastoon pilaantuneet myytäväksi tarkoitetut hyödykkeet ovat ostomenojen osalta vähennyskelpoisia, vaikka niistä ei kertyisi myyntituloa¹¹⁵. Lähtökohtana omaisuuslajien osalta keskeistä on se, että välittömät menot täytyy aktivoida hankintamenoon, jolloin vuosikuluina vähentäminen ei tule kyseeseen¹¹⁶. Rahoitusomaisuuden hankintamenoa ei kuitenkaan ole määritelty EVL:ssa, kaikkien muiden omaisuuslajien osalta määrittely on tehty EVL 14 §:ssä. Välillisten menojen osalta EVL 14 § merkitsee käytännössä sitä, että mikäli kirjanpidossa näitä menoja sisällytetään hankintamenoon, niin ne eivät tule myöskään vuosikuluina vähennettäväksi. Siten verotuksessa tulos paranee, koska kuluja ei vähennetä suoraan tilikauden tuloksesta, jos ne sisältyvät hankintamenoon.¹¹⁷ Mikäli omaisuuslajeista aiheutuvat välittömät ja välilliset menot saisi vähentää verotuksessa heti vuosikuluina ja lisäksi menot saisi sisällyttää myös hankintamenoon, niin tämä johtaisi käytännössä aikanaan kahdenkertaiseen vähentämiseen. Omaisuuslajin hankintameno tulee käytännössä vähennetyksi harjoitetun toiminnan tapahtumien ja omaisuuslajin mukaan pääsääntöisesti luovutuksen, kulutuksen, menetyksen, arvonmuutosten, vahinkotapahtumien tai poistojen kautta.

EVL 7 §:n 2 momentissa säädetään muusta omaisuudesta, joka ei ole tulonhankkimistarkoituksessa käytössä. Muuhun omaisuuteen sisältyvän, ei-tulonhankkimiskäytössä olevan hyödykkeen hankintameno vähennetään silloin, kun omaisuus luovutetaan tai kun se menetetään. Lisäksi EVL 42 a §:n 2 momentin mukaan vähentää voidaan enintään veronalaisena pidettävä luovutushinta tai jonkin muun vastikkeen veronalaiseen luovutushintaan verrattavissa oleva vastaava määrä, jos kyseessä on ei-tulonhankkimistarkoituksessa oleva muu omaisuus. Siten ei-tulonhankkimistarkoituksessa olevan muun omaisuuden hankintamenoista osa voi jäädä verotuksessa kokonaan vähentämättä, jos luovutushinta tai vastike on hankintamenoa

---

¹¹⁵ Tomperi, 2022a, s. 81

¹¹⁶ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 149

¹¹⁷ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 153–154

pienempi. Toisaalta menot ovat tuotannontekijöiden hankinnasta suoritettuja vastikkeita¹¹⁸. Siten on perusteltua, että ei-tulonhankkimistarkoituksessa olevan hyödykkeen hankintamenon vähentämistä on rajoitettu, koska sellainen hyödyke ja siitä suoritettu meno ei ole varsinainen tuotannontekijä, joka tuottaa verotettavaa tuloa.

EVL 7 § on yleissäännös, jonka lähtökohtana on se, että menot, jotka liittyvät tulonhankkimiseen sekä sen säilyttämiseen, ovat vähennyskelpoisia. Menojen vähennyskelpoisuudelle riittää se lähtökohta, että ne on suoritettu tulon hankkimista varten tai sen säilyttämistä varten. Mikäli meno ei kuitenkaan kerrytä tuloa sekä mahdollisesti myöskään säilytä sitä, niin meno on silti vähennyskelpoinen, kunhan menon tarkoituksena on todella vakaa tulon tavoittelemine tai säilyttäminen.¹¹⁹ Syytä on kuitenkin ottaa huomioon esimerkiksi se, että EVL 8 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaisesti edustusmenot eivät ole täysin vähennyskelpoisia. Pääsääntöisesti kuitenkin tulonhankkimistarkoituksessa suoritettut menot ovat kokonaan vähennyskelpoisia. Sekä välittömät, että välilliset menot kuuluvat vähennyskelpoisuuden piiriin¹²⁰. Menon vähennyskelpoisuuden ratkaisussa käytännössä vaikuttaa verovelvollisen itsensä tarkoitus siitä, mitä varten meno on suoritettu¹²¹. Verovelvollisella ei kuitenkaan ole määräämisvaltaa luokitella, milloin menoa täytyy pitää vähennyskelpoisena¹²². EVL 16 §:n 2 kohdan mukaan verovapaaseen tuloon kohdistuvat menot eivät ole vähennyskelpoisia. Se osa tulosta, joka ei kuitenkaan ole verovapauden piirissä, on menon vähennyskelpoisuuden piirissä.

EVL-tulolähteessä myös saamisen arvonaleneminen sisältyy pääsääntöisesti vähennyskelpoisen menon piiriin. Saamisen omaisuuslajilla on merkitystä arvonalenemisen vähennyskelpoisuudessa. Yleensä saamiset sisältyvät EVL-tulolähteen sisällä rahoitusomaisuuteen, mutta niiden on mahdollista kuulua yhteisöillä myös

---

¹¹⁸ Andersson & Penttilä, 2014, s. 255

¹¹⁹ HE 172/1967 vp, s. 7

¹²⁰ Myrsky & Svensk, 2016, s. 185

¹²¹ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 76

¹²² Andersson & Penttilä, 2014, s. 257

muuhun omaisuuteen. Hyvä on ottaa huomioon kuitenkin se, että muiden saamisten kuin myyntisaamisten osalta arvonalenemisen vähentämisen vaatimuksena on menetyksen lopullisuus. Verotuksessa myyntisaamisen arvonaleneminen puolestaan on vähennyskelpoinen jo silloin, kun myyntisaamiseen ei kohdistu perustellusti suoritusodotuksia. Puolestaan muuhun omaisuuteen liittyvät tulonhankkimiseen kohdistuvat lopulliset saamisten arvonalentumiset kuuluvat vähennyskelpoisten arvonalentumisten piiriin. TVL 53 a §:n tarkoittamien osakaslainojen sekä ei-tulonhankkimiseen kohdistuvat saamisten arvonalenemiset eivät ole vähennyskelpoisia.¹²³ Myyntisaamisen arvonalentumisen vähentämiselle ei ole siis edellytyksenä lopullisuus, mutta sen tulee olla todennäköisenä pidetty. Myyntisaamiset ovat verovelvollisen varsinaisen harjoitetun toiminnan kautta suoritteiden myynnistä kertyneitä saamisia¹²⁴. Saamisten arvostuksessa käytetään saamiskohtaista arvostusta¹²⁵.

Syytä on ottaa huomioon myös EVL 17 §:n 1 kohdan sääntely, jonka mukaan rahoitusomaisuuteen liittyvät kavallukset, varkaudet sekä muut rikoksista aiheutuneet menetykset ovat vähennyskelpoisia. Toisaalta on myös hyvä ottaa huomioon se, että menetyksen vähentämisen vaatimuksena on saamisen poistaminen kirjanpidossa, koska menetykset tulee kirjata KPL:n mukaisesti kuluksi¹²⁶. Mikäli saamista säilytetään verovelvollisen kirjanpidossa, sen voidaan katsoa tarkoittavan sitä, että saamista ei ole lopullisesti menetetty¹²⁷.

Toisaalta verotuksessa täytyy huomioida myös kaikki EVL 5 a §:n mukaiset veronalaiset oikaisuuerät. Siten esimerkiksi arvonalentuminen, joka osoittautuukin perusteettomaksi, täytyy tulouttaa. EVL:ssa rahoitusvälineiden osalta käyvän arvon tulosvaikutteisten tapahtumien huomioon ottaminen on mahdollista vain kaupankäyntitarkoituksessa olevista rahoitusvälineistä. Kaupankäyntitarkoituksessa olevien rahoitusvälineiden

---

¹²³ Verohallinto, 2023c, kohta 2.3

¹²⁴ Verohallinto, 2023c, kohta 3.1

¹²⁵ Kukkonen & Walden, 2020, s. 177

¹²⁶ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 280

¹²⁷ Kukkonen & Walden, 2020, s. 180

arvonnousut ja arvonlaskut otetaan huomioon verotuksessa, mikäli ne pohjautuvat KPL 5 luvun 2 a §:n sääntelyyn tai puolestaan IFRS-tilinpäätöksen nojalla tehtyyn kirjaukseen.¹²⁸ Myös tutkielman tarkastelun kohteena olevilla verovelvollisilla vaihtomaisuutta, sijoitusomaisuutta sekä käyttöomaisuutta koskevia tiettyjä kulukirjauksia täytyy tulouttaa takaisin EVL 5 a §:n mukaisissa tilanteissa. Siten tehtyä kulukirjausta voi joutua myös korjaamaan tuottokirjaukseksi.

3.4 Jaksottaminen

Laki elinkeinotulon verottamisesta 19 §:n 1 momentin ensimmäinen virke:

”Tulo on sen verovuoden tuottoa, jonka aikana se on saatu rahana, saamisena tai muuna rahanarvoisena etuutena.”

Laki elinkeinotulon verottamisesta 22 §:n 1 momentin ensimmäinen virke ja 2 momentti:

”Meno on sen verovuoden kulu, jonka aikana sen suorittamisvelvollisuus on syntynyt, jollei jäljempänä muuta säädetä.

Menetys on sen verovuoden kulu, jonka aikana se on todettu, jollei jäljempänä muuta säädetä.”

Huomattava on heti alkuun se, että vaihto-, sijoitus-, käyttö- ja muun omaisuuden osalta hankintamenon jaksottamisesta on erikseen säädetty EVL 28–45 a §:ssä. Jaksottamisongelman tarkastelussa tarkoitetaan sitä, mille verovuodelle tulot ja menot jaksotetaan¹²⁹. Pääsääntönä kirjanpidon ja verotuksen mukaisessa jaksottamisessa on suoriteperuste. Verotuksessa realisointiperiaate on kuitenkin myös merkityksellinen. Sen mukaan vain jo realisoituneet tulot sekä menot otetaan huomioon tuloksen laskennassa. Realisointiperiaatteesta on kuitenkin mahdollista poiketa siltä osin, kuin verolaissa on näin säädetty.¹³⁰ Poikkeaminen koskee esimerkiksi tiettyjä kirjanpidossa

---

¹²⁸ Kukkonen & Walden, 2020, s. 180–181

¹²⁹ Myrsky & Svensk, 2016, s. 66

¹³⁰ Engblom & muut, 2022, s. 69

tulosvaikutteisesti kirjattuja kaupankäyntitarkoituksessa olevia rahoitusvälineitä ja tiettyjä omaisuuslajien hyödykkeiden arvonmuutoksia.

Suoriteperiaatetta pidetään yleisperiaatteena ja se koskee jokaista omaisuuslajia. Sen mukaan hyödykkeen luovutushetki määrittää tulon kypsymisen tuotoksi tiettyinä verovuotena. Pääsääntöisesti tulo on tuottoa kohdistuen siihen verovuoteen, kun se saadaan rahana tai saamisena tai jonakin muuna rahanarvoiseksi luettavana etuutena.¹³¹ Mikäli verovelvollisen tulo määräytyy ilman konkreettista hyödykkeeseen liittyvää luovutusta, tulo yleensä kypsyy verotuksessa tuotoksi, kun verovelvollinen on täyttänyt kaikki häneen kohdistuvat edellytykset. Sopimukseen perustuva hyödykkeen myyntitulo kypsyy tuotoksi hyödykkeen luovutushetkellä. Sopimus itsessään ei synnytä lähtökohtaisesti tuloa tai tuottoa, mutta arvopapereiden sekä kiinteistöjen luovutustilanteissa sitovan sopimuksen solmimisajankohdan merkitys on korostunut, koska tulon sekä tuoton katsotaan perinteisesti syntyneen näissä tilanteissa sopimuksentekohetkellä.¹³² Jaksottamisen pääsääntönä kuitenkin voidaan pitää EVL:ssä sitä, että tulo syntyy hyödykkeen luovutushetkellä, mutta on hyvä tiedostaa, että tästä on olemassa poikkeuksia. Suoriteperiaate ei kosketa kaikkia tilanteita, kuten realisoitumattomien arvonmuutosten tulon veronalaisuutta sekä menon vähennyskelpoisuutta. Realisoitumattomat arvonnousut kuuluvat EVL:n jaksottamiseen liittyvän perussäännön ulkopuolelle¹³³.

Lainvoiman saaneessa ratkaisussa KVL 2007/2 konserni oli rakennusalan toimija, joka harjoitti perustajaurakointia. Tapauksessa vaihto-omaisuuteen kuuluneet rakennuskohteiden osakkeet myytiin konsernin tytäryhtiön toimesta siten, että rakennuskohteet valmistuivat osakkeisiin liittyvän luovutussopimuksen allekirjoittamisajankohdan jälkeen. Osakkeisiin liittyvät omistus- sekä hallintaoikeudet siirtyivät rakennuskohteiden ostajille vasta rakennusvalvontaviranomaisen hyväksynnän sekä vastaanottotarkastuksen jälkeen. Luovutussopimuksen tekohetki kuitenkin määritti tapauksessa suoriteperiaatteen mukaisen luovutuksen.

---

¹³¹ Myrsky & Svensk, 2016, s. 198

¹³² Andersson & Penttilä, 2014, s. 485–486

¹³³ Kukkonen & Walden, 2020, s. 203

Jaksottamissäännöksiä tehtävänä on määrätä se, kuinka veronalaisia tuloja sekä vähennyskelpoisia menoja allokoidaan tuotoiksi sekä kuluiksi tietyille verovuosille. Tulo sekä meno käsitteinä tarkoittavat sellaisia eriä, joita ei ole vielä jaksotettu. Tuotto sekä kulu käsitteinä puolestaan ovat jaksotettuja eriä. Kirjanpidon ja EVL:n yhteys on läheinen jaksottamismäännösten osalta.¹³⁴ EVL:ssä on tulon ja menon jaksottamista koskevat yleiset jaksottamissäännökset. Hankintamenon jaksottamisesta säädetään erikseen vaihto-, sijoitus-, käyttö- ja muun omaisuuden osalta. Suoriteperiaate on EVL:n mukaisessa verotuksessa lähtökohtana. Jaksotusperiaatteena suoriteperuste liittyy tuotannon tekijän vastaanottamiseen sekä suoritteiden luovuttamiseen¹³⁵. Käytännössä jaksottaminen tehdään jo kirjanpidossa, jolloin verotuksen sääntely voi vaikuttaa kirjanpidollisiin ratkaisuihin¹³⁶.

Tuloveron laskeminen sijoittuu vero-oikeuden sekä kirjanpito-oikeuden niin sanottuun leikkauspintaan. Sen vuoksi on keskeistä tarkastella niiden välisiä sidonnaisuuksia. Verotus sekä kirjanpito voivat olla tilanteen mukaan toisistaan riippumattomia ja riippuvaisia. Kirjanpidolla voi olla välittömiä vaikutuksia verotukseen, jolloin kyseessä on ”verotuksen ja kirjanpidon välitön sidonnaisuus”. Puolestaan tilanteita, joissa varsinaisesti verotus vaikuttaa itse kirjanpidollisiin ratkaisuihin, voidaan nimittää ”verotuksen ja kirjanpidon käänteiseksi sidonnaisuudeksi”. Kaiken lisäksi kirjanpitosidonnaisuuden on mahdollista olla molemminpuolinen, jolloin verolainsäädäntö edellyttää osapuolia tiettyihin määriteltyihin kirjanpidollisiin ratkaisuihin. Tästä esimerkkinä toimii konserniavustuksen vähentäminen. Toisaalta myös verosidonnaisuuden vaatimuksen on mahdollista olla molemminpuolinen eli osapuolien tulee toimia verotuksellisen käsittelyn osalta symmetrisesti. Tästä esimerkkinä toimii liiketoimintasiirto.¹³⁷ Käytännössä EVL:n mukainen jaksottaminen vaatii siis osaltaan tietotaitoa jaksottamiseen liittyvistä verotuksen ja kirjanpidon sidonnaisuuksista.

---

¹³⁴ Ossa, 2020, s. 149

¹³⁵ Kukkonen & Walden, 2020, s. 134

¹³⁶ Malmgrén & Myrsky, 202, s. 54

¹³⁷ Torkkel, 2011, s. 577–578

4 Kirjanpitosidonnaisuus verotuksessa

4.1 Yhteisön kirjanpitovelvollisuus

Osakeyhtiö ja osuuskunta ovat molemmat oikeushenkilöitä, joita pidetään kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kirjanpitovelvollisina. Lisäksi KPL:n 1 luvun 2 §:n mukaan osakeyhtiön ja osuuskunnan tulee pitää toiminnassaan kahdenkertaista kirjanpitoa. Kahdenkertainen kirjanpito seuraa mihin rahaa käytetään sekä mistä raha on saatu. Kahdenkertaisessa kirjanpidossa täytyy aina kirjata toiminnassa syntyneet liiketapahtumat kahdelle tilille.¹³⁸ Käytännössä kahdenkertaisessa kirjanpidossa merkitään liiketapahtumakohtaisesti sekä rahanlähde että sen käyttö¹³⁹. KPL:n mukaisia liiketapahtumia ovat KPL:n 2 luvun 1 §:n mukaan menot, tulot sekä rahoitustapahtumat ja niihin kohdistuvat oikaisuerät sekä siirtoerät. Kyseisistä liiketapahtumista kaikki tulee merkitä kirjanpitoon.

Verovelvollisen käytännön toiminnassaan tekemien kirjanpitoratkaisujen on pääasiassa katsottava tarkoittavan verovelvollisen tarkoitusta siitä, kuinka tuloa kohdellaan taikka kuinka meno vähennetään. Siten verovelvollisen kirjanpitoratkaisuilla on vaikutusta verotukseen, koska kirjanpidossa tehty merkintätapa seuraa usein myös verotuksessa. Verotettava tulo saadaan, kun kirjanpidon nettotulokseen tehdään tarvittavat oikaisut. Eroavaisuudet kirjanpidon ja verotuksen välillä ovat laajuuseroja sekä jaksotuseroja. Laajuuserot aiheutuvat käytännössä siitä, mitkä erät huomioidaan kirjanpidossa sekä verotuksessa.¹⁴⁰ Jaksotuserot puolestaan liittyvät siihen, mille vuosille tulot ja menot kohdistetaan.

Menot syntyvät, kun tuotannontekijöitä hankitaan. Meno syntyy tarkemmin silloin, kun tuotannontekijä vastaanotetaan. Tulot puolestaan syntyvät, kun suoritteita myydään.

---

¹³⁸ Tomperi, 2022b, s. 14–15

¹³⁹ Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s. 31

¹⁴⁰ Engblom & muut, 2022, s. 103

Tulo syntyy tarkemmin silloin, kun suorite luovutetaan. Rahoitustapahtumia muodostuu puolestaan menojen sekä tulojen seurauksena. Yrityksen maksamat maksut sen hankkimista tuotannontekijöistä sekä saadut maksut yrityksen myymistä suoritteista kuuluvat rahoitustapahtumiin. Rahoitustapahtumia ovat myös omistajan rahana tekemät sijoitukset yritykseen sekä yrityksen lainan ottaminen ja sen takaisinmaksaminen. Lisäksi voitonjakaminen on rahoitustapahtuma. Näin ollen rahanlähteinä toimivat pääoman hankinta eli pääomarahoitus ja suoritteiden kautta saatu myynti eli tulorahoitus. Rahan käyttö puolestaan koostuu tuotannontekijöiden hankinnasta sekä pääomanpalautuksista sekä myös voitonjaosta.¹⁴¹

4.2 Kirjanpidon vaikutus elinkeinoverotukseen

Verolain ja toisaalta kirjanpitolain tuloksenlaskentasäännökset ovat omat kokonaisuutensa¹⁴² ja ne ovat siten itsenäisiä¹⁴³. Tilinpäätöstä laadittaessa täytyy noudattaa kirjanpitolain sääntelyä. Verolainsäädäntö on kirjanpitolakiin verrattuna pääsääntöisesti ainoastaan veroilmoituksen täyttöohje. Verotuksessa puolestaan kirjanpitoon merkittyjen kirjausten, kuten arvonalentumisten vähennyskelpoisuus sekä arvonnousujen veronalaisuus pohjautuu verolainsäädäntöön.¹⁴⁴ Siten kirjanpito ja verotus lähtökohdiltaan ovat toisiinsa nähden riippumattomia omassa soveltamisalassaan. Kirjanpito sekä verotus liittyvät kuitenkin toisiinsa monissa eri yhteyksissä. Veroilmoituksen mukainen tuloksen sekä nettovarallisuuden laskenta perustuvat pääosin niihin tietoihin, jotka saadaan kirjanpidosta. Syytä on kuitenkin ottaa huomioon, että kirjanpidon sekä verotuksen laskentajärjestelmät muodostavat omat erilliset kokonaisuutensa ja ne ovat täydellisiä.¹⁴⁵ Keskeisin säännös EVL:n verotuksen sekä kirjanpidon lainsäädännöllisestä yhteydestä on EVL:n sääntelyn osalta EVL 54 §.

---

¹⁴¹ Tomperi, 2022b, s. 13–14

¹⁴² Kirjanpitolain mukaan lasketaan kirjanpitolakiin perustuva kirjanpidollinen tulos. Verolain mukaan lasketaan puolestaan verotettava tulo.

¹⁴³ Torkkel, 2019, s. 569

¹⁴⁴ Leppiniemi & Kaisanlahti, 2016, s. 353

¹⁴⁵ Walden & Leppiniemi, 2020, s. 76

Kyseinen säännös määrittelee verotukselle yhteyden kirjanpitoon lainsäädännöllisesti siten, että verovelvolliselle kuuluu säännöksen nojalla oikeus jakaa tuloerä kohdistuen useammalle verovuodelle ja lisäksi verovelvollinen voi vähentää vaihto-omaisuuteen kohdistuvan hankintamenon sekä varaukset kuluina silloin, kun vastaavat kirjaukset tehdään myös kirjanpidossa ¹⁴⁶. Lisäksi poistoina ja EVL 25 §:n tarkoittamia tutkimustoiminnan menoja sekä EVL 26 §:n tarkoittamia indeksitappioita sekä kurssitappioita ei voida verotuksessa vähentää suurempana, kuin mitä verovuonna ja verovuoden lisäksi aiemmin on vähennetty kirjanpidossa. Verotuksen ja kirjanpidon sidonnaisuus aiheuttaa myös käytännössä ongelmia erityisesti poistojen osalta. Ongelmat ovat suuria etenkin silloin, kun verotuksen jaksotusperiaatteet poikkeavat kirjanpidon vastaavista jaksotusperiaatteista. ¹⁴⁷ Kirjanpitolaissa jaksotussäännökset ovat KPL:n 5 luvussa.

EVL:n mukaisen verotuksen sekä kirjanpidon välille kohdistuu sidonnaisuuksia, jotka voivat olla asiallisia, muodollisia sekä aineellisia. Asialliset sidonnaisuudet käytännössä tarkoittavat ainakin tilanteita, joissa itse verotus vaikuttaa kirjanpidon kirjauksiin sekä kirjanpito vaikuttaa verolainsäädännön sisältöön, tulkintaan taikka tuottaen informaatiota verotusta varten. Muodolliset sidonnaisuudet puolestaan liittyvät säännöksiin keskittyen Verohallinnon organisaatioon, käytännön verotuksen toimittamiseen sekä muutoksenhakuun verotuksessa ja ylipäänsä oikeuksiin sekä velvollisuuksiin verotuksessa. Aineellisissa sidonnaisuuksissa taas on usein tarkasteltavana ne säännökset, jotka määrittävät, kuinka verotettava tulo tulee laskea. Aineelliset sidonnaisuudet koskevat tilanteita, joissa on mahdollista, että verotus sekä kirjanpito riippuvat toisistaan ja toisaalta ovat toisistaan täysin riippumattomia. ¹⁴⁸ TVL sekä MVL poikkeavat EVL:sta kirjanpitosidonnaisuuden osalta, sillä ne eivät ole vastaavasti kirjanpitosidonnaisia kuin EVL, kuitenkin TVL 116 §:n mukainen sääntely ottaen huomioon. Vaikka kirjanpidollinen sääntely ja EVL:n mukainen sääntely ovat

---

¹⁴⁶ EVL 54 §:n 1 momentin mukaan myös sijoitusomaisuuden hankintamenon kuluna vähentämisen edellytyksenä on vastaavien kirjauksien tekeminen kirjanpidossa.

¹⁴⁷ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 69

¹⁴⁸ Torkkel, 2012, s. 320

itsenäisten tuloksenlaskentanormistojen vuoksi lähtökohtaisesti riippumattomia, EVL on käytännössä riippuvainen kirjanpidosta, koska sen tuloksenlaskentanormisto pohjautuu kirjanpidossakin taustalla olevaan meno-tulo-teoriaan.¹⁴⁹ Siten on perusteltua väittää, että kirjanpidon vaikutus elinkeinoverotuksessa on keskeinen ja sillä on korostettu asema juuri elinkeinoverotukseen erityisesti sidonnaisuuksien osalta, koska lähtökohdiltaan TVL ja MVL eivät ole kirjanpitosidonnaisia.

EVL 54 §:n laajahkon kirjanpitosidonnaisen sääntelyn lisäksi EVL sisältää tiettyjä erityissäännöksiä, jotka määrittävät verotuksen jaksotusmenetelmän kirjanpidollisiin ratkaisuihin. Kyseiset erityissäännökset liittyvät valmistusasteen mukaan toteutettavaan tuloutukseen sekä kiinteiden kulujen sisällyttämisen vaihto-omaisuuden hankintamenuon ja kolmanneksi rakennusaikaisten korkojen sisällyttämisen käyttöomaisuusrakennuksen hankintamenuon.¹⁵⁰ EVL 54 §:n sääntelyn takia tulee pääsäännöksi se, että kirjanpidossa ei voida näyttää jaettavaa voittoa jaksotusratkaisua käyttämällä ilman, että näytetään myös verotuksessa verotettavaa voittoa. Lisäksi säännös estää myös sen, että verotuksessa tehdään esimerkiksi irtaimesta käyttöomaisuudesta mukainen 25 %:n suuruinen menojäännöspoisto ja kirjanpidossa tätä pienempi poisto, ellei aikaisempiin poistovuosiin kohdistu vastaavasti suurempia poistoja kirjanpidossa. Toisaalta poistot on mahdollista tehdä verotuksessa pienempinä kuin mitä kirjanpidossa on tehty.¹⁵¹ Kirjanpidossa poistoja seurataan pysyvien vastaavien osalta poistosuunnitelman mukaisesti hyödykekohtaisesti¹⁵². Kirjanpidon ja verotuksen poistot eivät aina vastaa toisiaan. Mikäli kirjanpidossa poistoja on tehty enemmän kuin verotuksessa, kyseessä ovat hyllypoistot, joita voidaan käytännössä ottaa huomioon verotuksessa eri verovuosina EVL:n sallimien poistomäärien mukaisesti. Eroja poistoihin kirjanpidon ja verotuksen välillä voi syntyä esimerkiksi siten, että kirjanpidon poistosuunnitelma ei vastaa verotuksessa tehtäviä poistoja.

---

¹⁴⁹ Torkkel, 2023a, s. 21

¹⁵⁰ Engblom & muut, 2022, s. 123

¹⁵¹ Walden & Leppiniemi, 2020, s. 85

¹⁵² Verohallinto, 2023d, kohta 3.1

Kirjanpitolaki on luonteeltaan yleislaki. Osaltaan tämän vuoksi monesti sen soveltamistilanteissa kirjanpitolakia joudutaan tulkitsemaan.¹⁵³ Suomen yritysverojärjestelmä sisältää lainsäädännöllisellä tasolla oman tuloksenlaskentanormiston¹⁵⁴. Verotuksen tuloksenlaskenta ei siten ole suoraan samanlainen kuin kirjanpitosäännöksiin sekä hyvään kirjanpitolapaan pohjautuva tilinpäätös. Vaikka kirjanpitolainsäädäntö ja verotuslainsäädäntö ovat erillisiä, niin käytännössä yrityksen tuloksenlaskenta verotuksessa pohjautuu kirjanpidon tulokseen. Kirjanpidon tulosta oikaistaan lisäyserillä sekä vähennyserillä eli käytännössä näin otetaan huomioon kirjanpidon vuosituloksen ja verotuksen kohteena olevan tulon toistensa välillä olevat eroavuudet.¹⁵⁵ Tilinpäätöksestä nähdään toiminnan voitollisuus tai vastavuoroisesti tappiollisuus. Kun verotuksen kohteena olevaa tuloa lasketaan, niin siinä vaiheessa lähdetään laskennassa liikkeelle tuloslaskelman tuloksesta ja sitä oikaistaan erillä, jotka käsitellään verotuksessa eri tavalla kuin itse tilinpäätöksessä.¹⁵⁶ Kirjanpidosta saadaan siis oikaisujen kautta johdettua verotuksen verotettava voitto tai vähennyskelpoinen tappio. Kirjanpito ja EVL:n mukainen verotus ovat lainsäädännön takia pääosin erillisiä kokonaisuuksia, mutta verolainsäädännön voidaan katsoa olevan kirjanpitolakiin nähden verolainsäädännön tarkastelunäkökulmasta yleisesti vahvemmassa asemassa, koska kirjanpidon tulosta täytyy oikaista verotukseen. Toisaalta kirjanpitolain näkökulmasta tarkasteltuna verolainsäädäntö on heikommassa asemassa kirjanpitolakiin nähden, koska tilinpäätös pohjautuu kirjanpitolain sääntelyyn. Lakien itsenäisyys aiheuttaa sen, että ne ovat toisiinsa nähden periaatteessa pääosin riippumattomia, vaikkakin niillä on yhteyksiä toisiinsa.

Kun verotettavaa tuloa selvitetään laskennan kautta, tehdään toisin sanoen kirjanpitoon korjauslaskelma, jossa kirjanpidon tulokseen ensinnäkin lisätään kirjanpidon tuotoista puuttuvat veronalaiset tulot. Toiseksi kirjanpidon tuotoista tulee vähentää verovapaat tulot. Kolmanneksi kirjanpidon kuluissa olevat verotuksessa vähennyskeltottomat

---

¹⁵³ Torkkel, 2023a, s. 41

¹⁵⁴ Toisin sanoen tutkielmassa tarkasteltava EVL on yksi tuloveron laskentanormistoista.

¹⁵⁵ Valtiovarainministeriö, 2006, s. 24

¹⁵⁶ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 65

menot tulee lisätä verotettavaksi. Neljänneksi kirjanpidon tulokseen tulee lisätä vähennyksenä kirjanpidon kuluista puuttuvat verotuksessa hyväksyttävät vähennyskelpoiset menot. Näitä kirjanpidon kuluista puuttuvia verotuksessa vähennyskelpoisia veroteknisiä vähennyseriä kuitenkin ei nykyisin juurikaan ole.¹⁵⁷

Kirjanpidon tuloksenlaskennan tehtävänä on perinteisesti pidetty sitä, että lasketaan yrityksen tulot sekä menot ja jakokelpoinen voitto omistajia varten. Lisäksi kirjanpidon ja sen pohjalta tehtävän tilinpäätöksen informaatio antaa tietoa kaikille yrityksen sidosryhmille. Verotuksessa tuloksenlaskennan tehtävänä on puolestaan määrittää tulos, jotta tuloverot saadaan määrättyä. Tuloverojen määrittämisen vuoksi kirjanpidon varovaisuuden periaate verotuksessa ei ole yhtä merkityksellinen, koska verovelvolliset saattaisivat varovaisuuden periaatteeseen nojautuen pyrkiä tulojen sekä menojen jaksottamisessa siihen, että veronmaksu lykkääntyy. Kaiken lisäksi on syytä ottaa huomioon se, että kirjanpidon sekä verotuksen tuloksenlaskentaan vaikuttaa olennaisesti VML 3 §:n 2 momentin sääntely.¹⁵⁸ VML 3 §:n 2 momentin mukaan verovuotena pidetään kalenterivuotta, mutta mikäli KPL:n mukainen tilikausi poikkeaa kalenterivuoden ajanjaksosta, niin verovuosi koostuu tilikausista, jotka kuitenkin ovat yhden kalenterivuoden ajanjaksolla päättyneet.

4.3 Omaisuuslajien määrittely kirjanpitolaissa

Kirjanpitolaissa ei ole vastaavaa viiden omaisuuslajin määrittelyä kuin EVL:ssa. Ainoastaan vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus on määritelty KPL:n 4 luvun 4 §:ssä. Määritelmät ovat näiden kahden EVL:n omaisuuslajin osalta KPL:n ja EVL:n välillä hyvin samanlaisia, mutta niiden kirjoitusasu poikkeaa toisistaan hieman. KPL ei tunne suoraan määrittelyn tasolla samanlaista omaisuuslajijaottelua, kuin EVL:ssa on määritelty. Siten kirjanpidosta täytyy olla selvitettävissä verotukseen EVL:n omaisuuslajeihin liittyvät tulot

---

¹⁵⁷ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 66–67

¹⁵⁸ Kukkonen & Walden, 2020, s. 56–57

ja menot. Tämä osaltaan voi aiheuttaa lisää työtä sen suhteen, kuinka kirjanpito käytännössä järjestetään, jotta verotukseen saadaan selvitettyä ja tarvittaessa oikaistua kirjanpidon tuottamia lukuja.

Kirjanpitolain omaisuuslajit jaotellaan pysyviin vastaaviin sekä vaihtuviin vastaaviin. Sekä KPL:ssa että EVL:ssa omaisuuslajijaottelu liittyy osaltaan taseen vastaavien erien ryhmittelyyn. Huomattava asia on se, että molemmissa laeissa on omat itsenäiset toisiinsa ei-sidoksissa olevat omaisuuslajijaottelusäännökset. Vaikka näiden lakien omaisuuslajijaottelu ei kuitenkaan ole lain tasolla toisiinsa sidonnainen, liittyy niihin silti yhtäläisyyksiä. Olennaista on huomioida se, että EVL:n sääntelyssä ei tunneta KPL:n pysyviä vastaavia. Useimmiten pysyviin vastaaviin kuitenkin kuuluu EVL:n mukainen käyttöomaisuus. EVL:n mukainen vaihto-omaisuus puolestaan sijoittuu lähtökohtaisesti KPL:n vaihtuviin vastaaviin. Oikeuskäytännön mukaan omaisuuden hankkiminen myyntitarkoituksessa puoltaa sen pitämistä vaihto-omaisuutena. KPL:n sekä EVL:n itsenäisten omaisuuslajisäännöksiensä vuoksi kirjanpidon omaisuuslaji kuitenkin ei välttämättä seuraa verotuksessa ja päinvastoin. Omaisuuserä luokitellaan kirjanpidossa kirjanpitolain sääntelyn tulkinnan perusteella ja verotuksessa puolestaan verolain sääntelyn tulkinnan perusteella.¹⁵⁹

KPL:ssa on aikaisemmin ollut käyttöomaisuuden -termi, mutta se on ollut kirjanpidollisesta näkökulmasta omiaan aiheuttamaan tulkintaongelmia, minkä vuoksi se on poistettu¹⁶⁰. Siten, mikäli kirjanpitolakiin sisällytettäisiin kokonaisuudessaan vastaavat EVL:n omaisuuslajien käsitteet, niistä voisi aiheutua lisää tulkintaongelmia kirjanpitolain soveltamisessa. Siten on perusteltua, että EVL:n omaisuuslajit eivät sellaisenaan kuulu kirjanpitolaissa sovellettaviksi tulkintaongelmien välttämiseksi, mutta verotukseen täytyy olla selvitettävissä omaisuuslajikohtaiset liiketapahtumat, jotta verotukseen saadaan tarvittavat tiedot laskettua.

---

¹⁵⁹ Torkkel, 2023a, s. 218–221

¹⁶⁰ HE 126/2004 vp, s. 20

Kirjanpidon tulos kattaa kaikki tietyn yrityksen toimintaan liittyvät tulot sekä menot tilikaudelta¹⁶¹. Koska EVL 1 §:n 2 momentin mukaisilla muilla yhteisöillä voi olla sekä EVL-tulolähde että MVL-tulolähde, niin näiden tulolähteiden verotukseen laskettava tulos täytyy olla eroteltavissa toisistaan kirjanpidosta. Kirjanpitolaki ei tunnista verotuksessa käytettävää tulolähdejakoja, minkä vuoksi kirjanpidon kirjauksista täytyy pystyä selvittämään tulolähdekohtaiset tulot ja menot eli tulolähteen sisäiset tulot ja menot. EVL:n omaisuuslajien tulojen ja menojen selvittämisessä on käytännössä kyse EVL-tulolähteen kirjanpidossa käsitellyistä omaisuuslajeihin liittyvistä liiketapahtumista, vaikka kirjanpitolaki ei erikseen EVL-tulolähdettä ja tulolähdejakoja taikka EVL:n omaisuuslajeja identtisesti tunnista. Kirjanpidon tekijän tulee siis osata löytää kirjanpidosta EVL:n omaisuuslajeihin liittyvät liiketapahtumat. Kirjanpidon käytännön järjestämiseen kannattaa siten kiinnittää erityistä huomioita, jotta tiedot verotukseen ovat helposti saatavilla. On myös erittäin tärkeää poistojen osalta, että pysyvät vastaavat ja vaihto-omaisuus¹⁶² osataan määritellä oikein, jotta vuositulos sekä taseasema muodostuvat oikein¹⁶³.

4.4 Laajuus ja kirjanpitolain mukainen jaksottaminen

Laajuusongelma kytkeytyy tulon veronalaisuuteen sekä menon vähennyskelpoisuuteen. EVL:ssa tulon on mahdollista tulla otetuksi huomioon suppeammin verrattuna KPL:n. Puolestaan on mahdollista, että veronalaisiksi tuloiksi katsotaan laskennallisia eriä, kuten esimerkiksi peitelty osinko. Verotuksessa voi lisäksi olla rajoitettu menon vähennyskelpoisuutta.¹⁶⁴ Kirjanpidon lähtökohtana on se, että kaikki liiketapahtumat tulee merkitä kirjanpitoon KPL:n 2 luvun 1 §:n mukaisesti. Laajuuserot muodostavat lopullisen pysyvän eron verotuksen ja kirjanpidon välille, koska laajuuseroja ei oikaista myöhempienkään vuosina. Omaisuuslajien osalta laajuuseron kannalta tulee ottaa

---

¹⁶¹ Engblom & muut, 2022, s. 120

¹⁶² Vaihto-omaisuudesta ei tule tehdä poistoja esimerkiksi rakennusten osalta, kun taas pysyvistä vastaavista ne on tehtävä.

¹⁶³ Walden & Leppiniemi, 2020, s. 210–211

¹⁶⁴ Engblom & muut, 2022, s. 4

huomioon erityisesti käyttöomaisuusosakkeisiin liittyvät verovapaudet ja vähennyskelvottomuudet sekä yhteisölle kertyvät verovapaat osinkotuotot. Laajuuserossa on käytännössä tässä yhteydessä kysymys siitä, kuinka kirjanpidon informaatiota korjataan verotukseen tietyillä kirjanpidosta puuttuvilla verotuksessa huomioon otettavilla tuloerillä, verotuksessa vähennyskelvottomilla menoerillä ja verotuksessa verovapailla tuloerillä.¹⁶⁵ Käytännössä verotettavan tuloksen laskennassa täytyy tietää, kuinka KPL:n mukaista tulosta tulee korjata verotusta varten. Silloin on olennaista tietää, kuinka verolainsäädäntö poikkeaa KPL:n sääntelystä tiettyjen yksittäisten tulojen ja menojen osalta.

KPL:n 2 luvun 3 §:n mukainen suoriteperiaatteen noudattaminen kirjanpidossa on järkevää, koska EVL:n mukainen verotus rakentuu saman periaatteen pohjalle. Kirjanpitolaki mahdollistaa kuitenkin laskuperusteen ja maksuperusteen käytön. Suoriteperiaatteen mukaiset kirjanpitokirjaukset kohdistuvat siihen ajankohtaan, kun suorite luovutetaan tai kun tuotannon tekijä vastaanotetaan. Tulo kohdistetaan suoriteperiaatteen mukaan suoritteen luovuttamishetkeen ja meno kohdistetaan tuotannon tekijän vastaanottamishetkeen. Toisaalta tästä on mahdollista poiketa esimerkiksi KPL 5 luvun 4 §:n perusteella, jonka mukaan tuloa on mahdollista kirjata tietyissä tilanteissa tuotoksi valmistusasteen mukaan. Vastaavasti EVL 19 §:n 2 momentin mukaan valmistusasteen perusteella tulon lukeminen tuotoksi on mahdollinen, mutta toimintapa vaatii tilinpäätöksessä vastaavan merkintätavan. Mikäli kirjanpidossa ei käytetä osatuloutusmenettelyä, niin tuloutus toteutuu kirjanpidossa ja verotuksessa suoriteperiaatteen mukaisesti¹⁶⁶.

EVL 14 §:n 1 momentin tiettyihin omaisuuslajeihin liittyvä hankintamenon määritelmä on KPL 4 luvun 5 §:n 1 momentin tarkoittaman määritelmän kanssa vastaava. Hankintameno koostuu siis muuttuvista menoista (välittömistä menoista), jotka aiheutuvat suoraan hankittaviin hyödykkeisiin kohdistuvan määrän mukaan. Toisaalta

---

¹⁶⁵ Engblom & muut, 2022, s. 104–105.

¹⁶⁶ Walden & Leppiniemi, 2020, s. 87

kiinteät menot (välilliset menot), eivät puolestaan ole suoraan yhteydessä hyödykkeiden määrään. Mikäli hankintameno koostuu ainoastaan muuttuvista menoista, niin tuotekohtaista kustannuslaskentajärjestelmää ei vaadita.¹⁶⁷ Mikäli siis hankintamenot ovat vain välittömiä menoja, niin hankintamenon määrittäminen on käytännössä helpompaa. Välillisiin menoihin kohdistuva aktivointi puolestaan on vapaaehtoista, jolloin niiden vuosikuluina vähentäminen on mahdollista¹⁶⁸. Siten jaksottamisen osalta välilliset menot voidaan vähentää vuosikuluina heti. Välillisten menojen osalta on mahdollista suunnitella, onko niillä heti vuosikuluina tulosvaikutusta vai aktivoinnin kautta tasevaikutusta.

Jaksotuserot kirjanpidon sekä verotuksen välillä ovat seurausta siitä, että tietyt tulot sekä kulut eivät ajoitu samaan aikaan, toisin sanoen samana verovuonna, huomioon otettavaksi. Verotuksessa jaksotuseroa aiheuttavat tulot otetaan huomioon yleensä aikaisemmin verrattuna kirjanpitoon ja menot yleensä myöhemmin verrattuna kirjanpitoon. Poistojen eriaikaisuus sekä kirjanpidon pakolliset varaukset ovat tyypillisiä jaksotuseroja muodostavia tekijöitä. Kirjanpidossa ennakkokulukirjauksena tehdyt pakolliset varaukset tulevat verotuksessa aikanaan suoriteperusteisesti vähennyskelpoisiksi, jolloin kirjanpidossa ei tarvitse tehdä uusia kirjauksia, koska vähennyskirjaukset on jo tehty kirjanpidossa. Jaksotuserot voivat muodostua kuitenkin verovelvollisen omien ratkaisujen kautta esimerkiksi poistosuunnittelussa, kun halutaan kasvattaa nettovarallisuutta lykkäämällä poistojen tekemistä verotuksessa.¹⁶⁹

Tilinpäätöksessä hankintameno vähennetään kuluna kohdistuen tilikaudelle niissä tilanteissa, joissa hankintamenuon ei liity tulonodotuksia. Mikäli hankintamenuon liittyy puolestaan tulonodotuksia, niin hankintamenu aktivoidaan tai voidaan aktivoida taseeseen.¹⁷⁰ KPL:n 5 luvun 1 §:n mukaan tilikauden tulot on kirjattava tuotoiksi siihen kohdistuvaan tuloslaskelmaan. Tuotoista vähennetään puolestaan kuluina tarkemmin

---

¹⁶⁷ Kukkonen & Walden, 2020, s. 134–136

¹⁶⁸ Kukkonen & Walden, 2020, s. 138

¹⁶⁹ Engblom & muut, 2022, s. 107–108

¹⁷⁰ Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s. 78

menot ja menetykset, joihin ei kuitenkaan todennäköisesti kohdistu niitä vastaavia tulo-
odotuksia. Muiden menojen aktivoinnissa puolestaan saa noudattaa muuta KPL 5 luvun
sääntelyä. Jaksottaminen pohjautuu KPL:n 5 luvun 1 §:n mukaan menon kirjaamisesta
tulon kohdalle ja siitä voidaan poiketa ainoastaan, mikäli KPL:n 5 luvussa on näin
säädetty¹⁷¹.

---

¹⁷¹ Leppiniemi & Kaisanlahti, 2016, s. 196

5 Elinkeinoverolain omaisuuslajit

5.1 Rahoitusomaisuus

Laki elinkeinotulon verottamisesta 9 §:

”Rahoitusomaisuutta ovat rahat, saamiset ja muut rahoitusvarat.”

Rahoitusomaisuudella on tarkoituksena rahoittaa toimintaa, jota yritys harjoittaa. Kyseinen omaisuuslaji koostuu varoista, jotka saadaan toimintaa harjoittavan yrityksen omaisuudeksi tuloina, lainoina, yrityksen omistajien pääomansijoituksina tai niitä vastaavina suorituksina. Rahoitusomaisuuden omaisuuslajiin kuuluvat erät ovat lähtökohtaisesti helposti likvidoitavissa eli käteiseen rahan muotoon muutettavissa. Siten mikäli omaisuus ei ole helposti likvidiä, verovelvollisen täytyisi osoittaa se, että kyseessä on rahoitusomaisuuteen kuuluvaa omaisuuserä.¹⁷²

Rahoitusomaisuuden määritelmä ei ole EVL:ssa tyhjentävä, koska muut rahoitusvarat jättävät tulkinnalle varaa. Toisaalta, vaikka rahoitusomaisuuden määritelmä ei ole tyhjentävä, se jättää tulkinnanvaraisuutensa vuoksi mahdollisuuden uusien rahoitusmuotojen kehittymisen kautta syntyvien erilaisten hyödykkeiden sisällyttämisen rahoitusomaisuuslajiin. Omaisuuslajia ei voi määrittää tietyille omaisuuserälle tai hyödykkeelle omaisuuden laadun tai yksinomaan pitoajan perusteella.¹⁷³ Rahoitusomaisuuteen voi siten kuulua lyhyemmän aikavälin omaisuuseriä tai pidemmän aikavälin omaisuuseriä.

EVL:ssa omaisuuslajijako on toteutettu jakamalla omaisuuslajit viiteen ryhmään siten, että hyödykkeen omaisuuslaji määräytyy sen perusteella, kuinka hyödyke toimii käytännössä juuri tietyssä harjoitetussa yritystoiminnassa. Toiminnan luonne voi olla hyvinkin erilaista eri toimialoilla ja eri toimijoilla, minkä vuoksi samanlaisen hyödykkeen

---

¹⁷² Andersson & Penttilä, 2014, s. 342–343

¹⁷³ HE 257/2018 vp, s. 11

on mahdollista kuulua käytännössä eri omaisuuslajiin toiminnassa olevien erovaisuuksien vuoksi.¹⁷⁴ Harjoitetun toiminnan luonne toisaalta voi vaikuttaa itse tulolähteen määrittämisessä, mutta toisaalta harjoitetun toiminnan luonteella on merkitystä myös tulolähteen sisällä esimerkiksi siinä, mihin omaisuuslajiin omaisuus on luettava.

Rahoitusomaisuuden muut rahoitusvarat voivat olla omaisuutta, johon on tilapäisesti sijoitettuna likvidiä rahavarallisuutta. Tilapäisesti sijoittamisen lisäksi muun rahoitusvarallisuuden tulee olla myös likvidiä. Toisaalta myös sijaismaksut jostakin suoritteesta voivat olla rahoitusomaisuuteen kuuluvia eriä sijoitetun omaisuuden lisäksi. Mikäli omaisuus ei ole likvidiä tai se on pidempiaikaisesti¹⁷⁵ yrityksen omaisuutta, voidaan katsoa, että omaisuuserä ei välttämättä kuulukaan rahoitusomaisuuteen. Kirjanpitoratkaisuilla on myös merkitystä siinä, mihin EVL:n omaisuuslajiin omaisuuserä voidaan sijoittaa.¹⁷⁶ Markkinaolosuhteissa rahavarojen säilyttäminen normaalilla pankkitilillä ei usein suojaa pankkitilillä olevien varojen nimellisarvoa alhaisen korkotason vuoksi, minkä takia rahavarojen sijoittaminen on perusteltua¹⁷⁷. Rahavarojen sijoittaminen erilaisissa olosuhteissa voi turvata rahoitusomaisuuden nimellisarvoa, mutta toisaalta sijoittamiseen sisältyy myös omat riskinsä. Toisaalta olosuhteet vaikuttavat myös siihen, että myös pidempiaikaisia omaisuuseriä voidaan pitää rahoitusomaisuutena. Kyseisiä olosuhteita on käyty läpi ratkaisussa KHO 2013:69.

Ratkaisussa KHO 2013:69 maansiirtoalalla toimiva osakeyhtiömuotoinen liiketoiminnanharjoittaja oli myynyt tilikaudella 1.5.2008-30.4.2009 sijoitusrahasto-osuuksia. Varat sijoitusrahasto-osuuksien hankkimiseen olivat kertyneet yhtiön elinkeinotoiminnasta ja yhtiön antaman selvityksen mukaan sijoitukset toimivat varautumisena huonompien taloudellisten tilanteiden varalle sekä investointeja varten. Myynnistä vapautuneita varoja oli käytetty kyseisiin tarkoituksiin. Myynnistä oli aiheutunut luovutustappiota. Taseessa kyseiset sijoitusrahasto-osuudet oli kirjattu pysyviin vastaaviin ja tarkemmin sijoituksiin. KHO:n ratkaisun mukaan yhtiö oli verotuksessa antamallaan ilmoituksilla luokitellut sijoitusrahasto-osuudet

---

¹⁷⁴ Engblom & muut, 2022, s. 16

¹⁷⁵ Pidempiaikaisena aikarajana on aiemmin pidetty vuotta. Toisaalta on mahdollista, että alle vuodenkin omistusaikajakso tilanteen mukaan voi määrittää sen, että omaisuuserä ei kuulu rahoitusomaisuuteen.

¹⁷⁶ Engblom & muut, 2022, s. 17

¹⁷⁷ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 132

käyttöomaisuuteen. Sijoitusrahasto-sijoitukset eivät olleet KHO:n mukaan aivan lyhytaikaisia niiden ollessa yhtiön sijoituksina puolestatoista vuodesta kolmeen vuoteen pituisia. Yhtiön pankkisaamiset olivat lisäksi olleet vuodesta 2006 lähtien selvästi suurempia verrattuna lyhytaikaisiin velkoihin. Lisäksi yhtiö ei ollut tarvinnut liiketoiminnassaan ennen myyntiä sijoittamiaan varoja. Varoja tarvittiin vasta 1.5.2008-30.4.2009 tilikautta kahtena seuraavana tilikautena. KHO:n mukaan yhtiön saamiset sekä sijoitusrahasto-osuudet olivat lyhytaikaisiin velkoihin suhteessa verrattuna kohtalaisen suuria, mutta saamiset ja sijoitusrahasto-osuudet eivät olleet liiketoimintaan nähden suhteettomia. Lisäksi ratkaisussa on todettu se, että rahoitusomaisuuteen voidaan lähtökohtaisesti lukea elinkeinotoiminnan kautta kertyneitä varoja, jotka sijoitetaan tilapäisesti. Toisaalta ratkaisussa on otettu huomioon tulolähdejaon osalta se tilanne, että mikäli elinkeinotoiminta ja varojen sijoittaminen pidemmällä aikavälillä ei ole kytköksissä toisiinsa, voi muodostua muun tulolähteen mukainen verokohtelu¹⁷⁸. Tapauksen kokonaisarvioinnin olosuhteissa sijoitusrahasto-osuuksissa kiinni olleita varoja pidettiin rahoitusomaisuuden omaisuuslajiin kuuluvina.

Ratkaisusta on todettavissa se, että rahoitusomaisuuteen voidaan lukea liiketoiminnan kautta kertynyttä varallisuutta, joka on sijoitettuna tilapäisesti, mutta jolla on elinkeinotoimintaan liittyvä yhteys. Ratkaisussa varallisuus on ollut myös helposti likvidoitavissa. Tilapäiselle sijoittamiselle ei ole ratkaisussa asetettu tarkkaa määrittelyä, mutta olosuhteissa on otettu huomioon myös sijoitusrahasto-osuuksien myynnin jälkeinen aika ja liiketoimintaan liittyvät olosuhteet. Ratkaisu jättää siis mahdollisuuden sille, että rahoitusomaisuuden tilapäinen sijoittaminen voi olla myös yli vuoden kestävä.

5.2 Vaihto-omaisuus

Laki elinkeinotulon verottamisesta 10 §:

”Vaihto-omaisuutta ovat elinkeinotoiminnassa sellaisinaan tai jalostettuina luovutettaviksi tarkoitetut kauppatavarat, raaka-aineet, puolivalmisteet ja muut hyödykkeet sekä elinkeinotoiminnassa kulutettaviksi tarkoitetut poltto- ja voiteluaineet ja muut tarvikkeet.”

---

¹⁷⁸ Kyseinen ratkaisun johtopäätöksissä mainittu TVL verokohtelu ei ole 2020 alusta mahdollinen osakeyhtiölle vastaavanlaisessa tilanteessa tulolähdejakoedistuksen myötä. Osakeyhtiötä verotetaan EVL:n mukaan 2020 alusta lähtien. Lisäksi osakeyhtiöllä on mahdollista olla MVL:n mukaista tuloa harjoitetun toiminnan luonteen täyttäessä MVL-tulolähteen soveltamisalan.

Vaihto-omaisuus jakaantuu kahteen eri ryhmään, joita ovat eteenpäin luovutettavaksi tarkoitetut hyödykkeet sekä tarveaineet. Vaihto-omaisuudelle on tyypillistä se, että niitä myydään ja luovutetaan harjoitetun liiketoiminnan luonteen mukaisella tavalla eteenpäin, olivatpa hyödykkeet sitten täysin valmiita tai osittain keskeneräisiä. Arvopaperikauppaa harjoittavalla voi olla myös vaihto-omaisuutta¹⁷⁹ arvopaperien muodossa eteenpäin myytäväksi. Kiinteistökauppaa harjoittavalla voi puolestaan olla toimintansa luonteen perusteella vaihto-omaisuutena kiinteistöjä ja osakkeita, jotka oikeuttavat huoneisto-omistuksiin. Perustajaurakointia harjoittavalla vaihto-omaisuuteen kuuluvat asunto-osakkeet, joiden kautta myytävät kohteet myydään eteenpäin. Urakoitsijoiden keskeneräisiä elinkeinotoimintaan liittyviä töitä on lisäksi pidettävä vaihto-omaisuutena. Vaihto-omaisuutta voi olla myös sellainen omaisuus, jota verovelvollinen väliaikaisesti käyttää johonkin muuhun tarkoitukseen kuin eteenpäin myymiseen. Vaihto-omaisuuteen kuuluvan omaisuuden väliaikaisen käyttämisen johonkin muuhun tarkoitukseen täytyy kuitenkin olla tilapäistä johtuen esimerkiksi myynnin viivästymisestä.¹⁸⁰

Verotuksessa EVL 13 §:ssä on määritelty se, mistä ajankohdasta alkaen hyödyke kuuluu vaihto-omaisuuteen. Pääsäännön mukaan aikarajan määräytyminen liittyy yhteen hyödykkeen luovuttamisajankohdan kanssa. Luovutukselle on lähtökohtana tyypillistä se, että hyödykkeen hallinta siirtyy toiselle osapuolelle. Ongelmatilanteita luovutusajankohdan määrittämiselle voivat aiheuttaa tilanteet, joissa on useita osapuolia mukana luovutusprosessissa. Mikäli luovutusprosessiin liittyy useita eri osapuolia, niin luovutusajankohtana voidaan pitää sitä ajankohtaa, kun tosiasiallinen hallinta on luovuttajan näkökulmasta tarkasteltuna päättynyt luovutuksen kohteena olevaan omaisuuserään.¹⁸¹

---

¹⁷⁹ Liiketoiminnan luonteen perusteella arvopaperit voivat kuulua vaihto-omaisuuteen. Mikäli esimerkiksi osakekauppa on luonteeltaan aktiivista ja suunnitelmallista sekä sisältää elinkeinotoimintaan liittyvää riskiä voi osakekauppaan liittyvä omaisuus kuulua vaihto-omaisuuteen. Toisaalta arvopaperikaupan ollessa passiivista, osakkeiden on mahdollista kuulua käyttöomaisuuteen. Käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitto puolestaan voi olla verovapaata tuloa, kun verovapauden kriteerit täyttyvät.

¹⁸⁰ Engblom & muut, 2022, s. 17–18

¹⁸¹ Ossa, 2020, s. 138

Omaisuu den vaihto-omaisuuteen alkamis- ja lopetusajankohdan määrittäminen on tärkeää, koska menot ja tulot on kohdistettava oikeille tilikausille. Luovutushetki määrää sen verovuoden, jolloin luovutushinnasta saadaan verotuksessa laskettavaa tuottoa. Mikäli tapahtuvassa liiketoimessa on mukana vain ostaja, myyjä ja luovutettava vaihto-omaisuuserä, niin hallinta hyödykkeen osalta siirtyy tosiasias sa yleensä ostajalle silloin, kun myyjä luovuttaa hyödykkeen ostajalle. Vastaavasti mikäli vaihto-omaisuuteen kuuluva omaisuuserä tuhoutuu ja siitä saadaan vakuutuskorvausta, on vakuutuskorvauksena saatava tulo kohdistettava tuhotapahtuman sattumisajankohtaan. Pääsääntönä vaihto-omaisuuden aikarajojen määrittämisessä voidaan pitää suoriteperiaatetta. Käytännössä suoriteperiaatteen mukaan ratkaisevaa on tosiasiallinen ja fyysinen tapahtuma, jolla hallintaoikeus siirtyy luovutushetken määrittäen. Toisaalta voi olla myös mahdollista, että luovutus sopimuksen teko hetkeä voidaan pitää luovutusajankohtana. Tärkeää on ottaa huomioon se, että hyödykkeen ei ole mahdollista kuulua yhtä aikaa kahden eri verovelvollisen vaihto-omaisuuteen.¹⁸²

Ratkaisussa KHO 2017:44 osakeyhtiö A kehitti tuulivoimahankkeita perustamalla erillisiä hankekehitysyhtiöitä, joiden kautta erillisiin hankkeisiin mahdollistettiin yhteistyökumppanuudet. Kunkin hankkeen tarkoituksena on ollut se, että yhteistyökumppanuuden kautta saadaan hankkeeseen tarvittava asiantuntemus sekä rahoitus järjestetyksi ja vietyä hanketta eteenpäin. Vuonna 2014 osakeyhtiö A myi hankekehitysyhtiöidensä X osakeyhtiön sekä Y osakeyhtiön osakkeet kokonaan. Tapauksessa oli käytännössä kysymys siitä, kuuluivatko osakkeiden myynnit verovapauden piiriin verovapaina käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksina vai tuliko osakkeita pitää yhtiön liiketoiminnassa vaihto-omaisuutena. KHO:n oikeudellisen arvion mukaan osakeyhtiö on perustanut kyseiset X ja Y osakeyhtiöt eteenpäin myytäväksi. Siten hankekehitysyhtiöiden osakekantoja ei ole voitu pitää osakeyhtiö A:n liiketoiminnassa pysyvässä käytössä olevana käyttöomaisuutena. Sillä ei ollut tapauksen omaisuuslajiarvioinnissa merkitystä, että osakeyhtiö A:n hallinnossa toimineet johtohenkilöt ja toimitusjohtaja kytkeytyivät myös hankekehitysyhtiöiden X ja Y hallintoihin. Myöskään sillä ei ollut merkitystä, että osakeyhtiö A:n enemmistöomistuksessa ollut osakeyhtiö Z myi palveluja molemmille hankekehitysyhtiöille. Koska X ja Y osakeyhtiöiden osakkeet eivät olleet liiketoiminnan pysyvässä käytössä olevia käyttöomaisuusosakkeita, niiden myynnistä kertyneet luovutushinnat kuuluivat verotettaviksi.

---

¹⁸² Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 136–138

5.3 Sijoitusomaisuus

Laki elinkeinotulon verottamisesta 11 §:

”Sijoitusomaisuutta ovat raha-, vakuutus- ja eläkelaitosten varojen sijoittamiseksi tai sijoitusten turvaamiseksi hankkimat arvopaperit, kiinteistöt ja muu sellainen omaisuus, saamisia lukuun ottamatta.”

EVL 11 § määrittää tyhjentävästi kenellä voi olla EVL:n mukaisessa verotuksessa kyseisen lain tarkoittamaa sijoitusomaisuutta. Ainoastaan rahalaitoksilla, vakuutuslaitoksilla sekä eläkelaitoksilla voi olla sijoitusomaisuutta. Tämä ei tarkoita kuitenkaan sitä, että muut toimijat eivät voisi sijoittaa omaisuuteen EVL:n mukaisessa verotuksessa. Muiden toimijoiden sijoitukset luokitellaan vain muihin EVL:n mukaisiin omaisuuslajeihin. Pääsääntöisesti hyödyke voi laatunsa puolesta kuulua mihin vain omaisuuslajiin, mutta sijoitusomaisuuden osalta EVL 11 §:ssä on erikseen poikettu tästä pääsäännöstä, koska sen mukaisesti saamiset eivät kuulu sijoitusomaisuuteen¹⁸³. Rahalaitoksella tarkoitetaan talletuspankkeja sekä luottoyhteisöjä¹⁸⁴. Lisäksi esimerkiksi osakeyhtiötä, osuuskuntia sekä hypoteekkiyhdistyksiä voidaan pitää luottolaitoksina silloin, kun talletuksia ja takaisin maksettavia muita varoja hankitaan markkinoilta ammattimaisessa tarkoituksessa. Osakeyhtiön, osuuskuntien ja hypoteekkiyhdistyksien luottolaitoksen määritelmän täyttymisen edellytyksenä on lisäksi se, että tarjotaan kyseisillä talletuksilla ja varoilla luottoja ja niitä vastaavaa rahoitusta omaan lukuun ulospäin markkinoille suuntautuen.¹⁸⁵ Sijoitusomaisuuden verokohtelu on kuitenkin pitkälti samanlainen kuin vaihto-omaisuudella, kuitenkin ottaen huomioon vain sijoitusomaisuuteen liittyvän arvonorotuksen erityissääntelyn¹⁸⁶.

Sijoitusomaisuudessa olevien osakkeiden Suomesta eli kotimaasta ja sen lisäksi EU- tai ETA-maiden valtioiden alueelta saaduista osingoista verotetaan 75 prosenttia. Loput 25 prosenttia osingosta on verovapaata osinkotuloa. Verrattuna sijoitusomaisuudessa

---

¹⁸³ Ossa, 2020, s. 147

¹⁸⁴ Rahalaitosta vastaa käsite luottolaitos. Luottolaitos on määritelty luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) 1 luvun 7 §:ssä.

¹⁸⁵ Andersson & Penttilä, 2014, s. 349

¹⁸⁶ Torkkel, 2023b, s. 149

olevien osakkeiden kautta saatua osinkoa vaihto-omaisuuden sekä käyttöomaisuuden osakkeiden kautta saatuun osinkoon, verokohtelu ei ole samanlainen. Vaihto-omaisuudessa sekä käyttöomaisuudessa olevien osakkeiden kautta saatua osinkotuloa ei veroteta ollenkaan. On siis tärkeää, että omaisuuserän omaisuuslaji määritetään oikein.¹⁸⁷

Toisaalta on myös otettava huomioon se, että sijoitusomaisuuden osakkeista kertyvä osinko voi olla myös verovapaata. Edellytyksenä verovapaudelle on se, että osinko kertyy emo-tytäryhtiödirektiivin mukaiselta yhtiöltä, sillä reunaehdolla, että osingonsaajayhtiö omistaa EVL 6 a §:n 3 momentin 1 kohdan mukaisesti välittömästi ainakin 10 prosenttia osinkoa jakavan yhtiön osakepääomasta. Sijoitusomaisuusosakkeiden kautta kertyvä osinkotulo voi tosin olla myös verovapaata verosopimusvaltion sääntelyn perusteella.¹⁸⁸ Sijoitusomaisuuden omaisuuslaji koskee kuitenkin vain rajattua joukkoa EVL 11 §:n mukaisesti, jolloin kyseisen joukon ulkopuolelle jäävän toimijan ei tarvitse noteerata kyseistä omaisuuslajia koskevaa sääntelyä.

5.4 Käyttöomaisuus

Laki elinkeinotulon verottamisesta 12 §:

”Käyttöomaisuutta ovat elinkeinotoiminnassa pysyvään käyttöön tarkoitetut maa-alueet, arvopaperit, rakennukset, koneet, kalustot ja muut esineet, patentit ja muut erikseen luovutettavissa olevat aineettomat oikeudet sekä soran- ja hiekanottoapaikat, kaivokset, kivilouhokset, turvesuot ja muut sellaiset hyödykkeet. Maa-alue, arvopaperit ja muut sellaiset hyödykkeet ovat kulumatonta käyttöomaisuutta.”

Käyttöomaisuuteen on mahdollista kuulua käytössä kuluva ja käytössä kulumatonta omaisuutta. Mikäli aineettomalle oikeudelle on määritelty rajallinen käyttöaika, ei rajallisella käyttöajalla ole merkitystä siihen, voidaanko aineeton oikeus lukea

---

¹⁸⁷ Engblom & muut, 2022, s. 20

¹⁸⁸ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 525

käyttöomaisuuteen. Esimerkin vuoksi on hyvä ottaa huomioon se, että toiminimen ei ole mahdollista kuulua käyttöomaisuuteen, koska se ei ole erikseen luovutettavissa. Henkilöyhtiöissä on puolestaan yhtiöosuuksia, joista voidaan luopua ja ne ovat siten kulumatonta käyttöomaisuutta. Kuluvasta käyttöomaisuudesta, kuten koneista, kalustosta ja rakennuksista on mahdollista tehdä poistoja eli vähentää hankintamenoa säännönmukaisesti. Kuluvalle käyttöomaisuudelle on tyyppillistä, että ne ovat fyysisessä käytössä liiketoiminnassa. Käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitto EVL:n 6 b §:n edellytyksien täytyessä on verovapaata tuloa. Käyttöomaisuusosakkeilla on oltava liiketoiminnallinen yhteys harjoitetussa toiminnassa yhtiöiden välillä. Tytäryhtiöiden sekä sisaryhtiöiden osakkeita voidaan pitää käyttöomaisuuteen kuuluvana omaisuutena riippumatta siitä, onko toimiala sama vai ei ja riippumatta siitä millä tasolla yhtiöt toimivat suhteessa toisiinsa. Kaiken kaikkiaan pienikin omistusosuus voi riittää siihen, että osakkeet voidaan lukea käyttöomaisuuteen kuuluviksi.¹⁸⁹ Sillä on merkitystä omaisuuslajijaottelussa, minkälainen luonne ja tarkoitus omaisuudella on liiketoiminnassa. Käyttöomaisuuden ja käyttöomaisuusosakkeiden tarkoitus on toimia ja hyödyttää elinkeinotoimintaa pidempään, kun taas osakkeet, joilla käydään tarkoituksellisesti kauppaa kuuluvat vaihto-omaisuuteen¹⁹⁰. EVL 12 §:n mukaisesti käyttöomaisuus on harjoitetun ammatti- ja liiketoiminnan pysyvässä käytössä olevia erilaisia omaisuuseriä.

Ratkaisussa KHO 2010:50 kyseessä oli osakeyhtiön luovuttamien osakkeiden käyttöomaisuusluonteen säilymisestä. Yhtiön myymiä osakkeita oli aina ennen niiden luovutusta kohdeltu yhtiön verotuksessa EVL:n käyttöomaisuutena. Luovutusajankohtana niitä kuitenkin pidettiin yhtiön liiketoiminnan ulkopuolisena omaisuutena. Käytännössä osakkeiden luovutusten vero kohtelu tapahtui siis muun toiminnan eli TVL-tulolähteen tulona. Osakkeiden myyminen tapahtui verovuonna 2005. Asiassa saatu selvitys osoitti, että osakkeiden toiminnallinen yhteys yhtiön liiketoimintaan oli loppunut verovuodesta 2000 lähtien. KHO:n mukaan yhtiön osakkeiden myynnissä ei ollut kyse käyttöomaisuusosakkeiden myynnistä verovuonna 2005. Siten osakkeiden luovutuksissa ei ollut kyse verovapaista käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksista. KHO ei muuttanut HaO:n ratkaisua asiassa. HaO:n perusteluiden mukaan yhtiön liiketoiminnallinen yhteys myytyihin osakkeisiin oli päätynyt vuosia ennen niiden myyntiä. Osakkeita ei voitu pitää luovutushetkellä käyttöomaisuusosakkeina, vaikka ne

---

¹⁸⁹ Engblom & muut, 2022, s. 18–19

¹⁹⁰ Engblom & muut, 2022, s. 21

olivat sellaisia olleet ennen myyntiajankohtaa. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö on lisäksi todennut KHO:n käsittelyn vastineessa, että omaisuuslajimuutoksissa tulee kyseeseen yleisesti verotuksessa noudatettava jatkuvuusperiaate ja siihen vedoten omaisuuslaji voi säilyttää luonteensa vielä jonkin aikaa, vaikka omaisuuslajin toiminta olisi muuttunut. Lisäksi veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö on todennut, että osakkeiden käyttöomaisuusluonne tulee voida selvittää silloin, kun niiden myynti tapahtuu. Omaisuuslajin luonteen ratkaisun tulisi siis olla veronsaajien oikeudenvilvontayksikön mukaan käytännössä tilannekohtaiseen ajantasaiseen arviointiin perustuvaa.

Nykyisinkään vuonna 2023 EVL:ssa ei ole tarkkaa sääntelyä siitä, milloin omaisuuslaji muuttuu toiseksi eli tältä osin kyseessä on merkittävä tulkinnanvaraisuuksia aiheuttava aukko verolainsäädännössä, mikäli omaisuuslajin hyödykkeen käyttötarkoitus on muuttunut jossain vaiheessa. Lopullista verokohtelua voi olla siten hankala tietää ennalta, mikäli omaisuuslajin hyödykkeen käyttötarkoitus on muuttunut alkuperäisestä. Verokohtelun ennustettavuuden osalta olisi hyvä, jos olisi määritelty, milloin hyödyke ei ainakaan enää kuulu tiettyyn omaisuuslajiin, jos se on siihen kuitenkin joskus kuulunut.

Omaisuus, joka ei ole elinkeinotoiminnan pysyvässä käytössä ei voi olla käyttöomaisuutta. Käyttöomaisuuden kriteerinä pidetään sitä, että hyödyke palvelee harjoitettua elinkeinotoimintaa¹⁹¹. Hyödyke voi siis olla aineellista tai aineetonta, kunhan se palvelee elinkeinotoiminnassa pysyvästi. Harjoitetun toiminnan laatu ja hyödykkeen käyttötarkoitus määrittävät pitkälti sitä, mihin omaisuuslajiin esimerkiksi aineettomat päästöoikeudet kuuluvat¹⁹². Mikäli päästöoikeudet siis ovat laadultaan pysyvästi liiketoiminnan käytössä, ne kuuluvat käyttöomaisuuteen.

Taseessa käyttöomaisuus kuuluu pysyviin vastaaviin. Huoneistoja ja asuntoja, jotka liittyvät harjoitetun elinkeinotoiminnan pysyvään käyttöön, pidetään käyttöomaisuutena.¹⁹³ Pysyviin vastaaviin kuulumisen puoltaa sitä, että käyttöomaisuus hyödyttää harjoitettua elinkeinotoimintaa pidempiaikaisesti. Oikeuskäytännön mukaan käyttöomaisuuden on mahdollista olla monenluonteista¹⁹⁴. Liiketoiminnan olosuhteista

---

¹⁹¹ HE 176/2008 vp, s. 5

¹⁹² Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 145

¹⁹³ Tomperi, 2022a, s. 105

¹⁹⁴ Määttä, 2017, s. 329

riippuen hyvin monenlaista erilaista aineetonta ja aineellista omaisuutta voidaan pitää käyttöomaisuutena. Mitään yksittäistä selkeää rajanvetoa ei voida tehdä sille, milloin jokin tietty hyödyke on pysyvästi liiketoiminnan käytössä, koska tilanteissa on aina omat tietyt olosuhteensa.

5.5 Muu omaisuus

Laki elinkeinotulon verottamisesta 12 a §:

”Muuta omaisuutta ovat 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön toimintaan kuuluvat varat, joita ei ole luettava elinkeinotoiminnan rahoitus-, vaihto-, sijoitus- tai käyttöomaisuuteen.”

Muu omaisuus on tullut sovellettavaksi verotuksessa ensimmäisen kerran verovuoden 2020 alusta. EVL 12 a §:n sanamuodon mukaisesti se koskee vain EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamia muita yhteisöjä. Käytännössä muuhun omaisuuteen kuuluvat lähinnä hyödykkeet, jotka kuuluivat ennen vuoden 2020 alkua TVL-tulolähteeseen. Muuhun omaisuuteen voidaan luokitella luonnollisen henkilön passiivisesti harjoitetut osakesijoitukset, joita hallinnoidaan holdingyhtiön kautta.¹⁹⁵ Myös ulkopuolisiin kohdistuva kiinteistöjen sekä osakehuoneistojen vuokraustoiminta on tulolähdejakouudistuksen jälkeenkin luonteeltaan ei-elinkeinoimintaa¹⁹⁶. Siten esimerkiksi osakkeet, osakehuoneistot ja kiinteistöt voivat kuulua muuhun omaisuuteen. Muuta omaisuutta on omaisuus, joka käytännössä ei palvele liiketoiminnassa eli elinkeinoiminnassa¹⁹⁷.

Entistä TVL-tulolähteen varallisuutta eräillä yhteisöillä, joihin osakeyhtiö ja osuuskunta kuuluvat, ovat ainakin passiiviluonteiset pitkäaikaiset sijoitukset, kuten kiinteistösijoitukset sekä osakesijoitukset, mitkä eivät täytä elinkeinoiminnan

---

¹⁹⁵ Engblom & muut, 2022, s. 21

¹⁹⁶ Verohallinto, 2022a, kohta 2.2

¹⁹⁷ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 146

harjoittamisen kriteereitä¹⁹⁸ ja eivät siten kuulu esimerkiksi elinkeinotoiminnassa pysyvässä käytössä olevaan käyttöomaisuuteen. Toisaalta tulolähdeuudistuksen myötä yhteisöillä, joilla on ennen ollut TVL-tulolähde ja nykyisin verotus tapahtuu sen osalta EVL:n mukaan, on nykyisin verotuksessa laajemmat jaksottamismahdollisuudet sekä laajemmat tappioiden vähentämisoikeudet.¹⁹⁹ TVL:n jaksottamismahdollisuudet sekä tappioiden vähentämisoikeudet ovat siis suppeammat verrattuna EVL:n. Tappioiden vähentämisoikeus on siltä osin laajentunut, että EVL 1 §:n 2 momentin mukaisilla muilla yhteisöillä tulolähdesidonnaisuus tappioiden vähentämisessä on poistunut TVL:n ja EVL:n välillä, kun 2020 alusta alkaen nämä tulolähteet toimivat EVL 1 §:n 2 momentin mukaisilla yhteisöillä yhtenä EVL-tulolähteenä.

Muun omaisuuden kautta syntyvät yhteisöjen tulot ja tulojen hankkimisesta johtuvat menot sekä menetykset kuuluvat EVL-tulolähteeseen. Vähennyskelpoiset erät vähennetään EVL:n soveltamisalan kautta kertyvistä tuloista²⁰⁰. Muuta omaisuutta on ainoastaan niillä yhteisöillä, joihin ei lainsäädäntömuutoksen vuoksi sovelleta tuloverolakia. Muun omaisuuden omaisuuslaji ei siten koske esimerkiksi toiminimiä, henkilöyhtiöitä sekä yhteisetuusia.²⁰¹ Muun omaisuuden EVL:n määritelmän on tarkoitettu koostuvan yhteisön omaisuudesta, joka käytännössä ei kuulu mihinkään neljään muuhun omaisuuslajiin²⁰². Siten omaisuus on muuta omaisuutta vain niissä tilanteissa, joissa omaisuus ei ole luettavissa mihinkään neljästä muusta omaisuuslajista, eli ensin tulee arvioida omaisuuden kuuluminen kaikkiin neljään muuhun omaisuuslajiin. Tulolähdejako uudistuksen alkuaikoina muun omaisuuden omaisuuslajiarviointi määräytyy ainakin niin, että siihen kuuluu sellainen omaisuus, joka ennen tulolähdejako uudistusta on kuulunut yhteisön TVL-tulolähteeseen²⁰³. Toisaalta EVL 12 a §:n sanamuoto on sellainen, että muuhun omaisuuteen on mahdollista kuulua muutakin

---

¹⁹⁸ Toisin sanoen varallisuuden toiminnallinen yhteys elinkeinotoiminnan tunnusmerkkeihin puuttuu.

¹⁹⁹ Kukkonen & Walden, 2020, s. 64

²⁰⁰ Muun omaisuuden vähennyskelpoisuutta on kuitenkin rajattu silloin, kun se on käytössä eitulonhankkimistarkoituksessa (EVL 7 § 2 momentti ja EVL 42 a § 2 momentti) tai kun se kuuluu EVL 8 a §:n mukaisen sääntelyn piiriin.

²⁰¹ Ossa, 2020, s. 142–143

²⁰² HE 257/2018 vp, s. 36

²⁰³ Penttilä, 2019, s. 138

kuin aiemmin TVL-tulolähteeseen kuulunutta omaisuutta. Sanamuoto ei kuitenkaan anna minkäänlaista esimerkkiä siitä, minkälaista aineellista tai aineetonta omaisuutta muu omaisuus voi olla. Tältä osin on mahdollista, että oikeuskäytäntö täydentyy jatkossa sen osalta, mitä muuhun omaisuuteen voi kuulua käytännössä aiemman TVL-tulolähteen omaisuuden lisäksi.

Muun omaisuuden säätäminen EVL-tulolähteeseen ei muuta vakiintuneita tulkintoja neljän muun omaisuuslajin osalta. Hallituksen esityksessä 257/2018 vp on arvioitu sitä, että yhteisön aiemmin TVL-tulolähteeseen kuuluneita rahoitusvaroja voisi muun omaisuuden sijasta kuulua rahoitusomaisuuteen.²⁰⁴ Muuhun omaisuuteen kuuluvat tyypillisesti sellaiset varallisuuserät, jotka aiemmin kuuluivat TVL-tulolähteessä verotetuiksi²⁰⁵. Siten omaisuuden kuuluminen muuhun omaisuuteen ei ole täysin suoraan sidoksissa siihen, että omaisuus on aiemmin sisältynyt TVL-tulolähteeseen, mutta yleensä muu omaisuus koostuu aiemmasta TVL-tulolähteen omaisuudesta. Omaisuuslaji ratkaistaan käytännössä hyödykkeen pääasiallisen toiminnan perusteella²⁰⁶.

---

²⁰⁴ HE 257/2018 vp, s. 25

²⁰⁵ VaVM 29/2018 vp, s. 7

²⁰⁶ Verohallinto, 2022a, kohta 3.1

6 Omaisuuslajien erityiskysymyksiä elinkeinotulon verotuksessa

6.1 Omaisuuslajien tulon veronalaisuus sekä menon vähennyskelpoisuus

Omaisuuslajien tulon veronalaisuutta koskeva keskeinen säännös on EVL 5 §:n 1 kohta, jonka mukaan kaikista omaisuuslajien hyödykkeistä kertyvät luovutushinnat sekä vastikkeet ovat veronalaisia tuloja. Poikkeuksena on kuitenkin käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinnat, josta säädetään EVL 6 b §:ssä. Lisäksi EVL 5 §:n 1 kohdan mukaan niin aineellisista kuin aineettomista hyödykkeistä kertyvät vastikkeet ovat veronalaisia. Omaisuuslajiin kuuluvan hyödykkeen ei tarvitse siten olla fyysinen hyödyke, jotta se olisi veronalaisuuden piirissä.

Vastiketta on EVL:n 50 §:n mukaan puolestaan vahingonkorvaus, vakuutuskorvaus sekä muu sellaisena pidettävä korvaus. EVL 50 § ei rajoita kuitenkaan vastikkeen käsitettä siten, että vastikkeen tulisi olla vain korvaus. Hyödykkeistä saatuja kaikkia suorituksia voidaan pitää vastikkeina luovutus-, menetys- sekä vahingoittumistilanteissa. On kuitenkin huomattava, että pääomansijoituksia ja lainoja sekä vastaavia ei pidetä vastikkeena. Vastikkeen veronalaisuus tai vähennyskelpoisuus sekä jaksottaminen määräytyy juuri kyseiseen vastikkeeseen liittyvän sääntelyn perusteella.²⁰⁷ EVL 50 §:n nojalla kuitenkin vakuutuskorvaukset sekä vahingonkorvaukset kuuluvat aina veronalaisuuden piiriin eli ne ovat veronalaista tuloa²⁰⁸.

EVL 5 §:n 3 kohdan mukaan myös omaisuuden kautta saadut osingot, korot sekä muut tulot ovat veronalaisia siten kuin EVL 6 a §:ssä säädetään. Yhteisölle kertyvät osingot ovat pääosin verovapaata tuloa. Poikkeukset verovapaudessa liittyvät tilanteisiin, joissa

---

²⁰⁷ Andersson & Penttilä, 2014, s. 669–670

²⁰⁸ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 173

listamaattomalle yhtiölle kertyy osinkoa listatulta yhtiöltä tai osinko saadaan sijoitusomaisuuden omaisuuslajiin kuuluvana tai osinko kertyy ulkomailta.²⁰⁹ EVL 6 a §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan listaamattoman yhtiön listatulta yhtiöltä saama osinko on kokonaan veronalaista tuloa, mikäli listaamattoman yhtiön välitön omistusosuus listatun yhtiön osakepääomasta on alle 10 prosenttia. Listaamattoman yhtiön listaamattomalta yhtiöltä saama osinko kuuluu verovapauden piiriin. Myös pörssiyhtiön toiselta pörssiyhtiöltä saama osinko sekä myös listaamattomalta yhtiöltä saama osinko kuuluvat verovapauden piiriin.²¹⁰ Yhteisön itsensä saaman ylijäämän verotus määräytyy vastaavasti kuin osingoilla²¹¹. Siten yhteisön itsensä saama ylijäämä on pääsääntöisesti verovapaata. Kotimaisissa tilanteissa osinko tai ylijäämä ovat yhteisölle itselleen pääsääntöisesti verovapaata ottaen huomioon sijoitusomaisuuden sekä omistusosuuden määrän vaikutuksen erityistilanteet.

EVL 5 §:n 5 kohdan mukaan rahoitusomaisuuden sekä muun omaisuuden kautta saadut voitot ovat veronalaisia. Kyseinen säännös soveltuu esimerkiksi eri muotoisten saamisten sekä sijoitusinstrumenttien tuottoihin²¹². Syytä on erottaa toisistaan käsitteet arvonkorotus ja arvonmuutos. KPL:n 5 luvun 17 §:n mukainen arvonkorotus ei aiheuta välittömiä verovaikutuksia. Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset kuitenkin ovat EVL 5 §:n 6 kohdan perusteella veronalaista tuloa ja toisaalta ne kuuluvat myös vähennyskelpoisen menon piiriin EVL 8 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan. EVL 5 §:n 8 kohdan mukaan tulosta parantava rahoitusvälineiden arvonnousu kuuluu kokonaan veronalaisuuden piiriin. Myös vastaava arvonalentuminen kuuluu puolestaan luettavaksi vähennyskelpoiseksi menoksi. Erityisiin toimialoihin sekä niihin liittyvien omaisuuserien käypien arvojen kirjauksista, joilla on tulosvaikutusta, veronalaisuuden osalta on säädetty tarkemmin EVL 5 §:n yksittäisissä kohdissa 9–11 sekä 13.²¹³ Kyseisissä kohdissa on säädetty veronalaisista arvonnousuista. Niihin liittyvät arvonlaskut ovat EVL 8 §:n

---

²⁰⁹ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 75

²¹⁰ Tomperi, 2022a, s. 47

²¹¹ Tomperi, 2022a, s. 57

²¹² HE 257/2018 vp, s. 35

²¹³ Kukkonen & Walden, 2020, s. 204–206

sääntelyn mukaan vähennyskelpoisia. Omaisuuslajeihin voi kohdistua myös velkoja sekä saamisia. Mikäli veloista sekä saamisista aiheutuu elinkeinotoiminnassa indeksi- tai kurssitappioita, niin ne voidaan vähentää verotuksessa, kun vastaavasti voitot ovat veronalaisia. EVL 54 § kuitenkin vaikuttaa kurssitappioihin siten, että kuluina ei voi vähentää verotuksessa enempää, kuin mitä kirjanpidossa on käytännössä vähennetty.²¹⁴ On hyvä kuitenkin ottaa huomioon se, että velat sekä saamiset, jotka on sidottu indeksiin, eivät ole kovin yleisiä²¹⁵.

Omaisuuslajien hyödykkeisiin kohdistuu niiden hankinnasta menoja. Hyödykkeisiin voi kohdistua myös menetyksiä ja arvonalennuksia. EVL 8 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rahoitusomaisuuteen, vaihto-omaisuuteen sekä sijoitusomaisuuteen ja lisäksi muuhun omaisuuteen liittyvät hankintamenot ovat vähennyskelpoisia poikkeuksin, jotka liittyvät muuhun omaisuuteen. EVL 8 a §:n sääntely rajaa tiettyjen muun omaisuuden osakkeiden sekä yhtiöosuusien luovutuksista aiheutuvien tappioiden vähennyskelpoisuuden ainoastaan muun omaisuuden omaisuuslajin sisäiseksi. Lisäksi EVL 42 a §:n mukaan eitulonhankkimistarkoituksessa olevan muun omaisuuden hankintamenon vähentäminen on rajattu enintään saadun veronalaisen vastikkeen määrään. EVL 8 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan käyttöomaisuuden hankintameno on vähennyskelpoinen kokonaan EVL-tulolähteessä käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteiden sääntely poikkeuksena huomioiden. Lisäksi kyseisen EVL 8 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti käyttöomaisuuden hankintamenon vähennyskelpoisuuteen ei kuulu julkiselta yhdyskunnalta saadut avustukset jonkun hyödykkeen hankkimiseksi, eikä myöskään jonkun muun elinkeinotoiminnassaan suorittamat osuudet hyödykkeen hankintamenosta. Julkisyhteisöltä käyttöomaisuuteen kohdistuvaa hankintaa varten saadut avustukset tulevat tuloutetuksi epäsuorasti siten, että avustuksen määrä vähennetään hankintamenosta ja toisaalta mikäli useampi verovelvollinen hankkii yhdessä käyttöomaisuutta, niin vähennysoikeus jakautuu pääsääntöisesti

---

²¹⁴ Kukkonen & Walden, 2020, s. 129

²¹⁵ Andersson & Penttilä, 2014, s. 533

verovelvollisten kesken suoritettujen hankintameno-osuuksien mukaisesti ²¹⁶ . Seuraavassa taulukossa on esitetty keskeisimmät EVL:n sääntelykohdat omaisuuslajien veronalaisuudesta ja hankintamenon vähennyskelpoisuudesta.

Taulukko 1. Omaisuuslajien veronalaisuus ja hankintamenon vähennyskelpoisuus.

Omaisuuslaji	Veronalaisuus EVL 5 § 1 kohta	Vähennyskelpoisuus EVL 8 § 1 momentti 1 ja 2 kohta
Rahoitusomaisuus	Vastikkeet ja luovutushinnat veronalaisia, lisäksi EVL 5 §:n 5 kohdan mukaan voitot veronalaisia	hankintameno vähennyskelpoinen
Vaihto-omaisuus	Vastikkeet ja luovutushinnat veronalaisia	hankintameno vähennyskelpoinen
Sijoitusomaisuus	Vastikkeet ja luovutushinnat veronalaisia	hankintameno vähennyskelpoinen, sijoitusomaisuuden arvonkorotus vähennyskelpoinen
Käyttöomaisuus	Vastikkeet ja luovutushinnat veronalaisia (käyttöomaisuusosakkeiden luovutus verovapaa edellytyksien (EVL 6 b §) täytyessä)	hankintameno vähennyskelpoinen, kuitenkin poikkeuksena huomioiden EVL 6 b § sekä EVL 8 §:n 1 momentin 2 kohdan sääntely
Muu omaisuus	Vastikkeet ja luovutushinnat veronalaisia, lisäksi EVL 5 §:n 5 kohdan mukaan voitot veronalaisia	hankintameno vähennyskelpoinen, kuitenkin huomioiden EVL 8 a §:n ja 42 a §:n poikkeukset

²¹⁶ Andersson & Penttilä, 2014, s. 279–280

6.2 Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteet

Verovapaiden käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteita voidaan pitää keskeisenä EVL:n sisäisenä verosuunnitteluelementtinä. Kiinteistöt ja kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeet on kuitenkin rajattu verovapaiden luovutusten ulkopuolelle. EVL:n käyttöomaisuusosakkeisiin liittyvä luovutusvoittojen verovapaus on poikkeavuus laajan tulon veronalaisuuden käsitteeseen.²¹⁷ On johdonmukaista, että emoyhtiön luovutusvoittoja ei veroteta niiden myydessä tytäryhtiöihin kohdistuvia osakkeita, kun osingot ovat ketjuverotuksen ulkopuolella. Lisäksi EVL 6b §:n säätäminen on ollut tarpeellista, jotta kansainväliseen verokilpailuun on pystytty vastaamaan.²¹⁸ Osakkeet luetaan käyttöomaisuusosakkeiksi esimerkiksi niissä tilanteissa, kun osakkeet edistävät yrityksen toiminnassa suoritteiden menekkiä, turvaavat tai muutoin helpottavat tuotannon tekijöiden hankkimista. Lisäksi strategiset osakeomistukset eli esimerkiksi toimijan, joka on samalla alalla sekä lähialalla olevan yhtiön osakkeet voivat olla käyttöomaisuusosakkeita. Käyttöomaisuusosakkeita voi olla kuitenkin myös eri toimialan tytäryhtiön osakkeet. Olennaista käyttöomaisuusosakkeille on pitkäaikainen omistustarkoitus sekä se, että omistamiselle on muu käyttötarkoitus kuin lyhyeen aikaväliin pohjautuvat arvonnousut tai pelkät osinkotuotot.²¹⁹ Yhteisöihin kohdistunut tulolähdejaon poistaminen ei ole vaikuttanut käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteisiin kohdistuvaan sääntelyyn²²⁰. Aiempaa sääntelyä ei siten ole ollut tarkoitus muuttaa, mutta tämä ei estä uusien tulkintaongelmatilanteiden syntymistä.

On kuitenkin huomattava se, että tulolähdeobjektitestin ja erityisesti omaisuuslajitestin merkitys ovat kasvaneet käyttöomaisuusosakkeiden verovapaisiin luovutustilanteisiin liittyen tulolähdejakoedistuksen myötä tulolähdejakoedistuksen piirissä oleviin toimijoihin automaattisesti sovellettavan verolain eli EVL:n vuoksi. Tulolähdeobjektitestin mukaan luovutuksen kohteen tulee kuulua sen luovuttajan

---

²¹⁷ Kukkonen & Walden, 2020, s. 411

²¹⁸ Andersson & Penttilä, 2014, s. 213–214

²¹⁹ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 553

²²⁰ Verohallinto, 2021a, kohta 1

elinkeinotoiminnan omiin varoihin sekä omaisuuslajitestin mukaan käyttöomaisuuteen²²¹.

Käyttöomaisuusosakkeet toimivat aktiivisesti harjoitetussa elinkeinotoiminnassa. Elinkeinotoiminnan aktiivisuutta ja passiivisuutta ei ole määritelty EVL:ssa. Tämä on osaltaan merkittävä veroriski, koska mikäli osakkeita ei pidetä riittävän aktiivisessa käytössä olevina elinkeinotoimintaan kuuluvina, ne eivät ole verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita. Passiivinen omaisuus olisi hyvä määritellä tulkintakysymysten välttämiseksi, sillä käyttöomaisuusosakkeiden ja muun omaisuuden välinen rajanveto osakkeiden omaisuuslajin määrittämisen osalta ei ole tulkintahaasteineen yksiselitteinen²²². Käytännössä muu omaisuus ja tulolähdejakoedustus ovat tuoneet osakeomistukset lähemmäs verovapaita käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksia sovellettavan verolain vuoksi, jolloin olisi oleellista määrittää aktiivisuuden ja passiivisuuden välinen rajanveto tarkemmin erityisesti osakeomistusten osalta. Nykyinen elinkeinotoiminnan käsite ei myöskään ole lähtökohdiltaan rajanvetotapauksissa yksiselitteinen, minkä vuoksi passiivisuuden määrittäminen olisi olennaista. Passiivisuuden määrittäminen tyhjentävällä tavalla lainsäädännön tasolle ei kuitenkaan liene helppoa, mutta sen väljäkin määrittely lainsäädännössä selkeyttäisi erityisesti muun omaisuuden ja käyttöomaisuuden välistä rajanvetoa.

Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteissa sillä ei ole yksin merkitystä, kuinka monta yhtiötä omistetaan tai minkälainen on osakeomistuksen suuruus. Osakkeet voivat siten kuulua myös muihin omaisuuslajeihin, vaikka yhtiö omistetaan kokonaan tai omistettavia yhtiöitä on useita. Osakkeiden on mahdollista kuulua EVL 12 a §:n uuteen muun omaisuuden omaisuuslajiin, mikäli niillä ei ole käyttöarvoa verovelvollisen elinkeinotoiminnassa.²²³ Käyttöomaisuusosakkeen kriteerien täyttyminen on varsin kokonaisvaltaista tilannekohtaista arviointia, mutta keskeisimpänä kriteerinä sille, että

---

²²¹ Sääski Keskitalo, 2012, s. 17

²²² Kukkonen & Torkkeli, 2021, s. 290

²²³ Verohallinto, 2021a, kohta. 3.1

osakkeet voivat olla käyttöomaisuutta on se, että niiden tulee hyödyttää elinkeinotoiminnan harjoittamisessa. Osakkeilla tulee olla toiminnallinen yhteys elinkeinotoiminnassa, mutta myös sillä on merkitystä, minkälainen toiminnallisen yhteyden luonne todellisuudessa on. Oleellista on pystyä tunnistamaan se, milloin osakkeet kuuluvat johonkin muuhun omaisuuslajiin kuin käyttöomaisuuteen.

EVL 53 §:n sääntelyn mukaan hyödyke sisältyy EVL-tulolähteeseen, mikäli sitä käytetään ainoastaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa. Samassa 53 §:ssä on otettu huomioon myös niiden yhteisöjen hyödykkeiden²²⁴ kuulumisen EVL-tulolähteeseen, joilta on poistunut TVL-tulolähde. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että myös TVL-tulolähteessä verotetut EVL 1 §:n 2 momentin mukaisten yhteisöjen osakkeet ovat tulleet EVL soveltamisalan piiriin 2020 alusta alkaen. Siten EVL:n hyödykkeiden ja tässä yhteydessä osakkeiden on mahdollista olla myös sellaisia hyödykkeitä, jotka eivät ole ainoastaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnan käytössä. Verovapaasti luovutettaviin käyttöomaisuusosakkeisiin voi kuulua kuitenkin vain omistajayhteisön elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen sisältyvät osakeomistukset ja kaikki neljän muun omaisuuslajiin osakkeet eivät ole verovapaasti luovutettavia²²⁵.

EVL 6 b §:n mukaisesti pääomasijoitustoimintaa harjoittavista yhteisöistä osakeyhtiöillä ja osuuskunnilla ja lisäksi säästöpankeilla sekä keskinäisillä vakuutusyhtiöillä ei voi olla verovapaita käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksia. Mikäli pääomasijoitustoiminnan lisäksi harjoitetaan kuitenkin muutakin elinkeinotoimintaa, niin pääomasijoitustoiminnan ulkopuoliset käyttöomaisuusosakkeiden luovutukset voivat kuulua muun sääntelyn edellytyksien täytyessä käyttöomaisuusosakkeiden verovapaiden luovutusten piiriin. Käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden piirissä luovutusten osalta ovat vain elinkeinotoimintaa harjoittavista yhteisöistä osakeyhtiö, osuuskunta sekä säästöpankki ja neljänneksi keskinäinen vakuutusyhtiö.²²⁶ Elinkeinotoiminnan käsite on

---

²²⁴ MVL hyödykkeet eivät kuitenkaan kuulu EVL-tulolähteeseen, vaikka TVL-tulolähde olisi poistunut.

²²⁵ Verohallinto, 2021a, kohta 2.1

²²⁶ Verohallinto, 2021a, kohta 2.2

siten keskeinen käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksissa, vaikkakaan EVL:n lainsäädännössä sitä ei ole tyhjentävästi määritelty.

Käyttöomaisuusosakkeiden luovutus on EVL 6 b §:n sääntelyn mukaisesti verovapaa, jos verovelvollinen, joka on verovapaiden luovutusten soveltamisalassa, omistaa osakkeet yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ennen osakkeiden luovuttamista ja omistusosuus luovutettavien käyttöomaisuusosakkeiden osalta on ainakin kymmenen prosenttia. Näiden reunaehtojen lisäksi, luovutuksen kohteena ei voi olla EVL 6 b §:n mukaisesti kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiö sekä osakeyhtiö, jonka harjoittama toiminta tosiasiallisesti sisältää pääasiallisesti kiinteistöihin liittyvää omistamista tai muuten niihin liittyvää hallintaa. Kaiken tämän lisäksi yhtiön, joka on luovutuksen kohteena, täytyy olla kotimainen yhtiö tai ei-kotimainen yhtiö, joka on tarkemmin määritelty EVL 6 b §:n 2 momentin 3 kohdassa, tai ei-kotimainen yhtiö, johon sovelletaan osingonjaon osalta verosopimusta. Toisin sanoen verovapauden piiriin eivät kuulu sellaiset osakkeet, jotka sijaitsevat EU:n ulkopuolella tai joihin ei sovelleta verosopimusta²²⁷.

Ratkaisussa KHO 2019:61 kyseessä oli enimmäkseen kustannusalalla toimineen osakeyhtiön myymien B Oy:n osakkeiden tulon veronalaisuudesta. Osakkeiden tarkoituksena oli myyjäyhtiön kotimaakuntaan sijoittuvan elinkeinoelämän tukeminen. Tämän lisäksi myydyt osakkeet palvelivat tytäryhtiöihin kohdistuvan liiketoiminnan edistämistarkoituksessa. KHO:n päätöksen mukaan myytyjen osakkeiden katsottiin sisältäneen myyjäyhtiön elinkeinotoimintaa välillisellä tavalla edistävän tarkoituksen. Tämän vuoksi myydyt osakkeet kuuluivat EVL-tulolähteeseen. Lisäksi myyjäyhtiön sekä myytyjen osakkeiden kohteena olevalla yhtiöllä oli sekä toiminnallinen, että hallinnollinen yhteys. Osakkeita pidettiin myyjäyhtiön käyttöomaisuutena ja niiden luovutus oli verovapaa. KHO:n ratkaisun perusteluissa on TVL- ja EVL-tulolähteen välisen rajanvedon määrittämisessä on annettu painoarvoa elinkeinotoiminnan välillisesti myyjäyhtiötä edistävälle tarkoitukselle. Päätös ajoittuu aikaan ennen 2020 tulolähdejakoedistusta, jolloin osakeyhtiön osalta täytyi pystyä määrittämään ensin, sovelletaanko TVL:a vai EVL:a. Ennen tulolähdejakoedistusta vasta tämän jälkeen on seurannut arviointi siitä, pidetäänkö osakkeita käyttöomaisuusosakkeina. Nykyisin arviointi käyttöomaisuusosakkeiden myyntitilanteissa kohdistuu lähinnä oikean omaisuuslajin määrittämiseen, koska rajanvetoa TVL:n ja EVL:n välillä ei tarvitse pääsääntöisesti arvioida.

---

²²⁷ Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 76

Tärkeää on ottaa huomioon se, että käyttöomaisuusosakkeiden myynti on mahdollista toteuttaa useammassa erässä, mutta mikäli omistusosuus laskee myynnin takia 10 prosentin rajan alle, niin tämän rajan alle jääneet osakkeet kuuluvat verovapaasti luovutettaviin käyttöomaisuusosakkeisiin vuoden ajan eteenpäin siitä ajankohdasta, kun omistusosuus käytännössä on laskenut pienemmäksi kuin 10 prosenttia. Omistusosuus lasketaan käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksissa verovelvolliskohtaisesti.²²⁸ Ratkaisevaa on juuri omistusosuus eikä äänivaltaisuus sekä lisäksi on syytä ottaa huomioon se, että omistusraja ei määräydy konsernikohtaisesti, vaan se on konsernirakenteessakin verovelvolliskohtainen²²⁹.

Lainvoiman saaneessa ratkaisussa KVL 2012/53 osakeyhtiö A oli osa finanssialan konsernia B. B-konserni omisti yhteensä noin 21 prosenttia erään X:n osakkeista niin, että B-konserni oli X:n suhteen sen suurin omistajataho. A Oy:n osuus tuosta B-konsernin omistamasta yhteisprosenttimäärästä oli lähellä 16 prosentin määrää. X-yhtiö oli ulkomainen toimija, jonka toiminta sen kotivaltiossa oli samanlaista kuin kotimaisen A Oy:n toiminta Suomessa. Lisäksi B-konserniin sisältyi eräs toinenkin yhtiö, jonka toiminta oli samanlaista kuin X:n ja A:n toiminta. A Oy:n osalta osakkeiden luovutus kuului verovapaiden käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksen piiriin. Siten vain B-konserniin sisältynyt A Oy pystyi luovuttamaan verovapaasti osuutensa, joka oli lähellä 16 prosentin suuruusluokkaa X:n osakkeista.

Elinkeinotoiminnan kriteerien täyttymisen määrittäminen on edelleen keskeistä käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteissa tulolähdejakoedistuksen jälkeen, koska käyttöomaisuus on EVL 12 §:n mukaisesti pysyvässä käytössä olevaa kyseisessä lainkohdassa lueteltua elinkeinotoiminnan omaisuutta. Hankaluuksia käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteissa tulee aiheuttamaan jatkossa todennäköisesti uusi muun omaisuuden omaisuuslaji, koska hyödykkeiden sijoittaminen omaisuuslajeihin on tilannesidonnaista kokonaisarviointia ja muu omaisuus lisää kokonaisarviointia yhdellä omaisuuslajilla. Keskeisintä on kuitenkin aina ensin selvittää, onko kyseessä elinkeinotoiminnan harjoittaminen, jolloin hyödykkeen sijoittaminen käyttöomaisuuteen voi tulla kyseeseen. Elinkeinotoiminnan tunnusmerkkien käytännön toteutumisen tarkastelu perustuu kokonaisarviointiin ja siinä keskeisenä asiana on

---

²²⁸ Verohallinto, 2021a, kohta 5.1

²²⁹ Engblom & muut, 2022, s. 567

pidettävä tulonmuodostumisprosessin liikkeenomaisuutta²³⁰. Uusi muun omaisuuden omaisuuslaji ja yhteisöjen tulolähdejakouudistus on kuitenkin tuonut aiemmat TVL-tulolähteen tietyt yhteisömuotoiset toimijat EVL soveltamisalan piiriin, jolloin hyödykkeiden kuulumisen käyttöomaisuuteen tulee käytännössä mahdolliseksi EVL:n soveltamisalan perusteella. Toisaalta omaisuuslajijaottelu on itsenäinen osakokonaisuus verovapaiden osakkeiden luovutustilanteiden tutkintakokonaisuudessa²³¹. Omaisuuslajiluokittelun tärkeys on siten kasvanut entisestään vuoden 2020 tulolähdejakouudistuksen jälkeisenä aikana, koska EVL 1 §:n 2 momentin mukaiset yhteisöt ovat automaattisesti EVL:n soveltamisalan piirissä, kun kyseessä ei ole MVL:n mukainen toiminta.

6.3 Omaisuuslajien hankintamenon jaksottaminen verotuksessa

EVL 14 §:n 1 momentin mukaan vaihto-omaisuuden, sijoitusomaisuuden sekä käyttöomaisuuden ja lisäksi muun omaisuuden osalta hankintameno määräytyy hyödykkeen hankinnan sekä valmistuksen välittömistä menoista. EVL 14 §:n perusteella hankintamenuon kuuluu luettavaksi myös kirjanpitolain sääntelyn mukaiset kirjanpidossa merkityt välilliset menot sekä korkomenot.

Rahoitusomaisuuteen voi kertyä omaisuutta esimerkiksi harjoitetun liiketoiminnan tai omistajien pääomansijoituksien kautta. EVL 8 §:ssä on säädetty siitä, että rahoitusomaisuuden hankintameno on EVL 7 §:ssä tarkoitettu meno, jota pidetään verotuksessa vähennyskelpoisena. Rahoitusomaisuuden hankintamenoa ei ole EVL:ssä erikseen määritelty, kuten muiden omaisuuslajien hankintamenosta on olemassa määrittely sen osalta, mistä hankintameno koostuu²³². EVL 17 §:n 2 kohdan mukaan

---

²³⁰ Sääski Keskitalo, 2012, s. 426

²³¹ Sääski Keskitalo, 2012, s. 659

²³² Rahoitusomaisuuteen voi kuulua vain rahaa, saamia sekä muita rahoitusvaroja. Nämä ovat pääsääntöisesti likvidejä varoja, joihin ei osaltaan sen vuoksi kohdistune vastaavaa tarvetta määrittellä hankintamenoa yhtä tarkasti kuin muihin omaisuuslajeihin. Käytännössä muuhun rahoitusomaisuuteen kohdistuu tarve määrittellä hankintamenon lopullisen vähentämisen ajankohta. Näin ollen hankintamenot,

muuhun rahoitusomaisuuteen kohdistuva lopullinen arvonalentuminen on vähennyskelpoinen eli muuhun rahoitusomaisuuteen kohdistuvaa hankintamenoa ei voi vähentää ennen kuin se on tosiasiasa lopullisena pidettävä²³³. Kyseisen EVL:n sääntelykohdan mukaan lopullisuus ei käytännössä ole kuitenkaan ehdotonta lopullisuutta²³⁴.

Jaksotuksen osalta kirjanpitovelvollisiin yhteisöihin tulolähdejaottelulla ei ole suuria eroavaisuuksia. EVL-tulolähteessä suoriteperiaate on tulojen sekä menojen osalta noudatettava lähtökohta. Ainoastaan EVL-tulolähteessä huomioidaan realisoitumattomat arvonnousut sekä arvonalennukset. Rahoitusomaisuuden arvonalentuminen on verotuksessa vähennyskelpoinen siinä vaiheessa, kun arvonalentuminen on lopullinen. Myyntisaamisista aiheutuneet menetykset puolestaan voidaan vähentää jo siinä vaiheessa, kun menetys on todettu. Sellaisia rahoitusvälineitä, joita pidetään kaupankäyntitarkoituksessa, voidaan verotuksessa huomioida realisoitumattomien arvomuutosten osalta, jos käypään arvoon liittyviä muutoksia on käsitelty kirjanpidossa tuottoina sekä kuluina tuloslaskelmassa.²³⁵

EVL 15 §:ssä säädetään vastikkeetta saatujen omaisuuslajien vähennyskelpoisesta hankintamenosta. On huomattava se, että uutta muun omaisuuden omaisuuslajia ei ole otettu huomioon kyseisessä EVL 15 §:ssä. Kaikki muut omaisuuslajit on kuitenkin otettu huomioon kyseisessä lainkohdassa. EVL 15 §:n sääntelyä on käytännössä sovellettu kohdistuen yksittäisiin elinkeinonharjoittajiin ja niillä ei ole mahdollista olla EVL:n tarkoittamaa muuta omaisuutta²³⁶. Verohallinto on kuitenkin huomioinut lainsäädäntötilanteen kirjoitusmuodon syventävässä vero-ohjeessa, jonka mukaan EVL 15 §:n periaatteita sovelletaan muuhunkin omaisuuteen²³⁷. Hankintamenon

---

joilla voitaneen katsoa tarkoitettavan hankinnasta aiheutuneita menoja, voidaan vähentää vasta silloin, kun ne ovat lopullisia muun rahoitusomaisuuden osalta.

²³³ Myyntisaamisen arvonalentumisen ei tarvitse olla lopullinen. Kyseessä ei ole muu rahoitusomaisuus.

²³⁴ Nuotio, 2023, s. 277

²³⁵ HE 257/2018 vp, s. 7

²³⁶ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 159

²³⁷ Verohallinto, 2023d, kohta 2.3

vähennysoikeuden puuttuminen EVL:ssa vastikkeettomissa saannoissa johtaisi käytännössä tietyissä tilanteissa kaksinkertaiseen verotukseen²³⁸.

Vaihto-omaisuuden hankintameno jaksoamisesta on säännelty EVL 28 §:ssä. Sen mukaisesti hankintameno kohdistetaan kuluksi verovuodelle, jolloin kyseiseen omaisuuslajiin kuuluvat hyödykkeet tai tarveaineet joko on luovutettu eteenpäin, kulutettu tai ne on menetetty. Luovutus kohdistuu suoritemarkkinoille, jolloin yritys saa tuloa. Kulutusta voi olla esimerkiksi verovelvollisen vaihto-omaisuuteen kuuluvan hyödykkeen hyödyntäminen omassa elinkeinotoiminnassa. Menetys puolestaan tarkoittaa sitä, että vaihto-omaisuuteen kuuluvaan omaisuuteen ei kohdistu odotettavissa olevaa tuloa johtuen omaisuuden käyttöarvon pilaantumisesta tai omaisuuden käyttöarvon häviämisestä. EVL:ssa sekä kirjanpidossa vaihto-omaisuuteen sovelletaan hankintameno osalta periaatetta, joka on sidoksissa vaihto-omaisuuden alimpaan arvoon. Käytännössä vaihto-omaisuuden hankintameno on alin arvo joko hyödykkeen alkuperäisen hankintameno määrän mukaan tai tilinpäätöspäivän jälleenhankintameno mukaan tai tilinpäätöspäivän todennäköisenä pidetyn myyntihinnan mukaan. Alimman arvon soveltamisen vuoksi kaikki arvonalentumiset otetaan huomioon vaihto-omaisuudessa hyödykekohtaisesti sekä verovuosittain.²³⁹ Siten verovelvollisen varastossa olevien vaihto-omaisuuden arvonmuutokset huomioidaan verotuksessa. EVL 28 §:n 2 momentin mukaan pitkän valmistusajan suoritteiden kautta saatuun tietyn verovuoden tuottoon kohdistetaan vähennyksenä vastaava osa tietyn hyödykkeen hankintamenoista verovuoden kuluna. Siten tuotto ja kulu määräytyvät käytännössä verovuodelle valmiusasteen perusteella, mikäli kyseessä on EVL 19 §:n 2 momentin mukainen tulouttaminen. Osatuloutuksen mukaisessa jaksoamisessa kirjanpidollinen ratkaisu seuraa verotukseen²⁴⁰. Kirjanpitovelvollisen ei tarvitse noudattaa samanlaista tulouttamismenettelyä kaikille suoritteille, mikäli tälle on

---

²³⁸ Andersson & Penttilä, 2014, s. 396

²³⁹ Kukkonen & Walden, 2020, s. 168–169

²⁴⁰ Torkkel, 2011, s. 172–173

selkeät perustelut, mutta tietyille suoritteille valittua tulouttamismenettelyä tulee käyttää pitkäjänteisesti tilikausittain²⁴¹.

Vaihto-omaisuuden hankintameno määrä määritetään verovuoden päättymishetkellä EVL 14 §:n 2 momentin mukaisesti sen järjestyksen mukaan, kuin samanlaiset hyödykkeet käytännössä on hankittu, ellei verovelvollinen toisin näytä. Siten vaihto-omaisuuden varaston kierron lähtökohtana on käyttöjärjestys vanhimmasta uusimpaan. Yleisesti omaisuuslajeja koskien puolestaan arvo-osuuksien hankintameno osalta noudatetaan EVL 14 §:n 3 momentin mukaan vastaavaa määrittelyä vanhimmasta uusimpaan käyttöjärjestystä luovutusten osalta, ellei toisin näytetä.

Sijoitusomaisuuteen kuuluvan omaisuuden hankintameno jaksottamisesta säädetään EVL 29 §:ssä. Sen mukaisesti kyseisen omaisuuslajin hankintameno ja EVL:n 5 §:n 6 kohdan mukainen arvonorotus kuuluvat kuluksi kohdistuen siihen verovuoteen, jolloin sijoitusomaisuuteen kuuluva varallisuus luovutetaan eteenpäin tai menetetään. Verovuodelle kohdistetaan EVL 29 §:n mukaisesti kuluksi verovuoden päättymishetken tilanteen mukainen se osa hankintamenoista ja arvonorotuksesta, mikä ylittää vastaavanlaisen omaisuuslajiin kuuluvan todennäköisen hankintameno tai samaan ajankohtaan ajoittuvan todennäköisen sijoitusomaisuudesta saatavan luovutushinnan. Pääsääntöisesti verovuotena pidetään kalenterivuotta, mutta KPL:n mukainen tilikausi voi poiketa kalenterivuodesta eli kalenterivuoteen voi sisältyä useampi tilikausi. Kalenterivuonna päättyvät tilikaudet yhdessä muodostavat verovuoden.²⁴² EVL 29 §:n mukaisesti kuluksi saadaan kohdistaa realisoitumatonta kuluja, koska kulun ei tarvitse olla aiheutunut luovutuksen tai menettämisen kautta. Verovelvollisen sijoitusomaisuuteen kuuluva varallisuus verovuoden päättymishetkellä arvostetaan verovuoden päättymishetken käypään arvoon siten, että meno saadaan kohdistaa kuluksi, vaikka tosiasiallisesti vastaavaa kuluja ei ole luovutuksen sekä menetyksen kautta aiheutunut. EVL 29 §:n 2 momentin sääntely kuitenkin tekee poikkeuksen

---

²⁴¹ Torckel, 2023a, s. 156

²⁴² Engblom & muut, 2022, s. 909

sijoitusomaisuuden rakennuksen hankintamenoon sekä siihen kohdistuvaan arvonorotuksen osaan verotuksessa sijoitusomaisuuden kuluksi kirjaamisen osalta, koska sijoitusomaisuuden rakennukseen sovelletaan vastaavanlaista poistamista kuin käyttöomaisuuden rakennuksen hankintameno. Mikäli kiinteistö rakennukseen on puolestaan hankittu kokonaisuutena, niin hankintameno tulee jakaa rakennuksen sekä maapohjan kesken, koska sijoitusomaisuuden maapohjaan hankintamenoon sovelletaan EVL 29 §:n 1 momenttia²⁴³. Käyttöomaisuuden poistamisen osalta maapohjan arvo tulee erottaa hankintamenoa myös rakennuksista omaksi eräkseen, mutta siitä ei puolestaan voi tehdä ollenkaan poistoa.

Lainvoiman saaneessa ratkaisussa KVL 2005/37 kyseessä oli liikepankkia koskeneesta sijoitusomaisuuden verokohtelusta sekä liikepankin myöntämästä velkakirjaluotosta. Liikepankki sijoitti yrityksiin liikepankin tytäryhtiön hallinnoiman kommandiittiyhtiömuotoisen pääomasijoitusrahaston välityksellä. Liikepankin tällä tavalla tekemiä sijoituksia pidettiin sijoitusomaisuutena ja liikepankin vähennyskelpoisena menona pidettiin EVL 29 §:n mukaisesti hankintamenoa sitä osaa rahastoyhtiön osuudesta, joka ylitti verovuoden päättymishetken ajoittuvan käyvän arvon kommandiittiyhtiömuotoisen pääomasijoitusrahaston osuudesta. Lisäksi rahaston purkamisen seurauksena aiheutuvaa mahdollista tappiota pidettiin liikepankin verotuksessa vähennyskelpoisena. Velkakirjaluoton osalta kyseessä oli puolestaan se, että liikepankki oli myöntänyt yhdelle osakeyhtiölle velkakirjaluoton ja tästä osakeyhtiöstä puolestaan pääomasijoitusrahasto omisti yhteensä noin 2/5 osuuden. Velkakirjaluoton verokohtelun osalta ratkaisussa on todettu, että sitä ei pidetty EVL 16 §:n 7 kohdan mukaisena saamisena, jolloin kyseisen velkakirjaluoton lopullinen arvonaleneminen oli liikepankille verotuksessa vähennyskelpoinen.

Käyttöomaisuuden hankintamenoa säädetään EVL:n 3 luvussa. Käyttöomaisuus voi olla kulumaa tai kulumatonta, mutta vain kuluvaan osaan voidaan kohdistaa säännöllisiä vuosittain tehtäviä poistoja. Kulumattomaan käyttöomaisuuteen kohdistuva hankintameno voidaan vähentää vain edellytyksien täytyessä.²⁴⁴ Käyttöomaisuuteen liittyvistä arvonalentumisten vähentämisestä on säännelty kolmessa eri EVL:n kohdassa, joita ovat EVL 32 §, EVL 40 § ja EVL 42 §²⁴⁵. Kulumattoman käyttöomaisuuden osalta keskeinen sääntely hankintamenoa arvostamisessa käypään arvoon on EVL 42 §.

---

²⁴³ Andersson & Penttilä, 2014, s. 555

²⁴⁴ Tomperi, 2022a, s. 106

²⁴⁵ Kukkonen & Walden, 2020, s. 165

Huomattava on se, että EVL 42 § ei sovellu muuhun omaisuuteen EVL 42 a §:n perusteella. Poistojen osalta erittäin keskeinen on EVL 54 §:n 2 momentti, jonka mukaan poistot saavat olla verovelvollisella sen määräiset, mitä verovuonna sekä aiemmin on kirjanpidossa vähennetty. Verotuksessa poistot eivät siten voi olla suurempia kuin kirjanpidossa. Oikeuskäytäntö on osoittanut sen, että poistojen kirjanpitosidonnaisuudesta huolimatta joissain tilanteissa voi olla mahdollista vähentää verotuksessa kirjanpidossa vähentämättömiä poistoja. Ratkaisussa KHO 2015:43 on todettu, että EVL 54 §:n 2 momentin sääntely ei estä menon²⁴⁶ vähentämistä, mikäli meno on vähennyskelpoinen EVL:n ja tarkemmin sen yleisten säännösten nojalla.²⁴⁷ Erityisen tärkeää on ottaa huomioon se, että kyseisessä ratkaisussa on kuitenkin kysymys selvästä poistoihin liittyvästä erityistilanteesta. Pääsääntöisesti poistot ovat kirjanpitosidonnaisia EVL 54 §:n sääntelyn nojalla.

EVL 42 a §:n 1 momentin mukaan muuhun omaisuuteen kohdistuva hankintameno käytännössä jaksotetaan pääosin vastaavasti kuin käyttöomaisuuden hankintameno. EVL 42 a §:n mukaan kulumattoman omaisuuden²⁴⁸ hankintameno tai hankintamenoon kohdistuva vähennyskelpoinen määrä tulee poistaa, EVL 8 a §:n poikkeukset ottaen huomioon, sinä verovuonna, kun omaisuus luovutetaan, se tuhoutuu, vahingoittuu tai menetetään kokonaan lopullisesti. Vastaavasti EVL 42 a §:n 1 momentin mukaan kulumattoman omaisuuden verotuksessa veronalaisena pidettävät luovutushinnat sekä muut vastikkeet tulee tulouttaa luovutushetkeen, tuhoutumiseen tai vahingoittumiseen taikka menetyajankohtaan kohdistuen EVL 8 a §:n sääntely ottaen huomioon. Puolestaan EVL 42 a §:n 2 momentin mukaan ei-tulonhankkimistarkoituksessa olevan muuhun omaisuuslajiin kuuluvan hyödykkeen hankintameno saadaan vähentää vasta sinä verovuonna, kun omaisuus luovutetaan tai kun omaisuus menetetään. Lisäksi ei-tulonhankkimistarkoituksessa olevan muun omaisuuslajin hyödykkeen hankintamenosta vähennyskelpoista on korkeintaan veronalainen luovutushinta sekä muun mahdollisen

---

²⁴⁶ Ratkaisussa kyseessä on ollut liikearvon vähentämisestä verotuksessa vuotuisina poistoina.

²⁴⁷ Verohallinto, 2023d, kohta 7.4

²⁴⁸ Maa-alueet ja arvopaperit ovat erikseen mainittuina kulumattomaksi omaisuudeksi luettaviksi. Muukin omaisuus voi olla kulumatonta omaisuutta.

vastikkeen määrä. Siten ei-tulonhankkimistarkoituksessa olevan hyödykkeen luovutuksen tai menetyksen kautta ei voi syntyä luovutustappiota vähennettäväksi verotuksessa, jos luovutushinta tai vastike on alempi kuin hankintameno.

6.4 Käyttöomaisuuden ja muun omaisuuden poistot verotuksessa

Poistoilla jaetaan hyödykkeiden hankintamenot niiden taloudelliselle käyttöajalle²⁴⁹. Kaikille käyttöomaisuudelle tehtäville poistoille on olemassa yhteisiä piirteitä. Poistojen tekeminen voidaan aloittaa sinä verovuonna, kun hyödyke tulee otetuksi käyttöön. Lisäksi poistoja ei hyväksytä määrältään verotuksessa suurempina, mitä kirjanpidossa on käsitelty. Mikäli jonain vuonna poistoja tehdään enimmäispoistoja pienempinä verotuksessa tai poistoja ei tehdä verotuksessa ollenkaan, niin verotuksessa tekemätön poisto käytännössä siirtää poistopohjaa aina vuodella myöhemmäksi. Kaiken lisäksi menojäännöspoisto on mahdollista tehdä ainoastaan yhden kerran verovuonna. Jos verovuoteen siis sisältyy useampi tilikausi, niin menojäännöspoiston voi tehdä vain yhdesti. Tasapoistot puolestaan ovat vuosikohtaisia ja ne voidaan tehdä korotettuina, mikäli verovuosi poikkeaa pituudeltaan yli kahdentoista kuukauden.²⁵⁰ EVL 42 a §:n mukaan muun omaisuuden tulonhankkimistarkoituksessa olevasta omaisuudesta on mahdollista tehdä poistoja. Muusta omaisuudesta varsinaisia poistoja ei kuitenkaan voi tehdä kulumattomasta omaisuudesta, kuten maa-alueista ja arvopapereista. Lisäksi poistoja ei voi tehdä ei-tulonhankkimistarkoituksessa olevasta muusta omaisuudesta. Hyvä on ottaa huomioon myös se, että ratkaisun KHO 1984 B 556 mukaan verotuksessa ei voi tehdä poistoja omaisuudesta sen luovutusvuonna, vaikka kirjanpidossa poiston tekeminen vielä luovutusvuonna on mahdollista²⁵¹. Huomattava keskeinen asia on myös se, että verotuksessa menojäännöspoistot voi tehdä verovuositain EVL:n sallimissa rajoissa täysimääräisesti riippumatta verovuoden pituudesta²⁵².

---

²⁴⁹ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 293

²⁵⁰ Tomperi, 2022a, s. 108

²⁵¹ Verohallinto, 2023d, kohta 5.1

²⁵² Verohallinto, 2023d, kohta 4.5

EVL:n tunnistamat poistomenetelmät ovat tasapoisto, menojäännöspoisto sekä substanssipoisto. Irtaimen käyttöomaisuuteen ja rakennuksiin sekä rakennelmiin sovelletaan menojäännöspoistoa. Aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan tasapoistoa. Substanssihyödykkeisiin puolestaan sovelletaan substanssipoistoa, jolla tarkoitetaan menon kuluksi kirjaamista toteutuneen hyödykkeen käytön perusteella. Ainoastaan irtaimella käyttöomaisuudella on EVL:ssa yhteinen menojäännös.²⁵³ Siten muiden hyödykkeiden, kuin irtaimen käyttöomaisuuden poistot, selvitetään hyödykekohtaisesti. Muuhun omaisuuteen kuitenkin sovelletaan EVL 42 a §:n mukaisesti lähes kaikkia käyttöomaisuuteen liittyviä säännöksiä. Syytä on ottaa huomioon se, että muun omaisuuden irtaimesta omaisuudesta, kuten koneista sekä kalustosta, poistot tehdään menojäännöksestä yhtenä eränä. Koska muu omaisuus eroaa käyttöomaisuudesta, niin niiden menojäännöksiä täytyy seurata erillisinä²⁵⁴. Muun omaisuuden ja käyttöomaisuuden osalta ei kuitenkaan ole hallituksen esityksen tasolla mainittu menojäännöksen yhdistämisestä.²⁵⁵ Toisaalta Verohallinnon antamassa syventävässä vero-ohjeessa on todettu, että ”kaiken irtaimen omaisuuden hankintamenoja käsitellään menojäännösjärjestelmän mukaisesti yhtenä kokonaisuutena”²⁵⁶. Ohjeesta voi ymmärtää, että käyttöomaisuutta ja muuta omaisuutta käsitellään yhtenä menojäännöksenä, vaikkakin olisi johdonmukaista, että niiden ollessa erillisiä omaisuuslajeja, irtaimen omaisuuden osalta poistot tehtäisiin verotuksessa omaisuuslajin sisäisestä menojäännöksestä yhtenä eränä.

Poistot tarkoittavat hankintamenon jaksottamista menojen osalta kuluiksi tietyille eri vuosille. Poistot kohdistuvat kuluvaan käyttöomaisuuteen, tulonhankkimiskäytön kohteena olevaan uuteen omaisuuslajiin, muuhun omaisuuteen ja lisäksi pitkävaikutteisiin menoihin.²⁵⁷ Poistojen tekemiselle vaatimuksena on se, että verovelvollinen omistaa hyödykkeen. Omistus hyödykkeen osalta tarkastellaan

---

²⁵³ Kukkonen & Walden, 2020, s. 143–144

²⁵⁴ Huomattava on se, että lähdeartikkeli on kirjoitettu ennen verovuoden 2020 tulolähdejako uudistusta.

²⁵⁵ Penttilä, 2019, s. 139

²⁵⁶ Verohallinto, 2023d, kohta 4.1

²⁵⁷ Verohallinto, 2023d, kohta 1

lähtökohtaisesti verovuoden lopun tilanteen mukaan. Lähtökohtaisesti omistusoikeus siirtyy kauppakirjan allekirjoituksella. Osamaksulla tehdyllä hyödykekaupalla ei ole vaikutusta poistoihin, ja leasing-tilanteissa ratkaisevaa poisto-oikeuden osalta on se, että onko kyseessä vuokranluonteinen sopimus vai kaupanluonteinen sopimus. Kaupanluonteisessa leasingissa leasingilleottajan on mahdollista tehdä poistot, kun taas vuokranluonteisessa leasingissa poisto-oikeus kuuluu leasingilleantajalle.²⁵⁸ Verovelvollisen tekemät poistot verotuksessa pienentävät verotettavaa tuloa tehtyjen poistojen määrällä. Poistot tulee kuitenkin olla tehty myös kirjanpidossa EVL 54 §:n mukaisesti. Poiston voi tehdä korotettuna²⁵⁹ EVL 30 §:n mukaisesta irtaimesta käyttöomaisuudesta kohdistuen verovuosiin, jotka sijoittuvat aikavälille 2020–2025 ja niihin toimitettaviin verotuksiin. Korotettu poisto on mahdollista tehdä EVL:n soveltamisalassa niillä toimijoilla, jotka täyttävät elinkeinotoiminnan harjoittamisen tunnusmerkit. Korotettu poisto voidaan tehdä vain koneista sekä laitteista.²⁶⁰ Lisäksi korotetun poiston voi tehdä ainoastaan uutena hankitusta koneesta sekä laitteesta ja kone sekä laite tulee ottaa käyttöön lain voimassaoloaikana²⁶¹. Irtaimen käyttöomaisuuden käyttöönoton ajankohdan määrittelyyn voi liittyä tulkintaongelmia, mutta lähtökohtaisesti tosiasiallinen käyttöönoton ajankohta on ratkaiseva²⁶².

Mikäli koneet sekä laitteet ovat muussa käytössä kuin elinkeinotoiminnan käytössä, ne eivät kuulu EVL-tulolähteessä korotettujen poistojen piiriin²⁶³. EVL 30 §:n 3 momentin mukaan koneiden, kaluston sekä niihin verrattavissa olevan irtaimen käyttöomaisuuden menojäännöspoisto voi olla verovuonna korkeintaan 25 %:n suuruinen menojäännöksestä. Nykyisellä hetkellä voimassa olevin poikkeuksin, korotettu poisto voi olla siten 50 % menojäännöksestä, koska 25 %:n enimmäismäärä koskee normaalitilannetta ilman korotuksia. EVL 30 §:n 5 momentin mukaan korkeintaan 1200 euron määräinen menojäännös on mahdollista poistaa kerralla. Syytä on kuitenkin ottaa

---

²⁵⁸ Verohallinto, 2023d, kohta 2.2

²⁵⁹ Korotus on tässä yhteydessä korkeintaan kaksinkertainen poisto EVL:n 30 §:n mukaiseen poistoon.

²⁶⁰ Verohallinto, 2023e, kohta 1

²⁶¹ Verohallinto, 2023e, kohta 2

²⁶² Määttä, 2017, s. 349

²⁶³ Verohallinto, 2023e, kohta 2.1

huomioon EVL 33 §:n poikkeava sääntely, jolla viitataan EVL 30 §:n sisältöön. Pienhankintoja on mahdollista vähentää verovuonna kerralla korkeintaan 3600 euron edestä²⁶⁴. Toisaalta EVL 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan hankintameno on myös mahdollista vähentää irtaimen käytössä kuluvan käyttöomaisuuden osalta kerralla käyttöönottovuonna, mikäli todennäköisenä pidetyn taloudellisen käyttöajan katsotaan olevan korkeintaan 3 vuotta. Lyhytikäisenä irtaimistona tehtävän vuosikulupoiston piirissä ovat tavallisesti esimerkiksi matkapuhelimet ja tietokoneet sekä työvaatteet, kirjallisuus, työkalut ja lisäksi myös käytetty lyhytikäinen irtain omaisuus²⁶⁵.

Poistot tehdään EVL 30 §:n 1 momentin mukaisesti koneista, kalustosta sekä muusta irtaimesta käyttöomaisuudesta yhtenä eränä jäljellä olevasta menojäännöksestä. EVL 30 §:n 2 momentin mukaan menojäännös tarkoittaa verovuonna käyttöönotetusta, tarkemmin irtaimesta käyttöomaisuudesta, syntynyttä hankintamenojen ja tätä aiemmin käyttöönotetun vastaavan käyttöomaisuuden poistamatta olevien hankintamenojen summaa kuitenkin niin, että summasta vähennetään vastaavasta irtaimesta käyttöomaisuudesta kuluneen verovuoden aikana kertyneet luovutushinnat sekä muut vastikkeet. Irtaimen käyttöomaisuuden osalta EVL 30 §:n 2 momentin mukaan hankintamenoon sisällytetään perusparannusmenoja ja lisäksi verovelvollisen vaatimuksesta myös suurehkoja korjausmenot. EVL 30 §:n 4 momentin mukaan on otettava kuitenkin huomioon se, että mikäli irtaimen käyttöomaisuuden menojäännöksestä jää vähentämättä verovuoden aikana kertyneitä luovutushintoja tai vastikkeita, niin nämä luovutushinnat ovat veronalaista tuottoa.

EVL 31 §:n tietyt rakennuksen aineosina käytetyt hyödykkeet poistetaan ja tuloutetaan EVL 30 §:n mukaisesti. Sama EVL 30 §:n mukainen poistaminen ja tulouttaminen koskee myös voimansiirtojohtoja, jotka kuuluvat valtakunnalliseen sekä paikalliseen voimajohtoverkkoon. EVL 32 § puolestaan mahdollistaa lisäpoiston tekemisen EVL 30 §:n ja 31 §:n mukaisien hyödykkeiden menojäännökseen, jos menojäännös ei vastaa

---

²⁶⁴ Tämä euromääräinen rajoitus ei koske korkeintaan 3 vuoden käyttöiän omaavia hyödykkeitä.

²⁶⁵ Kukkonen & Walden, 2020, s. 157

poistojen jälkeenkään käypää arvoa. Puolestaan EVL 40 § ja EVL 42 § mahdollistavat myös säännöksien osoittamalla tavalla hankintamenon alentamisen käypään arvoon. EVL 40 § käytännössä laajentaa lisäpoistojen tekemisen mahdollisuuden myös EVL 32 §:n tarkoittaman käyttöomaisuuden ulkopuolelle myös muuhun kuluvaan käyttöomaisuuteen. Lisäpoiston tehdäkseen verovelvollisen täytyy osoittaa se, että irtaimeen käyttöomaisuuteen kohdistuva koko menojäännös tai kuluvaan käyttöomaisuuteen luettavan hyödykkeen jäljellä oleva poistamaton hankintameno on suurempi kuin käypä arvo. Lisäksi lisäpoiston tekemisen arvioinnissa tulee ottaa huomioon omaisuuden käyttöarvo yritykselle. Myös muusta omaisuudesta on mahdollista tehdä lisäpoisto edellytyksien täytyessä.²⁶⁶ Lisäpoiston tekeminen voi vaatia siten varsin tilannekohtaista arviointia ja yksityiskohtaisia selvityksiä.

Ratkaisussa KHO 2004 T 2887 kyseessä on ollut käyttöomaisuudeksi kuuluvan tuulivoimalan hankintamenon poistamisesta. Tuulivoimala rakentui siten, että torni oli runko ja rungon yläpäässä puolestaan oli konehuone sekä roottori lapoineen. Ratkaisun mukaan tuulivoimalan tornin hankintamenon poistaminen tapahtuu siten, kuin EVL 34 §:n mukaisen rakennelman poisto. Ratkaisun mukaan torni koostuu rungosta konehuoneineen. Roottorin, lapojen sekä vaihdelaatikon että generaattorin hankintamenon poistaminen tapahtuu ratkaisun mukaan puolestaan EVL 30 §:n sääntelyn mukaan, kuten koneilla ja kalustolla. Ratkaisussa keskeistä on huomata, että kyseessä on käyttöomaisuuden hankintamenon poistaminen. Mikäli esimerkiksi hankekehityksen kautta rakennettava tuulivoimala tai tuulivoimalakokonaisuus on tarkoitus myydä eteenpäin (kyseessä lähtökohtaisesti vaihto-omaisuus), hankintamenon vähentäminen ei määräydy käyttöomaisuuden hankintamenon jaksottamiseen liittyvän sääntelyn mukaisesti. Ratkaisusta on kuitenkin nähtävissä, että käyttöomaisuuden hankintamenon poistaminen eri osien välillä ei ole aina välttämättä täysin selvää, koska lainsäädäntö ei välttämättä tyhjentävästi määrittele osien kuulumista tietyn sääntelykohdan piiriin kuuluviksi.

EVL 42 §:n 1 momentin mukaan kulumattoman käyttöomaisuuden osalta, kohdistuen verovuoden päättymishetken ajalliseen tilanteeseen, jäljellä olevasta hankintamenosta on mahdollista tehdä poisto, jonka seurauksena jäljellä oleva hankintameno tulee arvostetuksi alennettuun todelliseen käypään arvoon²⁶⁷. Lisäksi on huomattava se, että kyseisissä tapauksissa jäljellä olevan hankintamenon arvonalentumisen täytyy olla

---

²⁶⁶ Verohallinto, 2023d, kohta 6.1

²⁶⁷ Osakkeista ja maa-alueista ei voi tehdä arvonalentumispoistoa.

olennainen, jotta kyseinen arvonalentumispoisto on mahdollista tehdä. Tarkkaa määrää olennaisuudelle ei ole määritelty. EVL 42 §:n 2 momentin mukaisesti maa-alueen sekä arvopaperin ja lisäksi muun kulumattomana pidettävän käyttöomaisuuden osalta jäljellä oleva vähennyskelpoinen hankintameno poistetaan, käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteet sekä jälleenhankintavaraustilanteet huomioon ottaen, sinä verovuonna, kun käyttöomaisuuteen kohdistuu luovutustapahtuma, jonkunlainen tuhoutuminen tai puolestaan vahingoittuminen. Myös veronalaiset luovutushinnat sekä vastikkeet tuloutetaan kyseisiin tapahtumiin kohdistuen, kuitenkin EVL 6 b §:n sekä EVL 43 §:n sääntely ottaen huomioon. Lisäksi EVL 42 §:n 2 momentin mukaan ei-verovapaisiin käyttöomaisuusosakkeisiin liittyvä hankintameno ja luovutustilanteiden kautta syntyvä luovutustappio, kuitenkin EVL 6 b §:n tappioon liittyvä sääntely huomioiden, on vähennyskelpoinen luovutusajankohtaan tai lopulliseen menetysajankohtaan kohdistuen.

Toisaalta ennen kuin arvonalentumispoistoja voidaan tehdä, lähtökohtana on se, että ensin tehdään muut mahdolliset tehtävissä olevat poistot. Irtaimen käyttöomaisuuden lisäksi erityisesti rakennuksiin sekä rakennelmiin liittyvät poistot ovat keskeisiä. EVL 34 §:n mukaan rakennuksien sekä rakennelmien verovuoden enimmäispoistoprosentit hankintameno osalta vaihtelevat 4–20 prosentin välillä riippuen tilanteesta. EVL 35 §:n sääntely määrittää vastaavasti kuin EVL 30 §:n sääntely, mitä menoeriä käyttöomaisuuden hankintameno luetaan mukaan otettaviksi. Syytä on ottaa huomioon se, että EVL:n poistosäännökset eivät velvoita poistoihin eli poistojen määrää on mahdollista vaihtaa enimmäisrajojen puitteissa joka vuosi²⁶⁸. Säännönmukaisen poiston tekeminen verotuksessa ei ole pakollista, eli kyseeseen tulee tahdonvaltainen vaatimus. Poistoja on mahdollista muuttaa ennen kuin verotus päättyy, mutta rajatummin verotuksen päättymistä seuraavana aikana.²⁶⁹ Hyödykkeen lajin mukaan määräytyy verotuksessa sovellettava poistomenetelmä²⁷⁰. Koneet ja kalusto sekä

---

²⁶⁸ Kukkonen & Walden, 2020, s. 142

²⁶⁹ Verohallinto, 2023d, kohta 7.1

²⁷⁰ Verohallinto, 2023d, kohta 4.1

rakennukset ja rakennelmat lienevät tyypillisimmät poistojen kohteet, mutta verovelvollisen on syytä tiedostaa lisäksi se, että tiettyihin autoihin (EVL 33 §:n 3 momentti), vesialuksiin (EVL 33 a §), väestönsuojiiin, maakaasuputkistoihin sekä rakennelmiin, koneisiin ja laitteisiin ja muihin hyödykkeisiin (EVL 36 §), aineettomiin oikeuksiin (EVL 37 §), substanssipoistohyödykkeisiin (EVL 38 §) ja muuhun käyttöomaisuuteen (EVL 39 §) liittyy oma sääntelynsä.

6.5 Omaisuuslajeihin liittyvät varaukset verotuksessa

Verotuksessa sallitun varauksen tekeminen alentaa verotettavaa tuloa, kun taas varauksen purkaminen nostaa verotettavaa tuloa²⁷¹. Tutkielman tarkastelun kohteena oleville yhteisöille EVL:n sallimia omaisuuslajeihin tai toimialaan liittyviä keskeisiä varauksia ovat jälleenhankintavaraus, luottotappiovaraus, takuuvaraus ja hinnanlaskuvaraus. Kyseisiä varauksia ei ole pakollista tehdä verotuksessa. Siten verovelvollinen voi itse päättää tehdäänkö verotuksessa mainittuja varauksia, joilla voidaan tietyin keinoin säädellä tuloksenmuodostumista.

EVL 54 §:n mukaan varaus on verotuksessa vähennyskelpoinen vain silloin, kun varaus on käsitelty myös vähennyksenä kirjanpidossa. Verotuksessa vähennyskelpoisina varauksina hyväksytään ainoastaan sellaiset varaukset, jotka EVL määrittää vähennyskelpoisiksi. Siten kirjanpidossa tehtävät pakolliset varaukset voivat olla EVL:n soveltamisalassa vähennyskelvottomia.²⁷²

Varaussäännökset antavat mahdollisuuden tehdä tulosvaikutteisia kirjauksia siten, että poiketaan EVL:n jaksottamisen pääsäännöstä. Varauksella tarkoitetaan vähennystä, joka kirjataan käytännössä kuluksi ennen menon suorittamisvelvollisuuden syntymistä. Varaus eroaa kuitenkin kuluista siinä, että varaukseen liittyvää menoa tai varaukseen

---

²⁷¹ Salin, 2022, s. 89

²⁷² Engblom & muut, 2022, s. 79

liittyvää menetystä ei ole varsinaisesti syntynyt. Varaukset ovat siis etukäteen kirjattuja menoeriä, joilla on vaikutusta tulokseen.²⁷³

Jälleenhankintavarauksesta on säädetty EVL 43 §:ssä ja se kohdistuu kuluvaan käyttöomaisuuteen tai toimitilaan. Muusta omaisuudesta ei voi tehdä jälleenhankintavarausta²⁷⁴. Jälleenhankintavarauksen oikeuspoliittisena perusteena pidetään sitä, että yritystoiminnan jatkamisesta ei saisi aiheutua käyttöomaisuushyödykkeen luovutuksen seurauksena huomattavaa verokohtelua, sillä käyttöomaisuudesta saatua luovutushintaa, vakuutuskorvausta tai jotain muuta korvausta on yleensä käytettävä tulevien liiketoiminnassa käytettävien uusien hyödykkeiden rahoittamisessa²⁷⁵. Jälleenhankintavaraus mahdollistaa EVL 43 §:ssä säädettyjen luovutusvoittojen ja vahinkotapahtumien, kuten tulipalosta saatujen korvausten epäsuoran tulouttamisen niin, että myyntivoitto tai korvaus vähennetään myöhemmin toiminnassa hankittavan hyödykkeen hankintamenosta. EVL 43 §:ssä on erotettu toisistaan kuluvan käyttöomaisuuden jälleenhankintavaraus sekä toimitilan jälleenhankintavaraus. Maa-alueiden luovutuksia jälleenhankintavaraus ei koske. Kuluvan käyttöomaisuuden osalta jälleenhankintavaraus on käytännössä saadun vahingonkorvauksen ja verotuksessa poistamattoman hankintamenon välinen erotus²⁷⁶. Verovelvollisen tulee toteuttaa uuden käyttöomaisuuden hankinta sekä käyttöönotto jälleenhankintavaraustilanteissa verovuonna tai sitä seuraavan kahden tulevan vuoden aikana.²⁷⁷ Toisaalta EVL 43 §:n 5 momentin perusteella verovelvollinen voi hakea lisää aikaa jälleenhankintavaraustilanteisiin liittyen. Toimitilan jälleenhankintavarauksessa

---

²⁷³ Ossa, 2020, s. 172

²⁷⁴ Verohallinto, 2022a, kohta 3.4

²⁷⁵ Andersson & Penttilä, 2014, s. 621

²⁷⁶ EVL 43 §:n 2 momentin mukaan toimitilan jälleenhankintavarauksessa saadusta luovutushinnasta vähennetään verotuksessa poistamattoman hankintamenon osa. Kuluvan käyttöomaisuuden jälleenhankintavaraus ja toimitilan jälleenhankintavaraus pohjautuvat siten samoihin periaatteisiin epäsuoran tulouttamisen osalta. Poistamattoman hankintamenon määrän ylittävältä osalta saadusta voitosta tai korvauksesta voidaan tehdä jälleenhankintavaraus. Jälleenhankintavarauksella on mahdollista välttää verotettavan tulon realisoituminen jälleenhankintavaraushetken kohdistuen.

²⁷⁷ Ossa, 2020, s. 176–177

on erityisesti syytä ottaa huomioon se, että toimitilan pääasiallinen käyttö²⁷⁸ on ratkaisevassa asemassa sen osalta, voiko siitä tehdä jälleenhankintavarauksen²⁷⁹.

Luottotappiovaraus koskee talletuspankkeja ja luottolaitoksia. Osakeyhtiö ja osuuskunta voivat olla talletuspankkeja ja luottolaitoksia. EVL 46 §:n mukaan talletuspankki ja luottolaitos voivat vähentää luottotappiovarauksen, joka on kuitenkin määrältään korkeimmillaan 0,6 prosenttia verovuoden päättymishetken mukaisesta saamisten yhteismäärästä. Verovuonna sekä aiemmin tehtyjen, mutta purkamattomien luottotappiovarausten yhteissumma ei voi mennä 5 prosentin rajan yli verovuoden päättymishetkeen ajoittuvien saamisten yhteissummasta. Saamisilla tarkoitetaan kaikkia liiketoimintaan liittyviä sekä siihen sidoksissa olevia saamisia. Verovelvollisen on mahdollista tehdä luottotappiovaraus tietyinä halumanaan verovuotena, mutta tuloksensaamistarkoituksessa sen voi jättää jonakin toisena vuotena puolestaan lisäämättä.²⁸⁰ Luottotappiovaraus toimii siten verotettavan tulon tuloksensuunnitteluvälineenä. Omaisuuslajeihin liittyvien saamisten yhteismäärällä on olennainen merkitys varauksen tekemisessä. Varauksessa otetaan siis huomioon kaikki liiketoimintaan liittyvät saamiset.

Takuuvarauksesta on säädetty EVL 47 §:ssä. EVL 47 §:n mukaan verovelvollisia, jotka ovat oikeutettuja tekemään takuuvarauksen, ovat rakennusliikkeen tai laivanrakennusliikkeen ja näiden lisäksi myös metalliteollisuusliikkeen harjoittaja. Takuuvaraus pohjautuu yrityksen toiminnassaan suoriteperusteisesti luovuttamiin suoriteisiin. Tulo on siis jo syntynyt, mutta kertyneeseen tuloon liittyy todennäköisenä pidetty takuuvastuu.²⁸¹ Ammatinharjoittaja ei voi tehdä takuuvarausta. Takuuvarauksen enimmäismääränä pidetään sitä määrää, joka tuleviin takuunpiiriin kuuluviin korjauksiin todennäköisesti menee. Mikäli takuukorjauksista aiheutuu enemmän menoja, mitä takuuvarauksessa on

---

²⁷⁸ Tässä yhteydessä yli puolet rakennuksesta tai puolestaan huoneistosta tulee olla verovelvollisen elinkeinotoiminnan suorassa käytössä.

²⁷⁹ Verohallinto, 2023d, kohta 5.3

²⁸⁰ Andersson & Penttilä, 2014, s. 646–647

²⁸¹ Kukkonen & Walden, 2020, s. 221

otettu verotuksessa huomioon, niin takuuvarauksen ylittävältä osalta menot vähennetään suoriteperusteiden mukaisesti. Toisaalta, mikäli verotuksessa vähennettyä takuuvarausta on jäänyt käyttämättä²⁸², niin käyttämättä jäänyt osa verotuksessa jo aiemmin vähennetystä takuuvarauksesta tuloutetaan takuuajan päättymiseen ajoittuvana verovuotena.²⁸³ Takuukorjauksista aiheutuneet menot katetaan jo tehdystä takuuvarauksesta eli menoja ei voi vähentää siltä osin, kuin ne on otettu jo varauksessa huomioon²⁸⁴. Lähtökohtana on, että takuuvaraus tehdään vaihto-omaisuudesta, koska takuuvaraus liittyy yrityksen toiminnassaan eteenpäin luovuttamiin suoritteisiin.

EVL 49 §:n mukainen hinnanlaskuvaraus koskee verovelvollisen tilaamaa, vielä verovelvolliselle toimittamatonta vaihto-omaisuutta. Yleisesti jo tilattua, mutta vielä toimittamatonta tavaraa käytännössä ei lueta tilaajan eli tässä yhteydessä ostajan vaihto-omaisuuteen. Mikäli toimittamattomien tavaroiden hinta laskee kirjallisiin sopimuksiin sidottuihin kiinteään hintaan ainakin 10 prosenttia, voidaan tilinpäätöspäivään ajallisesti kohdistuen vähentää tilaushinnan alenemisen osuus verovuoden kuluna. Käytännön tasolla hinnanlaskuvarauksen merkitys on vähäinen, koska hankintasopimuksia tehdään harvoin kiinteähintaisina pitkän toimitusajan tavaroille.²⁸⁵ Mikäli hinnanlaskuvaraus kuitenkin tehdään, niin varaus puretaan tuotteiden tultua vastaanotetuiksi²⁸⁶. Toisaalta, kun tavara tulee vastaanotetuksi verovelvollisen vaihto-omaisuuteen, siihen voi mahdollisesti kohdistua EVL 28 §:n tarkoittama epäkuranttiusvähennys. Epäkuranttiusvähennyksen laskemisessa hankintamenona on sopimushinnan alkuperäinen hankintameno. Tavarankäytännön alkuperäisestä sopimushinnasta vähennetty hinnanlaskuvaraus täytyy tulouttaa verotuksessa siltä osin, mikäli hinnanlaskuvarausta ei voi muuttaa epäkuranttiusvähennykseksi. Käytännössä kyseeseen tulee EVL 5 a §:n²⁸⁷ soveltaminen.²⁸⁸ Toisin sanoen tehtyä

---

²⁸² Toisin sanoen menoja on ollut vähemmän, kuin takuuvarauksessa on otettu huomioon.

²⁸³ Salin, 2022, s. 95

²⁸⁴ Verotieto Oy, 2022, s. 29

²⁸⁵ Ossa, 2020, s. 176

²⁸⁶ Salin, 2022, s. 94

²⁸⁷ EVL 5 a §:ssä säädetään veronalaisista oikaisueristä.

²⁸⁸ Andersson & Penttilä, 2014, s. 666

hinnanlaskuvarausta tulee tulouttaa, jos EVL 28 §:n mukainen mahdollinen epäkuranttiusvähennys alkuperäisestä sopimushinnasta on pienempi määrältään, kuin EVL 49 §:n mukaan tehty hinnanalaskuvaraus. Lisäksi tulee ottaa huomioon, se että EVL 5 a §:n 3 kohdan mukainen veronalainen oikaisuera ajoittuu verovuoden päättymishetkeen.

6.6 Omaisuuslajisiirrot

Hyödykkeen siirtämisestä EVL:n omaisuuslajista toiseen EVL:n omaisuuslajiin on säännelty EVL 51 §:ssä. Käytännössä omaisuuslajisiirrossa tulolähde säilyy samana, mutta hyödykkeen käyttötarkoitus muuttuu ja täytyy tietää, miten omaisuuslajisiirtoa verotetaan hyödykkeen käyttötarkoituksen muuttumistilanteissa²⁸⁹. EVL 51 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rahoitusomaisuuden sekä vaihto-omaisuuden osalta hyödykkeen siirtäminen tapahtuu alkuperäisen hankintamenon mukaan tai hankintamenoa alemman todennäköisenä pidetyn luovutushinnan mukaan.

EVL 11 §:n tarkoittama sijoitusomaisuus, jota voi olla vain raha- eläke- ja vakuutuslaitoksilla, siirretään sijoitusomaisuudesta toiseen omaisuuslajiin EVL 51 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan alkuperäisen hankintamenon sekä EVL 5 §:n 6 kohdan mukaisen arvonorotuksen yhteismääränä tai näiden yhteismäärää alemman todennäköisenä pidetyn luovutushinnan määräisenä. Lisäksi EVL 51 §:n 1 momentin 2 kohdassa on rajattu sijoitusomaisuuteen kuuluvien rakennuksien omaisuuslajisiirron osalta ehdoksi se, että ne siirretään hankintamenon sekä EVL 5 §:n 6 kohdan mukaisen arvonorotuksen määrästä, joka on verotuksessa poistamatta. Siten sijoitusomaisuuteen kuuluviin rakennuksiin ei sovelleta hankintamenon ja arvonorotuksen yhteismäärän mahdollista alempaa todennäköisenä pidettyä luovutushinnan määrää määrittäessä arvoa omaisuuslajisiirrossa.

---

²⁸⁹ Andersson & Penttilä, 2014, s. 670–671

Omaisuuslajisiirto tapahtuu verovelvollisen elinkeinotulolähteen sisällä eli transaktioon ei kuulu muita osapuolia kuin verovelvollinen itse. Esimerkiksi autoalan liike voi siirtää vaihto-omaisuudesta myynnin kohteena olevan auton käyttöomaisuuteen.²⁹⁰ Käyttöomaisuus ja muu omaisuus siirretään EVL:ssa toiseen omaisuuslajiin EVL:n 51 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan hankintamenon siitä määrästä, jota ei ole verotuksessa poistettu. Lisäksi muuta omaisuutta koskee kyseisen EVL 51 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan se ehto, että mikäli kyseisen omaisuuslajin hyödyke ei käyttötarkoitukseltaan ole ollut tulonhankkimistarkoituksikäytössä, sen siirtäminen tapahtuu alkuperäisen hankintamenon mukaan tai käyvästä arvosta, joka on alempi kuin alkuperäinen hankintameno.

Ratkaisussa KHO 2012:74 kyseessä oli osakeyhtiö A:n myymät C Oy:n osakkeet. Osakkeiden myyntimäärä oli 12,6 prosenttia koko C Oy:sta. Myynti tapahtui vuonna 2007. A Oy oli verovuonna 2006 siirtänyt kyseiset osakkeet ennen myyntiä vaihto-omaisuudesta käyttöomaisuuteen ja tähän ei ollut verotuksen osalta silloin puututtu. KHO:n ratkaisun perusteluissa on todettu se, että vaikka omaisuuslajisiirto ei vaikuttaisi sen tekemisen vuonna verotukseen, niin se on silti verotuksellisesti olennainen toimenpide. Kyseisessä tapauksessa ei ollut ilmennyt sitä, että veroviranomainen aiemmin olisi ohjeistanut myytyjen osakkeiden olevan käyttöomaisuutta ja tämän lisäksi veroviranomainen ei ollut ennen myyntiä selvittänyt osakkeiden luonnetta. Tapauksessa ei ollut merkitystä sillä, että omaisuuslajisiirtoon ei aiemmin ennen myyntiä ollut puututtu ja verovelvolliselle ei lopulta syntynyt luottamuksensuojaa omaisuuslajisiirron osalta. Osakkeiden myyntiä ei pidetty käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksena eli myynti ei ollut verovapaa. Yhtiöiden välinen toiminnallinen yhteys hallitustyöskentelyn sekä konsulttityöskentelyn perusteella ei ollut tapauksessa käyttöomaisuusosakkeiksi luokitteluun riittävä. Siten toiminnallisen yhteyden arvioinnin on katsottava olevan lähtökohtaisesti tilannesidonnaista.

Osakeyhtiöllä ja osuuskunnalla, joilta on poistunut TVL-tulolähde, metsäkiinteistöt kuuluvat nykyisin aina metsäverotusjärjestelmässä EVL-tulolähteeseen²⁹¹. Mikäli verovelvollisella on elinkeinotoiminnan tulolähteessä metsää ja verovelvollinen ottaa sieltä puutavaraa käytettäväksi elinkeinotoiminnassa, ei tästä aiheudu veronalaista tuloa ja vähennyskelpoista menoa EVL 51 §:n 2 momentin mukaisesti. Toisaalta, vaikka puutavaran ottamisesta omaan käyttöön ei aiheudu elinkeinotoiminnan tulolähteen sisällä suoraan tuloa tai menoa, niin liiketulo kasvaa kuitenkin myöhemmin sen ansiosta,

---

²⁹⁰ Malmgrén & Myrsky, 2020, s. 401

²⁹¹ Engblom & muut, 2022, s. 22

että puutavaraan ei kohdistu hankintamenoa.²⁹² Mikäli verovelvollinen siis ottaa puuta omasta metsästään EVL-tulolähteessä käytettäväksi elinkeinotoiminnassa, tästä ei aiheudu suoraan veroseuraamuksia. Siten omaisuuslajisiirtoihin ei kohdistu näissä tilanteissa myöskään puutavaran osalta hankintamenoa. Hyvä on kuitenkin ottaa huomioon se, että kyseisessä EVL 51 §:n 2 momentissa mainitaan nimenomaan elinkeinotoiminnan käyttöön ottaminen ja joillakin yhteisöillä voi olla se tilanne, että ne eivät harjoita elinkeinotoimintaa. Mikäli puutavaraa otetaan EVL-tulolähteen omasta metsästä muuhun kuin elinkeinotoiminnan käyttöön, verokohtelussa todennäköisesti muodostuu veronalainen tulo ja vähennyskelpoisen hankintameno.

---

²⁹² Andersson & Penttilä, 2014, s. 673

7 Tutkimustulokset

Tutkielman tavoitteeksi on asetettu selvittää EVL:n omaisuuslajien tuloverotuksen nykytila EVL 1 §:n 2 momentin mukaisista yhteisöistä osakeyhtiön ja osuuskunnan osalta. Asiaa on lähestytty ensimmäisenä EVL:n ja MVL:n välisen rajanvedon selvittämisellä. Verovuoden 2020 alusta yhteisöihin kohdistunut tulolähdejako uudistus on tuonut tutkielmassa tarkastellut verovelvolliset, tavallisen osakeyhtiön ja osuuskunnan, EVL:n soveltamisalan piiriin kuitenkin niin, että MVL-tulolähde verotetaan edelleen erikseen. TVL-tulolähde on tavallisen osakeyhtiön ja osuuskunnan osalta poistunut. Esimerkiksi yleishyödyllisillä yhteisöillä TVL-tulolähde ei kuitenkaan ole poistunut. Siten tavallisella osakeyhtiöllä ja osuuskunnalla tulolähdejaon välinen rajanveto täytyy tehdä ainoastaan EVL:n ja MVL:n välillä. Pääsääntöisesti EVL-tulolähteen ja MVL-tulolähteen erottaminen toisistaan ei aiheuta ongelmia, koska maatalouden harjoittaminen on mahdollista vain maatilalla. Tulkintaongelmia näiden kahden tulolähteen välisen rajan määrittämisessä voi kuitenkin aiheutua erityisesti silloin, kun maatalouden piirissä aloitettu toiminta kasvaa laajuudeltaan. Tällöin arvioitavaksi tulee milloin kyseessä on MVL 2 §:n 1 momentissa mainittu eri liike, johon sovelletaan EVL:a.

Syytä on ottaa huomioon se, että EVL:a sovelletaan osakeyhtiöön ja osuuskuntaan jo ainoastaan oikeudellisen muodon perusteella. Siten lähtökohtana on se, että osuuskunta ja osakeyhtiö kuuluvat EVL:n mukaan verotettaviksi, jos toiminta ei ole maataloustoimintaa. EVL:n mukaisten omaisuuslajien merkitys on kasvanut, koska niiden soveltamisen piirissä ovat nyt sekä elinkeinotoiminnan harjoittajat, että elinkeinotoiminnan harjoittajat. Toisaalta osakeyhtiön ja osuuskunnan toiminta voi olla nykyisinkin sekä elinkeinotoimintaa että entistä TVL-tulolähteen mukaista muuta kuin elinkeinotoimintaa. Muun omaisuuden omaisuuslaji on tullut EVL:n uutena omaisuuslajina rahoitusomaisuuden, vaihto-omaisuuden, sijoitusomaisuuden ja käyttöomaisuuden joukkoa täydentäväksi. Muuhun omaisuuteen kuuluu vain EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamien yhteisöjen omaisuserät, jotka eivät kuulu mihinkään neljään muuhun omaisuuslajiin. EVL 12 a §:n mukainen muu omaisuus käsitteenä ei ole tyhjentävä, ja sen on siten mahdollista täydentyä esimerkiksi oikeuskäytännön kautta

tulevaisuudessa. Lähtökohtaisesti elinkeinotoimintaan kuulumattomat hyödykkeet kuuluvat EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamilla yhteisöillä EVL 12 a §:n muuhun omaisuuteen. Muun omaisuuden omaisuuslajiin voi kuulua tulonhankkimistarkoituksessa olevaa omaisuutta ja ei-tulonhankkimistarkoituksessa olevaa omaisuutta.

Toiseksi tutkimusongelmaa on lähestytty siitä näkökulmasta, mikä on kirjanpidon vaikutus EVL:n tulovero-kohtelussa. Kirjanpito ja verotus ajavat omia tarkoituksiaan ja niillä on eri päämäärät. Tutkielman kannalta keskeisimmät erot kirjanpidon ja verotuksen välillä ovat laajuuserot ja jaksottamiserot. Syytä on ottaa verotuksessa huomioon erityisesti EVL 54 §, joka vaatii tiettyjen kirjauksien tekemisen kirjanpidossa, jotta verotuksessa voidaan tehdä tiettyjä tulo- ja menokirjauksia. Kirjanpidon merkitys EVL:n tuloksenlaskennassa on erittäin keskeinen, koska EVL:n tuloksenlaskennassa lähdetään liikkeelle kirjanpidon tuottaman informaation pohjalta ja sitä informaatiota korjataan verotukseen soveltuvaksi. Toisaalta, vaikka kirjanpidon tulosta voidaan joutua oikaisemaan verotukseen soveltuvaksi, käytännön kirjanpidolliset ratkaisut seuraavat usein verotuksessa. Mikäli KPL:n ja EVL:n sääntelykohdat ovat jostain asiasta ristiriidassa tuloksenlaskennan osalta, niin EVL:n mukaisessa verotuksessa tuloksenlaskentanormistona toimii EVL, jonka mukaan tulee menetellä verotuksen suhteen. KPL ei tunnista identtistä omaisuuslajijaottelua kuin EVL, minkä vuoksi käytännön kirjanpidon järjestäminen kannattaa suunnitella hyvin, jotta kirjanpidossa tehdyt kirjaukset ovat helposti selvitettävissä omaisuuslajikohtaisesti. KPL ja tarkemmin KPL 4 luvun 4 § tunnistaa ainoastaan vaihto-omaisuuden ja rahoitusomaisuuden, mutta niiden KPL:n mukainen kirjoitusmuoto ei kuitenkaan vastaa täysin EVL:n vaihto-omaisuuden ja rahoitusomaisuuden kirjoitusmuotoja.

Kolmanteen tutkimuskysymykseen liittyen on ollut keskeistä tarkastella varsinaisia EVL:n omaisuuslajeja ja tehdä rajanvetoa rahoitus-, vaihto-, sijoitus, käyttö- ja muun omaisuuden välille. Rahoitusomaisuus koostuu sellaisesta omaisuudesta, jolla rahoitetaan yrityksen toimintaa. Vaihto-omaisuus puolestaan koostuu eteenpäin

luovutettavaksi tarkoitetuista hyödykkeistä ja elinkeinotoiminnassa kulutettavista tarvikkeista. EVL:n tarkoittamaa sijoitusomaisuutta puolestaan on vain rahalaitoksilla, vakuutuslaitoksilla sekä eläkelaitoksilla. Käyttöomaisuutta puolestaan on tarkoitus hyödyntää pidempiaikaisesti nimenomaan juuri elinkeinotoiminnassa. Muuta omaisuutta voi olla vain EVL 1 §:n 2 momentin mukaisilla yhteisöillä ja muu omaisuus koostuu sellaisista varoista, jotka eivät kuulu mihinkään neljään muuhun omaisuuslajiin.

Keskeinen tutkimustulos on se, että omaisuuslajien määrittäminen verotuksessa on tilannesidonnaista ja omaisuuslajien tuloverokohtelu määräytyy kutakin omaisuuslajia koskevan sääntelyn mukaan. Eri konteksteissa EVL 1 §:n 2 momentin tarkoittamilla yhteisöillä samanlainen hyödyke voi kuulua eri omaisuuslajiin. Hyödykkeen pääasiallinen käyttötarkoitus ratkaisee hyödykkeen sijoittumisen tiettyyn omaisuuslajiin. Käytännössä hyödykkeellä voi siten olla jokin muukin käyttötarkoitus, kuin vain pääasiallinen käyttötarkoitus. Pääasiallinen käyttötarkoitus on kuitenkin käsitteenä tulkinnanvarainen.

Lähtökohtaisesti käytännössä verovelvollinen tekee itse ratkaisun siitä, milloin hyödyke kuuluu mihinkin omaisuuslajiin verotuksessa, koska verovelvollinen tietää parhaiten, mistä juuri kyseinen verovelvollisen harjoittama toiminta muodostuu ja mikä on hyödykkeen käyttötarkoitus juuri verovelvollisen toiminnassa. Se, että verovelvollinen on sijoittanut hyödykkeen itse tiettyyn omaisuuslajiin, ei kuitenkaan luo luottamuksensuojaa verokohtelun suhteen. Verovelvollisen tahdonilmaus siitä, miten tiettyä hyödykettä tulisi kohdella verotuksessa, ei sellaisenaan siis muodosta luottamuksensuojaa verotuksessa. VML 26 §:n 2 momentin mukaan verovelvollinen on oikeutettu saamaan tulkinnanvaraisissa sekä epäselvissä asioissa mahdollisesti luottamuksensuojan, jos asian suhteen on toimittu ensinnäkin vilpittömässä mielessä ja toiseksi viranomaisen käytäntöä on noudatettu tai viranomaisen ohjeiden mukaisesti on toimittu. Huomattava on se, että asiaa ei ole pidettävä yksinomaan tulkinnanvaraisena tai epäselvänä, mikäli verovelvollisen mielestä johonkin asiaan liittyy sellaisia piirteitä. Luottamuksensuojaan liittyvän säännöksen soveltamisen vaatimuksena on se, että asian tulee olla oikeudellisesti tarkastellen tulkinnanvarainen tai muuten epäselvä eli

tosiasioihin liittyy jotain epäselvyyksiä näyttökysymysten tai selvitysten osalta²⁹³. Koska verolainsäädäntö ei voi olla täysin tyhjentävällä tavalla muotoiltu ja se ei anna siten vastausta jokaiseen yksittäiseen verokohtelutilanteeseen, on mahdollista, että veroasioihin liittyy tulkinnanvaraisuuksia tai epäselvyyksiä.

Yhteisöjen osalta voi olla oleellista selvittää, onko harjoitettu toiminta elinkeinotoimintaa vai ei. Elinkeinotoiminnan käsitteen tulkinnanvaraisuus ei kuitenkaan helpota asian selvittämistä rajanvetotapauksissa. Elinkeinotoiminnan käsite on kuitenkin olennainen erityisesti käyttöomaisuusosakkeiden verovapaisiin luovutustilanteisiin liittyen. Aiemmin TVL-tulolähteessä verotetut toimijat ovat päässeet lähemmäksi verovapaita käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksia sovellettavan verolain vuoksi, vaikkakaan tulolähdejako uudistuksella ei ole tarkoitettu olevan vaikutusta käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteisiin kohdistuvaan sääntelyyn.

Neljäntenä tutkimuskysymyksenä on ollut selvittää sitä, milloin omaisuuslajin tulo on veronalaista tai ei-veronalaista ja milloin omaisuuslajin meno tai menetys on vähennyskelpoista. Omaisuuslajin varsinaisen hyödykkeen suora tulo on aina veronalaista tuloa, pois lukien kuitenkin verovapaat käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteet. Omaisuuslajeista on kuitenkin mahdollista saada välillisesti verovapaata tuloa, keskeisimpänä näistä voidaan mainita pääosin verovapaat osinkotulot ja siihen rinnastettavat vastaavat ylijäämänjakotilanteet. Sinänsä varojenjaon verovapaus osinkojen ja ylijäämän osalta on perusteltua, jotta yhteisöihin ei kohdistu moninkertaista ketjuverotusta, koska yhteisöä on jo verotettu kertaalleen yhteisöverokannalla voitollisesta tuloksesta, mihin voitonjako yleensä pohjautuu. Lähtökohtaisesti tulo muodostuu kuitenkin tuotoksi omaisuuslajien osalta hyödykkeen luovutushetkellä tai kun jokin tapahtuma, esimerkiksi vahinkotapahtuma, on muodostanut oikeuden saada EVL 50 §:n mukaisen vastikkeen. EVL 19 §:n 2 momentti mahdollistaa kuitenkin valmistusasteen mukaisen tuloutuksen. Arvopaperien ja kiinteistöjen osalta luovutussopimuksen tekohetki on ratkaisevammassa roolissa tulon

---

²⁹³ Verohallinto, 2021b, kohdat 3.2 ja 3.3

muodostumisessa. Toisaalta myös realisoitumattomat arvonmuutokset, kuten kaupankäyntitarkoituksessa olevien rahoitusvälineiden tuloslaskelmaan kirjatut arvonnousut, ovat veronalaista tuloa. On myös syytä ottaa huomioon se, että EVL 5 a §:n mukaan jo tehtyjä vähennyksiä voi joutua tulouttamaan takaisin.

Menot ja menetykset vähennetään kutakin omaisuuslajia koskevan sääntelyn perusteella. Menon vähentäminen ajoittuu pääsääntöisesti luovutus-, menetys-, kulutus-, arvonmuutos-, poisto-, tuho- ja vahinkotapahtumiin. Toisaalta hankintamenon vähentäminen voi liittyä myös EVL 28 §:n 2 momentin mukaisesti valmistusasteen mukaiseen tuloutukseen. Kaikkien omaisuuslajien hankintamenot ovat lähtökohtaisesti vähennyskelpoisia menojen tai menetysten osalta, mutta käyttöomaisuuden ja muun omaisuuden osalta hankintamenon vähennyskelpoisuutta on tietyiltä osin rajoitettu. Käyttöomaisuusosakkeiden mahdollinen vähennyskelpoinen tappio on rajattu vähennyskelpoiseksi ainoastaan veronalaisten käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitoista EVL 6 b §:n 4 momentin tarkoittamalla tavalla. Lisäksi EVL 8 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan käyttöomaisuushyödykkeen hankintamenon vähennyskelpoisuutta on rajoitettu julkiselta yhdyskunnalta saadun avustuksen määrän osalta ja jonkun muun kuin verovelvollisen itse suorittaman hankintamenon määrän osalta. Muun omaisuuden hankintamenon vähennyskelpoisuuden rajoittaminen puolestaan liittyy muun omaisuuden EVL 8 a §:n tarkoittamiin osakkeisiin ja yhtiöosuuksiin sekä lisäksi EVL 42 a §:n sääntelyyn. EVL 42 a § rajoittaa eitulonhankkimistarkoituksessa olevan muun omaisuuden hankintamenon vähentämistä. Lisäksi verovapaaseen tuloon liittyvää menon vähennyskelpoisuutta on rajoitettu EVL 16 §:n 2 kohdan mukaisesti.

Keskeisenä huomiona tutkielmassa voidaan katsoa havaitun, että omaisuuslajien tuloverokohtelun osaaminen vaatii laajan EVL:n soveltamisen osaamisen. Omaisuuslajihyödykkeiden verokohtelua ei välttämättä pysty aina ennustamaan varmuudella oikeuslähteiden soveltamisen kautta, jolloin voi olla tarkoituksenmukaista hakea Verohallinnolta tai joissakin tapauksissa myös mahdollisesti

keskusverolautakunnalta ennakkoratkaisua tuloverokohtelua koskeviin kysymyksiin. Muutoksenhaku näiden kahden ennakkoratkaisun osalta poikkeaa toisistaan, koska KVL:n ennakkoratkaisuun haetaan muutosta tekemällä valitus suoraan KHO:n ja Verohallinnon mahdollisesti antamasta ennakkoratkaisusta valitetaan HaO:n. Tulkinnanvaraisissa tilanteissa ennakkoratkaisu kuitenkin tuo ennakoitavuutta sellaisiin verotustilanteisiin, joihin liittyy veroriskejä. Keskeistä voi olla hakea ennakkoratkaisua juuri osakkeiden myyntitilanteissa, jolloin olennaista on erityisesti, pidetäänkö osakkeita aktiivisina käyttöomaisuusosakkeina vai passiivisina muun omaisuuden osakkeina. Toisaalta passiivisuuden määrittäminen lainsäädäntöön saattaisi toimia lain soveltamista helpottavana ratkaisuna, mikäli tulkintaongelmatilanteita kasaantuu käyttöomaisuusosakkeiden ja muun omaisuuden osakkeiden väliselle rajanvedolle.

Toisaalta johtopäätöksenä voidaan todeta se, että omaisuuslajisiirtojen on käytännössä mahdollista toimia verosuunnittelun keinoina, koska niiden ollessa hyväksyttävää verokohtelu voi muuttua olennaisesti, koska omaisuuslajeilla on toisistaan poikkeavia verokohtelutilanteita. Mikäli omaisuushyödykkeen pääasiallinen käyttötarkoitus todella muuttuu alkuperäisestä, ei omaisuuslajisiirrolle pitäisi olla estettä, mutta toisaalta mikäli omaisuuslajisiirron jälkeen tehdään heti verovelvolliselle ”edukas” liiketoimi, tämä todennäköisesti johtanee VML 28 §:n soveltamiseen. Tulkinnanvaraisuutta liittyy erityisesti omaisuuslajisiirtojen jälkeisiin ajankohtiin eli milloin omaisuuslajisiirron jälkeen tehty toimenpide verotuksen suhteen on hyväksyttävissä, jos toimenpide johtaa edullisempaan lopputulokseen kuin mitä ilman omaisuuslajisiirtoa olisi ollut. Omaisuuslajisiirron jälkeen tehdyissä ratkaisuissa, joilla on vaikutusta verokohteluun, ei tulisi kuitenkaan lähtökohtaisesti kohdistua tulkinnanvaraisuutta, mikäli hyödykkeen pääasiallinen käyttötarkoitus on todella muuttunut alkuperäisestä. Tulkinnanvaraista onkin, kuinka kauan alkuperäisen omaisuuslajin vaikutuksen voidaan katsoa säilyvän, mikäli hyödykkeen käyttötarkoitus on kuitenkin muuttunut.

Tulolähdejakuudistus yhteisöjen osalta on selkeyttänyt sovellettavaksi tuloverolaiksi lähtökohtaisesti osakeyhtiön ja osuuskunnan osalta EVL:n. Myös tappiontasaus on

lähtökohtaisesti helpompaa, kun mahdollinen tappio muodostuu tulolähteen sisällä. Toisaalta muuhun omaisuuteen kohdistuvat tietyt tappion vähentämisrajoitukset voivat merkitä, myös sitä, että tappiot jäävät niiltä osin lopulta vähentämättä. On kuitenkin huomattava se, että käyttöomaisuusosakkeiden tappion vähennyskeltottomuus tietyissä tilanteissa on ollut omiaan lisäämään myös muun omaisuuden osakkeiden tappion vähentämiseen rajoituksia, jotta vähennyskeltottomia tappioita ei väitettäisi muun omaisuuden kautta vähennyskelpoisiksi koko EVL-tulolähteessä. Tappion vähentämisen rajoittaminen on kuitenkin siltä osin kyseenalaista, kun muun omaisuuden tulo on kokonaan veronalaista ja osakkeita pidetään tulonhankkimistarkoituksessa.

Tutkielmassa käsitellyt asiat osoittavat sen, että omaisuuslajien tuloverokohteluun liittyy lukuisia tekijöitä, jotka tulisi osata ottaa huomioon oikealla tavalla eri asiayhteyksissä. Toisaalta sitä voidaan pitää erittäin hyvänä asiana, että omaisuuslajit on kuitenkin erikseen määritelty EVL:ssa, koska niiden olemassaolo luo kuitenkin oikeusvarmuutta verokohtelutilanteissa, vaikkakin tulkintaongelmilta ei liene koskaan mahdollista täysin välttyä niidenkään osalta. Jatkotutkimusaiheita on mahdollista kehittää tutkimuksen pohjalta useita, mutta muutamina keskeisinä voisi mainita ainakin varojenjakoon ja nettovarallisuuteen liittyvän tutkimuksen, yritysjärjestelytilanteet tai MVL-tulolähteen verotuksen yksityiskohtaisemman tarkastelun. MVL-tulolähteen ja nettovarallisuuden tarkastelun voisi katsoa olevan aiheena ajankohtainen, koska tuoreessa ratkaisussa KHO 2023:58 kyseessä on ollut MVL-yhtiön omistamien osuuskunnan osuuksien arvostamisesta yhtiön nettovarallisuutta laskettaessa. Ratkaisussa on sivuttu myös EVL:n omaisuuslajeja, joita ei ole MVL:ssa määritelty. Omaisuuslajien määrittelemättömyys tuloverolain tasolla voi aiheuttaa tulkintaongelmia, kuten tapauksesta on havaittavissa varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) soveltamisessa.

Lähteet

- Andersson, E. & Penttilä, S. (2014). *Elinkeinoverolain kommentaari*. Talentum Media Oy.
- Blomqvist, A. & Malmivaara T. (2016). *Osakeyhtiön varojenjako ja verotus*. Talentum Pro.
- Engblom, A., Grüssner, K., Holla, J., Höglund, H., Järvinen, J., Kokko, A., Lepistö, M., Nieminen, K., Paronen, V., Sandelin E. & Äimä K. (2022). *Elinkeinoverotus 2022*. KPMG. Edita Publishing Oy.
- Holopainen, T. (toim.) (2022). *Yrityksen perustamisopas : käytännön perustamistoimet*. Asiatieto Oy
- Husa, J. & Pohjolainen, T. (2014). *Julkisen vallan oikeudelliset perusteet : johdatus julkisoikeuteen*. Alma Talent Oy.
- Immonen, R., Ossa, J. & Villa, S. (2015). *Osuuskunnan pääoman hallinta*. Talentum Media Oy.
- Koponen, J. (2023). *Osingonjakajan verokirja*. Verotieto Oy.
- Kukkonen, M. & Torkkeli, A. (2021). Elinkeinoverolain arvonmuutosten verotus eurooppalaisen vertailun ja hyvän verojärjestelmän uusien vaatimusten näkökulmasta. *Verotus*, 3/2021, s. 281–293.
- Kukkonen, M. & Walden, R. (2020). *Elinkeinoverolaki käytännössä*. Alma Talent Oy.
- Leppiniemi, J. & Kisanlahti, T. (2016). *Kirjanpitolaki kommentaari*. Talentum Media Oy.
- Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. (2023). *Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta*. Alma Talent Oy.
- Linnakangas, E. (2010). Hallintotuomioistuinten veropäätösten julkaisemisesta ja varsinkin julkaisemattomuudesta. *Verotus*, 3/2010, s. 245–251.
- Malmgrén, M. & Myrsky, M. (2020). *Elinkeinoverotus*. Alma Talent Oy.
- Myrsky, M. (2011). *Ennakkopäätökset verotuksessa*. Talentum Media Oy.
- Myrsky, M. & Svensk, N. (2016). *Vero-oikeuden oppikirja*. Talentum Pro.
- Määttä, K. (2017). *Vero-oikeuden perusteet*. Kauppakamari.
- Niskakangas, H., Viitala, T. & Hokkanen, M. (2020). *Johdatus Suomen verojärjestelmään*. Alma Talent Oy.
- Nuotio, V-P. (2021). Tuloverolaki ja tulon määritelmä. *Verotus*, 5/2021, s. 533–545.

- Nuotio, V-P. (2022). Laki elinkeinotulon verottamisesta ja tulon määritelmä. *Verotus*, 5/2022, s. 533–546.
- Nuotio, V-P. (2023). Arvopapereihin perustuvien saamisten lopullisia arvonmenetyksiä ja arvonalentumisia. *Verotus*, 3/2023, s. 268–278.
- Nykänen P. (2018). Luovutusvoittoverotuksen soveltamisalasta – erityisesti juoksevan pääomatulon ja luovutusvoiton välisestä rajanvedosta. *Edilex* 2018/28.
- Nykänen, P. & Nieminen, M. (2021). *Tuloverolain kommentaari*. Alma Talent.
- Ossa, J. (2020). *Yritystoiminnan verotus*. Kauppakamari.
- Penttilä, S. (2010). Ovatko pääomasijoitustoiminnan harjoittamisen verotusongelmat selkiytyneet? *Verotus*, 3/2010, s. 252–264.
- Penttilä, S. (2019). Uudistettu yhteisöjen tulolähdejaottelu. *Verotus*, 2/2019, s. 132–145.
- Saarnilehto, A., Annola, V., Hemmo, M., Karhu, J., Kartio, L., Tammi-Salminen, E., Tolonen, J., Tuomisto, J. & Viljanen, M. (2004). *Varallisuus oikeus*. Päivittyvä julkaisu. Alma Talent Oy.
- Salin, M. (2022). *Liikkeen- ja ammatinharjoittajan verokirja*. Verotieto Oy.
- Sääski Keskitalo, W. M. (2012). *Osakeyhtiön verovapaat osakeluovutukset* [väitöskirja, Lapin yliopisto]. Suomalainen Lakimiesyhdistys.
- Tomperi, S. (2022a). *Yritysverotus : suunnittelusta tilinpäätökseen*. Edita Publishing Oy.
- Tomperi, S. (2022b). *Käytännön kirjanpito*. Edita Publishing Oy.
- Torkkel, T. (2011). *Tuloveron laskeminen : vero- ja kirjanpito-oikeudellinen tutkimus yhteisön tuloveron laskemisesta* [väitöskirja, Vaasan yliopisto]. Edita Publishing Oy.
- Torkkel, T. (2012). Tuloveron laskeminen. Vero- ja kirjanpito-oikeudellinen tutkimus yhteisön tuloveron laskemisesta. *Verotus*, 3/2012, s. 319–322.
- Torkkel, T. (2019). Verotuksen ajankohtaiset erityiskysymykset liittyen kirjanpitoon. *Verotus*, 5/2019, s. 569–579.
- Torkkel, T. (2023a). *Yrityksen verolaskenta*. Kauppakamari.
- Torkkel, T. (2023b). Elinkeinoverolain erityisten sijoitustoimintaa koskevien säännösten kehityksestä. *Liikejuridiikka*, 1/2023, s. 146–169.

- Verohallinto (2019). Yritystoiminta, tulonhankkimistoiminta ja harrastustoiminta henkilöverotuksessa. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 25.1.2019. Diaarinumero VH/417/00.01.00/2019. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/73274/yritystoiminta-tulonhankkimistoiminta-ja-harrastustoiminta-henkil%C3%B6verotuksessa/#2.1-elinkeinotoiminta>
- Verohallinto (2021a). Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 22.11.2021. Diaarinumero VH/5565/00.01.00/2021. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteis%C3%B6nk%C3%A4ytt%C3%B6omaisuusosakkeiden-luovutusten-verokohtelu2/>
- Verohallinto (2021b). Luottamuksensuoja verotusmenettelyssä. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 15.6.2021. Diaarinumero VH/1143/00.01.00/2021. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47866/luottamuksensuoja-verotusmenettelyss%C3%A42/#3.3-ep%C3%A4selv%C3%A4-asia>
- Verohallinto (2022a). Eräiden yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 9.8.2022. Diaarinumero VH/3527/00.01.00/2022. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/77302/eraiden-yhteisöjen-tulolahdejaon-poistaminen3/>
- Verohallinto (2022b). Yleisradiovero. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 3.6.2022. Diaarinumero VH/1128/00.01.00/2022. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48391/yleisradiovero4/>
- Verohallinto (2022c). Osuuskunnan ja sen jäsenen verotuksesta. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 16.6.2022. Diaarinumero VH/2873/00.01.00/2022. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48011/osuuskunnan-ja-sen-jäsenen-verotuksesta4/#1.2-j%C3%A4senet,-osuudet-ja-osakkeet>

Verohallinto (2023a). Ahvenanmaan verotus. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 6.7.2023. Diaarinumero VH/3803/00.01.00/2023. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48911/ahvenanmaan-verotus7/>

Verohallinto (2023b). Konserniavustus. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 29.3.2023. Diaarinumero VH/685/00.01.00/2023. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/75075/konserniavustus6/>

Verohallinto (2023c). Saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuus elinkeinotulon verotuksessa. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 19.5.2023. Diaarinumero VH/234/00.01.00/2023. Noudettu osoitteesta [https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48615/saamisten-arvonalenemisten-vahennyskelpoisuus-elinkeino-
tulon-verotuksessa4/](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48615/saamisten-arvonalenemisten-vahennyskelpoisuus-elinkeino-
tulon-verotuksessa4/)

Verohallinto (2023d). Poistot elinkeinoverotuksessa. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 27.6.2023. Diaarinumero VH/1678/00.01.00/2023. Noudettu osoitteesta [https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/102183/poistot-elinkeino-
verotuksessa2/#2.2-oikeus-poiston-v%C3%A4hent%C3%A4miseen](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/102183/poistot-elinkeino-
verotuksessa2/#2.2-oikeus-poiston-v%C3%A4hent%C3%A4miseen)

Verohallinto (2023e). Koneiden ja laitteiden korotetut poistot verovuosina 2020-2025. Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 31.1.2023. Diaarinumero VH/475/00.01.00/2023. Noudettu osoitteesta [https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/82959/koneiden-ja-laitteiden-korotetut-poistot-
verovuosina-2020-2025/](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/82959/koneiden-ja-laitteiden-korotetut-poistot-
verovuosina-2020-2025/)

Verotieto Oy (2022). *Yrityksen verotietopaketti*. Verotieto Oy.

Walden, R. & Leppiniemi, J. (2020). *Tilinpäätös- ja verosuunnittelu*. Alma Talent Oy.

Virallislähteet

HE 172/1967 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 126/2004 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kirjanpitolain muuttamiseksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 176/2008 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä tuloverolain 45 §:n muuttamisesta.

HE 176/2016 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle yrittäjävähennystä koskevaksi lainsäädännöksi.

HE 257/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Valtiovarainministeriö (2006). Verotus, tilinpäätös ja yhtiöoikeus - Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005. Työryhmämuistioita 4/2006. Edita Prima Oy.

VaVM 29/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Oikeustapausluettelo

Korkeimman hallinto-oikeuden päätökset

KHO 1984 B 556	s. 82
KHO 2004 T 2887	s. 86
KHO 2007:54	s. 29
KHO 2010:50	s. 62–63
KHO 2012:74	s. 93
KHO 2013:69	s. 56–57
KHO 2015:43	s. 81
KHO 2015:157	s. 36
KHO 2017:44	s. 59
KHO 2019:61	s. 74
KHO 2023:58	s. 101

Keskusverolautakunnan ratkaisut

KVL 2005/37	s. 80
KVL 2007/2	s. 42
KVL 2012/53	s. 75
KVL 2020/16	s. 19–20
KVL 2023/3 (valitettu, ei lainvoimainen)	s. 26